شین تاغی

سعد الدین شپون

شین تاغی

PROPERTY OF ACKU 7894

لیکوال

PROPERTY OF ACKU 7894

سعدالدین شپون

۱۳۷۷ ش

PROPERTY OF ARIC
Established 1989

ډالۍ

د داستان درو اتلانو ته:

* دوکتور محب الله نکته شیرزاد چې د یرې د راتګ اوستنیدو اټکل یې د یرش کاله د مخه کړی و؛

* دوکتور غلام غوث شجاعي (ډاکتر زرور) چې د یرې له یوې څاپیرې سره لاړ؛

* پوهاند بهاء الدین مجروح (ډاکتر لاروی) چې له یرې سر د پهلوانی په حال کې خپلو عزیزانو وپرځاوه.

او

زما مشر ورور اروابنا د منهاج الدین ګهیځ ته چې: هنري لیکل یې رابنوولي دي.

د کتاب پیژندنه:

* د کتاب نوم : شین تاغی

* لیکوال : سعد الدین شپون

* کمپوز : غازی کمپوزنګ سنټر، ګل حاجی پلازه، پیښور

* د چاپ کال : ۱۳۷۷ ش / ۱۹۹۸م

* د چاپ ځای : شرکت پرنټنګ پریس - لاهور

* د چاپ شمیر : ۵۰۰ ټوکه

* د پشتی طرح : د: ژکفر

* سمبالوونکی : دانش کتابخانه

«۱»

لومړی څپرکی

دکړکۍ نه سالنگ رسا سپین ململ و چې تقریبا هوار غوړیدلی و . داوړي دوخت شیلې یې اوس هوارد سپینه مځکه وه او گړنگونه او ژور خوړونه یې داسې لهواروډک وو چې د نابلد سړي به زړه غوښتل چې دسړک نه ورکوزشي او چکر پرې ووهي. دواورې ډډې ارتې ورشو آهنگ ایله دوه ځایه مات شوی و . یو د تونل خوله وه چې دکړکۍ نه داسې سرته ورته وه چې بدن یې په سپین کپن پوښلی وي. بل هغه کمر و چې څلور پنځه کیلو متره د تونل کینې خواته دسړک خواته راکړوپ شوی و او په دیواله باندې یې دواورې دتم کیدو ځای نه و او چې به دواورې په شیبو کې وقفه راغله او لمر به شو نو داسې سور بخون ښکاریده لکه دپیغلې مخ چې چارچاپیره ترې سپین ټادر تاوشوی وي.

دادرېورځې کيدې چې زه په شين تاغي کې ګير وم ، بلکه دواړه ګير وو . دبهر سره مې دارتباط وسيلې يوه دلنډې څپې راديو وه اوبله همدا کړکۍ چې ما به دهغې نه ددې هيبتناک چاپيريال ننداره کوله . يوه بله وسيله هم وه چې وروسته به يې بيان کړم . اوس دامشکلات لاکم وو چې يونابللی ميلمه هم راته په بستر کې پروت و . پرون ترماښامه پورې دمړز دبنکوپه اندازه څپولي داسې منظم وريدل لکه چې چا دپلان دمخې وظيفه ورکړې وي .

په لاعلاجه بلاکې نښتی وم . دمخابرې وسيله راسره وه ، مګر دنابللي په مخکې مې دډاکټر زړور سره مخابرې ته زړه نشو ښه کولی . مخابرې ګټه هم نه درلوده . هغوی وسلې غوښتې او هغه زما سره دلته په واورو کې نښتې وې . دمقاومت دښاري پاڅون پيل ته شپږ ورځې پاتې وې اوزه به داوسلې څنګه پخپل وخت ور رسوم ؟

دويم څپرکی

شين تاغی زما دګرځنده کورنوم و . په اصل کې لوی ، ټريلر موټرو چې په جرمني کې مې اخيستی و . کليوالو وربانديې دشين تاغي نوم ايښی و چې په فارسي کې يې نيله زاغ بولي ، داوړي اوشولګرومارغه دی چې دسړک دسر دتلفون په مزو کښيني او تغيرېږي . چې ملخ يا څمڅوکۍ ويني نو ، لکه باښه پرې راشيوه شي او ايسته يې دځان سره دتلفون دمزي سرته يوسي اوسر په څېرۍ يې ګوړوت کړي. سپينې او آبي ليکې لري.

دشين ټاغي کمالات ډير و و . د ديواله پورې يې داسې سيټونه وو چې دشپې به دي راكش كړل نو بستر به شو . توشكې، نيالى ، كمپلې داټول يې لرل. په لر سر کې يې يو نغرى ياداش و چې په گاز چليده. دگازڅلور ټانكۍ بهردموټر په اړخ پورې ټينگې وې او يونل ترې نغري ته راغلى و . که يوه به تشه شوه دتنې په وهلو به بله ټانكۍ چالانه شوه . همدې گاز دشين ټاغي دگرمولو كار هم وركاوه . د تيلو هم درې ټانكۍ وې چې اتومات به ديوې په تشيدو بله چالانه شوه . يو يخچال هم و چې په گاز چليده ، داوبو ټانكۍ دموټر په بام وه خودهغې نه داسې دليمڅې په شان يو كالى تاوشوى چې په ژمي يې كنگل نه وهي او په اوړي كې يې اوبه لكه دترموز داسې سړې وي .

شين ټاغى ما په جرمنى كې دداسې يوه سيلاني نه واخيست چې ټولې دنيا ته يې وركې سفرونه كړي وو او اوس يې پيسې نه لرلې چې خپل ملک ، امريكا ته پرې لاړ شي . دشين ټاغي په باډۍ باندې د آسيا دزياترو ملكونو ټاپې وې . دنيپال د دالاى لا ما ، دتايلند دطلايي معبد ، حتى دباميانو دبوتانو تصويرونه او پوسټرونه هم وو چې دده ويل په كابل كې يې دگرځندوى دد فتر نه اخيستي وو . دى مخكې زه ورپسې دوارډه دموټر نه چارچاپيره تاويدو او پوسټرونه يې داسې په شوق راښودل او په داسې آب وتاب يې كيسې كولې لكه چې د آسيا په دوره مې بيايي.

په هماغه جرمني كې مې دموټر ټول ماشين او پرزې نوې كړې او

وطن ته روان شوم. د جرمنی نه یوګوسلاویې ته، بیا بلغاریې او بیا ترکیې ته لاړم. هلته او ګوټ کې د استانبول نه ترابزان ته او بیا نو د ایران له لارې په دوو هفتو کې افغانستان ته ورسیدم.

کلي ته په رسیدو مې موټر د کاله شا ته ودراوه. بیا نو د کلیوالو وربانديې وارنه و. زه او زما سترې مشې هیره وه. د خارج د تګ نه پخوا مې زیات قدر و او چې به د کابل د علي آباد دروغتون نه په رخصتۍ کلي ته راغلم نو د مریضانو به را بانديې وار نه و. مګر اوس زه هیروم او بس د موټر ننداري ته به د نژدې نړې کلو خلکو لام جوړ کړی و او حتی د کلي ښځو به هم په دې او هغې بانې خانونه ور رسول. زما کشر وروړ د ځانه د سیلانیانو لارښود جوړ کړی و او کرۍ ورځ به یې د موټر کمالات خلکو ته ورښودل. ده نو تقریباً د کورنه کډه وکړه شپه او ورځ به په موټر کې اوسیده او چې نورنه و، نو آرنهو نه به یې ترې ایستل چې لر بر کلي د دې نه غافل نشي چې موږ د اسې یو د بلا لرو. خپل سپی یې هم د شپې د تایر پورې تاړه او د بدو سترګو د شړلو د پاره یې د موټر په بهرنۍ تنده او د ډرایور د واړو خواوو ته تاویزونه وځړول.

مور او پلار مې په ظاهره کې څه نه ویل خو زه پوهیدم چې را بانديې په غوسه دي. کشر وروړ راته شیطاني وکړه چې ټول وایي چې هلک څلور کاله ورک و او ایله یې دا په شار اوړې بلا د کاله شا ته راته ودروله. خدایږو چې زه هم یو څه ترور غوندې شوم چې خلک به ضرور وایي چې د دهقان زوی ګوره او داسې کونه وازي. زموږ خپل د کلي ملا

يوه ورځ راته صفا وويل چې يره ډاکټرجانه ، که ددې بلا په ځای دې يو تراکټور راوستی وی ، يادې والګا راوستې وای ، يو څه خوبه مولاس پرې سپک شوی و !

مادځان سره وويل ، اوس خو دکلي دخندا شوې ، کومه چاره يې وکړه . پس دډيره فکره ، يوه ورځ دسباناري په وخت کې ماپه جګ غږ چې ټول يې واوري ، خپل کشر ورور ته وويل ، « زما زړه دی چې يو ځلې د غزني په زيارتونو وګرځم ته راسره ځې ؟ » هغه په ډير شوق وويل ، « کله روانيږو ؟ » زه هم پخپلې خبرې کې ونښتم ، « درې ورځې پس » . موراو پلار مې يو بل ته ځير وکتل او پس له چايه هرسړی پخپل کار پسې لاړ .

دشپې مې چې ابا دخپل عادت سره سم دورځې په چارو زما او مور سره مې وغږيده ، شنې چای وڅښلې ، نو پاڅيد او لکه دهرې شپې په شان يې وويل ، « ستاسو مرکه خوږه ده خو زه به لاړشم ، خپلې کوټې ته چې وظيفه وکړم » .

مورمې زه تم کړم ، « شيطانه ته خو پوهيدې چې ابا دې په زيارتونو مين دی نو په دې خبرې کې دې څه مطلب و ؟ »

ماورته وموسل ، « ته هم راسره لاړه شه چې داملکونه دربانده وګورم . » هغې وويل ، « ته خو ورځه پلار ته دې ووايه ، ګوندې هغه يې ومني . » زه چې د پلار کوټې ته روانيدم نو په هغه خپله شيطان وزمه خندامې مورته کړه ، « ولې مې کړوې ، زه پوهيږم چې تا او ابا مې لا د وخته دسفر موزې په پښنو کړې دي . »

زموږ داسفر تقريباً شل شپې و او داسې ښکاري چې زما مور او پلار چې به د چکړه موټر ، يابو دسپرلي او يبلو پښو نه يې بل قسم مزل نه وکړی په اول ځل دسفر په عيش پوه شول . دمور مې ګازي نغری ډير خوښ شو چې بې لوګي او دلمدو لرګو دبلولو دسرخوږي نه په لږ شيبه کې يې خواړه برابرول . البته دګاز چالانول او دانورې خبرې ټول زما اوقي ورور کولې .

پلار مې چې په لسهاوو ځلې دآس په سپرلۍ اوکله لاهم پښې يبله دخوګيانو او خان آباد ترمينځ مزلونه کړي وو هم خوشاله و خو په خوله يې څه نه ويل . کله به چې کومې بيشې ته ورسيدو يا مثلاً د درهٔ شکاري تنګې ته چې دواړو خواوو ته دغره ديوالونه وو او د سړک دڅنګ سره جوخت ، کوز ځپاند سيند بهيده چې او به يې د پاسه شنې لګيدې ، نو بيا به يې خپل جيبي ويشتن ساعت چې حاجي سلطان ورته دحج نه راوړی وراوايست چې ګوندې دلمانځه وخت دی . مګر زه پوهيدم چې ابا مازې ديو آشنا ځای ملاقات کوي . مابه هم موټر ودراوه او ټول به سيند ته ورکوز شوو . ابا به ډيره شيبه په يوه تيږه ناست و او دسيند د غږ مبهار انګازو ته به مراقبه تللی و . دابه اول ځل وچې دډرايور او کلينډر ګواښونه به نه وو چې «هلئ سپاره شئ»

په لار کې مې پلار راته دخپلو مزلونو کيسې کولې او هغه ځايونه به يې راښودل چې دده په کې شپه کړې وه ، آس يې له پښو لويدلی يا شيبر شوی و ، ښکار يې کړی و او يا په غلو اوښتی و .

په بل کال ما تجویز وکړ چې د گل سرخ په میله کې مزارشریف ته لاړ شو خو پلار مې ویل چې گل سرخ د زردشتیانو میله ده د نوروز جشن د شریعت له مخې ناروا دی . د هغې په ځای خوگیانو ته لاړو چې زموږ اصلي ټاټوبی دی . پلار مې ماته وویل چې هلته سیالان او تربرونه دي ، په موټر کې به نه ځملو چې بیا پیغورونه رانه کړي .

په دریم کال د شین ټاغي د ټولونه د لوی ازمیښت وار راغی . پلار او مور مې ډېره وخته حج ته لیواله وو او هر کال به مې پلار عریضې ورکولې خو پچه به یې نه خته . د حاجیانو کاروان به چې روان شو نو پلار او مور به مې د هغوی د راتگ پورې گنگس وو ، مور به مې چې د غوا د لوشلو نه پس راغله ، د وچو شوو اوښکو لاره به یې په مخ ښکاریده او پلار به مې تل د ځانه سره بنگیده او کوم شی به یې ویلې ، چې په اول کې ما دسندرې د زمزمې خیال پرې کوه خو یوه ورځ مې کتل چې ابا د ځانه سره بنگیږي او په شمله خپلې سترگې وچوي . پوه شوم چې د حج ارمان کوي .

مادوی ته هیڅ ونه ویل خو خپل پلان مې جوړ کړ . پټ مې پاسپورټونه په کندوز کې جوړ کړل ، د موټر ټانکی مې په کشر وروړ کې کړې او هله مې دوی ته اعلان وکړ چې ټوله کورنۍ حج ته روان یو . مور مې په ژړا سرشوه ، لاسونه یې آسمان ته ونیول ، « خالقه ، ډېبې چاره وو چاره سازه » او بیا یې نومرۍ ونښته او مړې مړې اوښکې یې تویولې . پلار مې چې خبرشو نو لکه همیش چې د احساساتي کیدو په حال کې دده

عادت و ، په بېره د کوره ووت او چې زه شیبه پس ورپسې ورغلم ، گورم چې په باغ کې د منې یو نیالگی پیوندوي . باغ تل زما د پلار د سیالې او دل آسایی ځای و . په ډېر غم او ډېرې ښادۍ د واړو کې به یې خپل راجس چاقو ، چې اوس یې تیغ د غوندي سستن په شان نری شوی و راو کیښ، د نیالگي پوستکی به یې د زخې په ځای کې څیرې کړ . بیا به یې د پیوند شوې ونې یو نغوړگی یازخه غوټه کړه او د نیالگي په چاود کې به یې کیښوده ، پوټکی به یې بیرته پرې راکش کړ ، پرې شوی ځای به یې ، لکه جراح د توت د پوستکي په ریښکیو وتاړه ، یو څه توره ختیه به یې ور پورې وموښله . بیا به یې هره ورځ د هغې معاینه کوله چې د یې نوې زخې نیښ وهلی دی که نه ، پیوند لگیدلی دی که نه .

په دې کال تبوله کورنی حج ته لاړو . په کندهار کې د قادري بس د کاروان سره یو ځای شوو . د هرات نه مشهد او له هغه ځایه د البرز په غرونو ، گرگان ، آمل ، تهران ته ورسیدو د کرمانشاه له لارې د قصرشیرین سرحدي تانې نه د عراق په خاوره کې په کاظمین کې تم شوو چې بغداد ته نژدې دی . بیا نو د خانقین د بندر له لارې اردن ته ننوتلو ، بل تم ځای مو داردن پایتخت ، عمان و. بیا نو د عربستان شمال لویدیځ ساحل ته ورسیدو او په ساحل کې نودوو ورځو په مزل همداسې جنوب ته روان وو چې مکې مکرمې ته ورسیدو . یوه هفته تگ ، یوه هفته راتگ ، یوه هفته په مکې شریفې او یوه هفته ، بلکه لس ورځې په مدینې منورې کې د پنځوسو لمنځونو د پاره ، مآنا څه د پاسه یوه

میاشت مو په دې سفر تیره کړه . دا سفر هم په خیریت تیر شو. شین ـ تاغی هیڅ وران نه شو . یو څه تکلیف چې و ، هغه د عبور د مقرراتو او معلم له خوا و .

دریم څپرکی

دا د شین تاغي د لس کاله پخوا کیسه وه . او س حالات هم بدل شوي وو ، او زما او شین تاغي دواړو ځواني هم پخوالي ته رسیدلې وه . زموږ په کور کې هم پخواني جوش او خروش نه و. ابا لاړ او ادې هم د هغه ځلوینښتي پوره نه کړه . ما تل د ځانه دا پوښتنه کړې چې دا څنگه چل دی چې اکثر که د کاله ښځه مړه شي نو نارینه بله ښځه کوي او که میړه مړ شي نو ښځه ورپسې روانه وي. په کور کې زه پاتې وم او کشر ورور او شین ـ تاغی . حالات خو څکه بدل شول چې کمونستي را غله او ورپسې شورویانو هم په افغانستان برید وکړ . یو د ورځ مې کشر ورور د زړه خواله کول ، « لالا ، زه خو مې د مور او پلار پسې ډیر خپه یم خو اوس وایم ښه شو چې هغوی ژوندی نه وو. زما په یاد دي چې تاور ته ویل چې ابا راځه دا مځکه خرڅه کړو ، او ننگرهار ته شو ، چې روسان را روان دي او دلته بې کس و کویه یو . ساده گی پلار مې در ته په غوسه شو او ویې ویل ، « چې زما سره شرعی قواله وي د چا پلار خودې دا مځکه رانه ونیسی ! »

زه وایم ښه شو چې هغوی دا بده ورځ ونه لیده. »

کمونستي لا په ښار کې وه او زه او ورور مې په کلي کې په دهقانی بوخت وو خو په زړه کې دواړه سره پوهیدو چې نن دی که سبا دی دا تکه په

موږ هم رالويږي. د تاجي زامنو خو ځو ځلې زما ورور ته د شين تاغي پيغورونه ورکړي وو او ويل يې چې په هغې کې ستا ورور د امپرياليستانو سره مخابرې کوي او د همدې د پاره يې ډاکټري پريښې ده. هغه ويل چې ډاکټري خو د پيسو چينه ده نو چې محب الله ډاکټري پريښوده په کومې بلې لاغورې ماړۍ به اوښتي وي. داوبو او لارې په سر يې هم په موږ پيشرووړنه او گواښونه کول، مقصد د پخوانو غوټو او تربګنو په بيا کټولو يې شروع کړې وه.

يو ورځ چې زه په ښار کې د جمعې د لمانځه نه کلي ته راستون شوم گورم چې د شين تاغي نه سور تاغی جوړ شوی. ورور مې ټول د شاتوتو په شيرې سور رنګ کړی دی. نه هغه پخواني پوسترونه او څيرې او نقشې وراندې وې او نه يې د ملکونو بيرغونه. زه پوه شوم چې دا د حوادثو سره زما د ورور د مقابلې طريقه وه. چې نور څه نه وي، رنګ خو يې د خلقي وي او ړې ي وړې پيښې کيدې چې زه پوهيدم چې کړي رابانديې تنګيږي. د چاريار د نارو په ځای اوس هورا راغلې وه. بزگرانو به هم هورا ويله خو په معنی يې نه پوهيدل، کله به يې په اشر کې نارې کړې، د خدای په نامه هورا ! يا چارياري هورا ! کلو ته د جيپانو تګ راتګ زيات شوی و او خلکو به د مازيګر له لمانځه نه پس د پخوا په شان وشتې او ټوکې نه کولې، بلکه د مايوسۍ او د شک په چوپتيا به يې يو بل ته کتل.

يوه ورځ مې ورور راته کړل چې « ته نور څه، کابل ته، ستا بودن

نور دلته، نه‌ستا د پاره ښه دي او نه زما د پاره . ما پرپرده چې یو بیسواده سړی یم ، خپله دهقاني به کوم . ته بې هغې هم په کلي کې نه ځاییږې . شین تاغی هم د دې ځای نه ورک کړه . ډیر خلک ورته گوا ښیږي . »

په بله ورځ مې د رور د شین تاغي په سمبالولو لگیا شو او زه لاړم په باغ و گرځیدم ، بیا د شولو پټو ته لاړم او ښایسته شیبه مې دهغو دورو داتنې ننداره کوله چې داوړې د نري شمال سره یې ځنې اچولې او د چنچنو سیلونه تیت پرې الوتل او دومره لوی او گڼ سیلونه وو چې د شنو شولو په سر تور سیوری وریسې روان و . په چوپه خوله مې د کلي سره چې د ژوند د نیمایي نه زیات کالونه پکې تیر کړي وو خدای پاماني وکړه .

څلورم څپرکی

کابل نظر نورو ښارونو ته یو څه په دې ښه و چې یو څه خت هم زه او شین تاغی پکې لادرکه شوو . درې کاله په کابل کې اوسیدم . کله کله کلي ته ورتلم چې خلک بدگمانه نشي . یو ورځ ، د پوهنتون استاد ، ډاکټر زړور ، د پوهاند لاروي سره کورته راغلل او په خبرو خبرو کې یې د ښاري مقاومت د یوې پټې شبکې د جوړیدو زیری راکړ چې دوی یې هم غړي وو . په دې کې د پوهنتون استادان ، د کابل او شین ډنډ د هوایي ډگرونو صاحب منصبان هم شامل وو . ما تعجب کاوه چې ولې ما ته داخبرې کوي . زما د سیاست سره داول نه جوړه نه‌وه پس له څو ورځو د پوهنتون دغه استادان بیا راغلل او ایله یې په مقصد پوه شوم . دوی ته زما شین تاغی په کار و . ما ورته ویل چې په دې تهوله نړۍ کې همدا یو

موټرلرم او دانشم درکولی . مگر دوی پخه اینښې وه . نه یوازې یې موټر غوښت، بلکه زه یې هم د ډرایور په حیث غوښتلم. داسې ښکاري چې دوی دډیره وخته په خپل پلان باندې کار کړی و. دوی ویل چې باید د جهاد ابتکار تعلیمیافته وو ته په لاس ورشي. دوی استدلال کاوه چې دکمونیزم او روس په مقابل کې دافغانانو مقاومت عامه پاڅون دی، دظلم او دپردو دیرغل په مقابل کې پاڅون ذی او تقدیر داسې راوستې ده چې افغانان مسلمانان دي، نو دایو دیني جهاد هم دی. دوی ویل چې ملیت او دین په افغانانو کې داسې سره اخښل شوي چې نه سره بیلیږي او دبیلیدو ضرورت یې هم نشته.

زدله آره دخرپ په ځای د ترپ سړی یم . مگر داهسې بیسواده احساساتي خلک نه وو چې مابه په آسانه قانع کړي وای. ټول ډاکټران او ماسټران وو او یو څو تنه منصبداران چې ماته یې دملاقات حق حاصل و ، هغوی ټولو په شوروي او یا امریکا کې ارکان حرب لوستی و . ددوی شفرونه د ډاکټر زړور اختراع وه چې دهگل په فلسفه کې یې د ډاکټرۍ تیسس لیکلی و . ټول فلسفي اصطلاحات ، هغه هم چپي ، لکه تضاد ، پرولیتاریا ، دیالکتیک ، طبقات ، اضداد ، سنتیز او انتی تیز او داسې نور چې یوازې ددوی یوه وړه حلقه پرې پوهیدله او موږ نورو ته یې صرف هغه برخې معلومې وې چې زموږ دکار او فعالیت سره ښاییدل . په دوو درو هفتو کې مې پام شو چې زه هم تر ستوني ورکې کنبیوتی یم .

نور هر څه تیار وو ، فقط دوسلو ضرورت و چې دکابل نه قیام پیل

شي . ماته يې څه نه ويل، خو داسې پوه شوم چې د ځينو قشلو د قوماندانانو سره يې خبره پخه کړې وه . دا خبره ما بيا وروسته دا سمار د غرني غونډ د قوماندان ، روف خان نه په پيښور کې واوريده .داسې ښکاري چې دوی په کار پوه خلک لرل ، ځکه موټر يې يو ځوورځې رانه د جنګلک فابريکې ته بوته ، هلته يې ټول انجن ورنوی کړ ، د شاتوتو رنګ يې ترې وواهه او يو خړ د ډيران رنګ يې ورکړ . هلته چې بسترې وې، بس يوه يې پريښوده او د درو نورو لاندې يې لوی لوی دلرګو صندوقونه جوړ کړل او په سر يې د پلاستيکو پوښونه ورکړل چې ګويا د سرويس سيټونه شول چې ستر او اخفا يې وشي. راديو يې مخابره يې لرې کړه او د هغې په ځای يې په زاړه دود د تلګرام يو ماشين په ديوال کې پټ کړ . چې يوه وړه کړکۍ ورخلاصيده ، هغه يې هم د موټر د ديوال په شان ليکې ليکې رنګ کړې وه. د خلقيانو سره بيرغونه يې بهر وربانډې ودرول. زياتی نوشين ټاغی نه و ، سور ټاغی هم نه و ، بلکه خړ ټاغی و چې په ظاهر کې پمن او ډيران رنګه خو په انجن کې يې نوی نوزی راته راووست .

پلا ن دا و چې زه به بيا يو ځلې کلي ته ځم او هلته به د خلقيانو سره لر اوبر کيږم . بيا به نو د خان آباد نه کابل ته راروانيږم او په کيله ګي کې به وسله او يوه نقشه اخلم . لاهم نه پوهيدم چې د چانه به وسله اخلم او څنګه به يې کابل ته رسوم ؟ تر اوسه پورې هم ماته د ډاکټر زړور شبکه هسې او تې بوتې او د ټوکو ښکاره کيده خو چې يوه بوډا ، چې زما په

خیال ، متقاعد منصبدارو ، څوشپې دښوونځي د شاګرد په شان د تلګرافي مخابرې سبق راکړ د ځان سره مې وویل ، محب ګله، کښیوتې.

پنځم څپرکی

کیله ګی د پلخمري او دوشي تر مینځ یو لوی ډاګ دی چې یوې خواته یې د دوشي سیند او بلې خواته یې تر څو سترګې لګیږي، ډاګ او تیتې شنې غونډۍ دي . هغه دقیر سړک چې کابل ته ځی دا ډاګ تقریباً په نیمایې غوڅوي . په اوړي کې د سیند دلوري بزګران هندوانې راوړي او دسړک په غاړه یې کابل ته د تلونکو مسافرو او توریستانو دپاره خره کوي. دا هندوانې چندیانې خوندنه لري مګر خلک یې دلویوالي او ارزان والي لپاره اخلي. د کیله ګي یو بل شی چې زما تر اوسه یادیږي هغه یو عجیب شانې ښکارو. خلکو به دلته باښې نیولې اوبیا به یې داوریدو دقراره په عربو خرڅولې. زه به چې کله خان آباد ته د تګ په لاره کې دلته راپیښ شوم ، نولیدل به مې چې یو سړی لګیا دی یو د رسۍ په هوا کې چورلوي . دا رسۍ تقریباً دیرش څلویښت متره وه او نه پوهیدم چې دا یې څنګه په هوا کړې ده . دنژدې نه مې چې هغه ولیدله نو یو سر ، هماغه سریې چې دسړی په لاس کې و ، نری او هغه بل سر یې پریړ او دروند و او ښکارځن به نیم ساعت په هوا کې تاووله چې تر څو به د کاغذ پران په شان دهغې دروند سر هوا ګیر شو. دپړي په هواګیر سرکې دسنیو غونډارې و چې په هغې کې لومې وې. دغه دسنۍ غونډارې داسې جوړ

شوي و ، لکه مرغۍ ، گويا باښې به چې وليده نو د مرغۍ گمان به يې پرې وکړ او غوټه به يې پرې وکړه بيا به نو د سنيو په وړيو او لومې کې ونښته او سوټه بوټه به کوزه راپريوته .

اوس په کيله گي کې ، دروسانو د درنو وسلو يوه لويه ډيپو ، څه دمځکې په سر او څه د مځکې لاندې جوړه وه . ما ته وظيفه راکړ شوې وه چې د همدې ځای نه به وسله او نقشه کابل ته رسوم .

لوړ مازيگرو چې کيله گي ته ورسېدم . البته تر هغې د مخه او وروسته هم رسېدلی شوم خو هدايت همداسې و . د سړک غاړو ته هندوانې نه وې ، ځکه چې د جدي مياشت وه ، مگر يو څه د منې ارکانې ختکي لا هم دلته هلته دلی وو . دوکان موکان خو بې هغې هم نه و بس دلته هلته د خاورو تېښت د يوالونه دلښلو کوچانو د شپول په شان ديوې څپرې نه راتاو وو چې داوړي نه پاتې وو او اوس خالي وو . حتی دسر څپرې يې هم نه وې . مگر په دې لويه دښته کې يو دوکان و چې لا يې هم لوگي له لرې ښکاره کېدل او همدا زما نښه وه . لوړ مازيگر و چې د هغې مخې ته مې برک وواهه . ناڅاپه مې په زړه دويرې بريد راغی . که مې وپيژني بيا به څه کړم . دروسانو داستنطاق مې اورېدلی وو ، چې د تيرې نه هم اقرار اخيستی شي . برقي شاکونه خو يو عام شی دی . د يوه خلقي نه مې اوريدلی وو چې ويل يې ، زموږ شوروی دوستان برقي شاکونه او شکنجې او جبري اعتراف د انساني کرامت نه لرې گڼي . هغوی داسې پيچکارۍ جوړې کړې چې چا ته يې ورکړي بس ، لکه بلبله خپل ټول حال

وايي . دزره په تل کې حتی دخپلو کابلي دوستانو نه هم وېرېدم . کیدای شي چې نه مقاومت و او نه بل څه ، بلکه ، صرف د مادنیولو د پاره د ک ، جی ، ب ، دسیسه وه .

شین تاغی مې دسړک نه چپ یوې خواته ودراوه ، چار قل مې وویلې او په ځان مې چوف کړ ، او په توکل ور کوز شوم .

په رستوران کې مې چې خلکو ورته هوټل وایه دتاکلې قراره سره سم دزرکې دښوروا فرمایش ورکړ او کښیناستم . بیا نو شنې چای راغلې او ماهم ورته ډډه ووهله . چوکۍ خونه وې خوسره قالینه غوړېدلې وه او داوږدو نیالیچو هر سرته دقالینو بالښتونه وو چې مینځونه یې دبوسو ډک وو . دکوټې په سم نیمایی منځ کې یوه ابدان داره دبیلر نه جوړه شوې بخارۍ وه ، دکوټې نه یوه وړه کړکۍ شاته پخلنځی ته خلاصه وه ، په داسې ډاگ کې ، دداسې یوه رستوران موجودیت پخپله دحیرانتیا خبره وه .

درې څلور تنه منصبداران هم ناست وو ، چایونه یې څښل او یوه یې چې دفارسی لهجه یې ورد گوته ورته وه ، توکې کولې او نورو ورته خندل. زه پوه شوم چې همدلته دکیله گي په اډه کې دروسانو سره کار کوي .

ماښام مهال دوی په خندا خندا لاړل . زه په لمانځه ولاړ وم چې زما نفر چې نوم یې راته دبهادر خان ښودلی و ، چې البته ما په سترگونه ولیدلی راورسید . ما چې سلام وگرځاوه نو ده راته وویل ، ته چېرته و

کیله گی چېرته؟ بیا نو لکه زوړ یار راغی او تر غاړې وتو. د برګړندی په وخت کې په غوږ کې راته وویل «هر څه تیار دي.» بیا سره کښیناستو او په لوړ غږ دواړو د اشرارو د ظلمونو او د انقلاب د بریو خبرې کولې، چې درستوران خاوند یې واورې. د جمعې شپه، د جدي دویمه هفته وه خو په کیله ګي کې واوره نه وه شروع شوې، بس وچ ساړه وو او هر څوک به چې هوټل ته ننووت له خولې به یې بړاس خوت. هوټلې دوه ګیسونه ولګول او کوټه رڼا شوه. په همدې کې درې نور منصبداران هم راغلل او ډوډۍ فرمایش یې ورکړ. یو منصبدار هماغه ټوکمار ورد ګ و چې اوس بیا راغی او زه دې خبرې یو څه ترور کړم. هسې هم زه تل په ټوکمارو شکمن یم، او د خندا د ماسک لاندې تېرې زیږې داړې وینم. بده یې لا چې ټوکمار مخامخ ماته راغی او ویې ویل «زلمیه، داخو دې عجب سرویس پیدا کړی دی، سپرلی دې څه شوې؟» زه پوه شوم چې لومه یې راته غوړولې ده، «صاحبه موټر کابل ته بیایم چې عوارض یې پیدا کړي.» مګر ټوکمار نه قانع کېده، «زوروره، په شل د یرشو سپرلیو خو یې ملا نه ماتېده، د تیلو پیسې خو به یې ایستلې وې. هسې دې خالي روان کړی دی، یا به سرمایه دار یې او په لړو پیسو دې تاتول نه کیږي.» د استنطاق لهجه مخ په درنېدو وه. په همدې کې بهادر خان مرستې ته راغی او ټوکمار منصبدار ته یې وویل، «محب الله زما میلمه دی، زما دوړ کوني دوست دی، ډېر یې مه ځوروه، بې هغې یې چرت خپل موټر ته خراب دی.»

داسې راته ښکاره شوه چې تېوکمار دبهادر خان نه په رتبه کې يو څه کوز و ، ځکه نو ، لکه رتلی سپی په کونج کونج ، بيرته درستورانه ووت ، او غيب شو .

بهادر خان بيا راسره کښيناست او ده واړو دامپرياليزم او امريکا غندنې ته دوام ورکړ . هر څومره چې تياره کېده دمنصبدارانو جوپې زياتېدې . يوه جوپه دروسی منصبدارانو پنځه کسيزه ډله هم وه . دوی هم دنورو په شان په توشکو کښيناستل مگر چې له يوه نه چې ازبک راته ښکاره شو ، ټولو پښې غځولې وې . هوټلي ، لکه چې دوی دجمعې دشپې دباندار سره روږدی وي ، بې پوښتنې د پخلنځی نه دسره کړو زرکانو ديوه لوی پتنوس سره راغی او هر يوه ته يې په يوه تېيمی پتنوس کې يو زرک او يوه گرده توده ډوډۍ کېښوده . يو روسی افسر چې هم په ونه دنورو نه ټيټ و او هم ښايی په رتبه کې ، دسرجی کوټ له لويو جيبونو نه ډوډکا بوتلونه ايستل او د هر يوه مخې ته يې کېښودل .

غير له بهادر خان نه نور افغاني منصبداران دروسانو دراتگ سره ، لکه هلکان چې دمشرانو نه لار چپوی ، يو يو دهوټل نه ووتل .

بهادرخان هم روسانو ته عسکري احترام په ځای کړ . دهغوی مشر ، يو دنگ او خيټو افسر ، ورته وموسل .

بهادرخان په روسي ژبه روسي منصبدار ته څه وويل او هغه سر ، دهو په علامه ټيټ وپاس و ښوراوه . بهادرخان هوټلي ته اشاره وکړه او هغه يوه پلاستيکي لوله ديوې کڅوړې سره راوړله . پلاستيکي لوله يې

ویړه کړه ، دشطرنج تختـه وه او په کـخوړه کې یې دانې . دواړو سره واونلې .

ټول کارونه دهماغه پلان لـه مخې کېدل چې په کابل کې راته جوړ شوی و او ما لکه روبات ، مصنوعی ماشین ، قدم په قدم تعقیباوه . ددغه پلان اصلی طراح ډاکټر زړور . ښه مې یادیږي چې راتګ نه یوه ورځ دمخه دروژې په ماښام دیوې کخوړې خرماسره راغی او دروژه ماتې نه پس یې ماته په خندا وویل ، « هلکه ته درې صفتونه لرې . یودې موټر دی او بل دې شطرنج او دا دواړه موږ ته اوس حاضر په کار دي . » ماوویل ، « چې دریم صفت مې څه دی ؟ » ده وویل ، « دابه ، که ژوندو ، یوه ورځ درته ووایم . » دشطرنج خبره یې رښتیا کوله . په دې کال زه ملی قهرمان شوی وم او دداسې تکړه لوبغاړو نه مې لوبه وګټله ، لکه سیدحمیدالله پاچا ، ګران او حاجی سرمعلم .

بهادرخان هم په شطرنج کې بدو کی نه و . زما په خیال په روسیه کې یې تحصیل کړی و او هماغلته یې زده کړی و . دکابل دمقاومت مرکز هم دده په دې کمال خبر و .

لوبه نیم ساعت روانه وه ، که څه هم چې دده هدایت داو چې ژر مات شي ، مګر ډېر کوشش یې کاوه چې لوبه وګټي . یابه یې زما زور ازمییه چې روسان مې جدی چلنج وګڼي ، دلوبې په مینځ کې یې وزیر زما دآس دخوږ لاندې کړ ، پس دډېره فکره مې پام شو چې که وزیر واخلم نو دپیل په کشت ماتېږم . ماوزیر وانه خیست او بهادر راته وموسل او ګویا زما

مهارت يې منظور کړ . داسې راته ښکاره شوه چې د روسانو هم موړ ته پام شوی او لوبه يې دسترګو له ګوټ نه څارله . بهادر خان مات شو . دلوبې په آخر کې دهغوی مشر ، خيتهور قوماندان ، راغی ، کوزتختې ته يې وکتل او بيا يې بهادرخان ته په روسي څه وويل ، « کپتان صاحب غواړي چې ستا سره شطرنج وکړي . » کپتان صاحب ته وو ايه چې مننه ، مګر زه همدا نن شپه کابل ته روان يم ، ځکه هوا مخ په خرابېدو ده او سالنګ په ورانديې دی . دموټر هم خوند نشته »

کپتان په زوره وخندل ، « بس موټر به دې بهادرخان په ورکشاپ کې درته جوړ کړي . » ماوويل ، « ښه دی ، يو څو بساطه به سره وکړو ، بيا شپه په شپه رخصتيږم . » کپتان راسره ومنله ، بهادرخان ته يې څه هدايت ورکړ . هغه دموټر کلي دمانه واخيسته او له هوټل نه ووت.
کپتان دنورو روسي منصبدارانو سلامونه ومنل ، زه يې تر لاس ونيولم او دهوټل نه بهر تيارې ته ووتلو . خپل جيپ ته يې بوتلم .

د کيله ګيۍ ددښتې نه اوس داغزنو سيمانو کړۍ راتاوده . يوه نرۍ لارچې زموږ جيپ پرې روان و ، هم داغزنو سيمانو د دوو ديوالونو تر مينځ تېرېده ، مګر داسيمونه په کتارو پورې نښتې وو حال داچې ددښتې نه چاپېر سيمونه دښامار په شان کړۍ کوړۍ پراته وو او اورېدلي مې دي چې برقي جريان پکې ځغلېدلی وچې څوک دهغې غوڅولو ته زړه ښه نه کړي. هره خواقوي روښني اندازو نه او دسيمانو بهرنۍ خواته ماينونه ښخ وو.

دکپتان کوټه هم دشين تاغي په شان يو تپلرو ، يو بستر يوې خواته ، يو ميز او دوه څوکۍ بلې خواته دیوال ته تکيه ، يوه کړکۍ چې خدازه خلاصېده اوکه نه ، يو بې شېټه گروپ دميز په سر ځړېده .

دميز په سرد کپتان دشطرنج تخته دړنگو بنگو دانو سره غوړېدلې پرته وه . کپتان دالمارۍ نه دکنياکو نيم ډک بوتل د دوو گيلاسونو سره راواخيست ، يو گيلاس يې ماته ونيو خو مامعذرت وغوښت او غوښتل مې چې ووايم چې ډاکتر منع کړی يم . خو ماته روسي نه راتله او روس ته پښتو . ماوې خپله انگريزي به وربانديې وازمييم . دی موسک شو او په داسې انگريزي چې روسي پکې گډه وه وويل ، « داڅنگه ډاکتر دی چې بهادرخان يې هم منع کړی دی » بيايې پاس وکتل ، « هغه خو به نه ښيې چې پاس په آسمان کې ناست دی ؟ » زه غلی شوم ده يو گيلاس کنياک په يوه ساگړوت کړل . بل گيلاس يې ډک کړاو شطرنج ته راسره کښيناست . تخته يې واړوله چې سپينې دانې او اول حرکت زما شي ، گويا دشطرنج ادب يې په ځای کړ . خو ماوويل چې سره شکېلوبه يې .

په اوله لوبه کې دواړو ، لکه جنگي چرگانو ، يو دبل زور ازمييه او تعرضي حملې مو نه کولې او لوبه مساوي شوه . دويمه هم چارگوټ شوه . په دريمې کې ماد وزير او دوزير دپيل پياده گان دوه خانې وړانديې کړل او گويا دوزير گمبيت مې وکړ .

يو پياده مې مفت ورکړاو پوهېدم چې که دی يې واخلي نو بيا به دلوبې تر آخره دهمدې پياده په ساتنه بوخت وي او په همدې همدې کې

به ما ټول سپاره لوبې ته ورګډ کړي وي . اوبیا نو دی دختمي مات سره مخامخ و . مګر د پیاده همداسي پر یښودل هم ښه نه دي . کپتان همدا کار وکړ په لومه کې ونښت او پیاده یې نه یوازې واخیست ، بلکه دهغې دساتلو تکل یې هم کاوه . ډیر ژرمې مات کړ . دریمه لوبه ده وګټله او دڅلرمې لوبې دڅوچالونو نه وروسته سره پاڅید او دکنیاکو ګیلاس یې داسې تر خولې ډک کړ چې دبوتل وروستي سور بخون څاڅکي یې پکې ځنځول . همداسې ولاړ و او تختې ته یې کتل او په عادي لهجه یې وویل ، « فکر کوئ چې ستاسې مجاهدین به یې وګټي ؟ » ما په تعجب ورته پاس وکتل - سړی په جدیت کې موسک و . ما وویل ، « اشرار ښیې ؟ » ده په هماغه موسکا وویل ، « اشرار دي ، که مجاهدین که دشمن او که میتیژنیک ، که باسمه چی ، زما په مقصد پوهیږې ! » ما چې لاهم زنه په دواړو لاسو تکیه کړې او دخپل چال په فکر کې وم ، ناڅاپه مې پام شو چې روسی جدي خبرې کوي . مګر مابیا هم په بیطرفه لهجه وویل ، « دوسلو خبره ده . جنګ په وسلو کیږي . اشرار خوستاسو په لسمه برخه وسلې هم نه لري » روس د ګیلاس نه غوړپ تیر کړ او په غوسه ناکه لهجه یې وویل ، « چتیات به نه سره وایو . وسله جنګ نه ګټي . په وسلو کې موږ د هټلر دمقابلې نه وو ، خو کوکارې مو ورنه وایستلې . دجنګ ګټه او بایلات په نورو شیانو پورې دی . » داځلې زه ورته موسک شوم « مثلا ایډیالوژي ؟ » روس نور هم په غوسه شو ، « داغلطه خبره ده چې ګوندې زموږ ایډیالوژی په نازیانو بروه نو ځکه موجنګ وګاټه . حتی

ستالین هم په دې پوهیده او خلک یې د کمونیزم په ځای په موروطن ، په روسیې راټول کړل. »

روسی غلی شو. نه پوهیدم چې ولې یې تر اوسه خوله دومره کاواکه وه . بیر ته شطرنج ته کښیناست او زه د دفعې چال لاړم. بیانو ډیر وخت په همدې لوبې لګیا وو. په آخر کې لوبه مساوي شوه. عجیبه ده چې لویان هم د ماشومانو په څیر د لوبې په ګټلو خوشالیږي. روسی پوهیده چې ما په لوی لاس ګټلې لوبه مساوي کړه مګر بیا هم خوشاله و.

روسی کښیناست اوسریې دومره رانژدې کړ چې د الکولو بوی یې زما تر سپږمو رسیده. په ټیټ غږیې وویل ، « زما پلار د ستالینګراډ په جګړه کې منصبدار و اوبیا وروسته همدې ستالین د یوې دسیسې په نامه اعدام کړ . »

ما ویل ، « د تاسف خبره ده. »

ده غلی کړم ، « داسې په سلهاوو منصبداران یې وژلي دي ، په کوم یوه به یې سړی تاسف وکړي. مطلب مې داو چې ته پوه شې چې زه ولې ستاسو د مقاومت سره خواخوږي لرم. » بیا یې نوسر د تاسف په علامې وښوراوه ، « عجیبه ده چې د قهرمان منصبدار زوی ، اوس د میتیژنیک سره خواخوږي لري. » د جیب نه یې یوه بټوه راوایستله او یو کوټ کوټ فوټو یې راوښودله « دامې ښځه ده ، دامې زوی دی یوري او د غه مې لورده ، لارا. د مسکو په اپارټمان کې اوسي . »

زه همداسې غلی ناست وم او نه مې غوښتل چې داسې کومه خبره

وکړم چې که ثبت شي نو داعدام سند به مې شي. زه دروسي نه څه چې بهادرخان نه هم وېرېدم او لا هم دهغه تورکمار منصبدار په فکر کې وم چې څه دسيسې به يې راته سازې کړې وي. عکس يې بيرته په بټوه کې کېښوده او لکه زما په زړه چې خبروي ، وې ويل ، « بهادرخان زما دوست دی. ماوده شپې شپې بحثونه وربانديې کړي. دواړه منصبداران يو اويو دبل په درد پوهيږو. دلوګر په کاريز کې چې کپتان اليګ خرخردين زهر وپاشل ، دبهادرخان کورنۍ هم دنورو سره په کې کسکر شوه. »

په کابل کې ماته صرف دومره ويل شوي وو چې يو ناراضي روسی منصبدار دی چې ستاسره به مرسته وکړي ، مګر دايې هم ويلي وو چې شل زره ډالره غواړي. ما ناراضيتوب او شل زره ډالره يوله بله پخلاکولی نه شول. که ناراضي دی نو پيسې ولې غواړي؟ کپتان منتظر وچې زه څه ووايم خو زه تکنی او سربداله وم ، په اول ځل مې يوه وطن پلورونکي ته کتل. خوده زما په ساده توب دجادوګر په شان دشيطنت خندا وکړه ، « زه ستا په تکنی توب هم پوهيږم. بس را وې شمېره. » ما هم دکوټ استر وشلاوه او د ډالرو پلاستيکي کڅوړه مې ترې راوايسته ، د شطرنج په تخته مې وغورځوله. کپتان بې دهغې دشميرلو نه کڅوړه لکه چې تلي يې پاس واچوله او په بل لاس يې ونيوله او دبسترې لاندې ننه ايستله. نور نو نه ده خبرې وکړې او نه ما او په کې ځاييدل هم نه. په جيب کې يې هوټل ته راوستلم. بهادرخان چې بهر ولاړو. دموټر کلی راکړه او دروسي منصبدار سره يو ځای بې دخدای

پامانۍ دشپې تیاره کې غیب شول . زه دویرې ریږدېدم ، ځکه چې که څه توطئه یې جوړه کړې وه نو همدا یې وخت و چې دوسلو سره مې ونیسي. موټر مې چالان کړ ، برقونه مې ولګول او سړک ته مې مخ په کابل سم کړ، هیڅوک مې مخې ته نه ودرېدلی . اکسلیټر ته مې پښه اړم کړه او مخ په دوشي مې را خپلې کړې . موټر دروند درونډ کېده ، پوه شوم چې دکیله ګي جبه خانه یې پکې رابار کړې ده . ښه وچې دجنګلک په فابریکه کې یې دموټر کمانۍ هم ډبلې کړې وې . مافکر نه کاوه چې دمقاومت چلونکي به دومره هوښیار وي او په زړه کې خوشاله شوم. سهار مهال خنجان ته ورسېدم دلږو یوه ترخه ګرځله په وړاندې دسالنګ دپاسه لېدل کېده . هماغلته مې دنورو موټروانانو سره په چایخانه کې سبناری وکړ اوځینو نه مې چې دکابل نه په سالنګ راتېر شوي وو ، دسړک دحال احوال پوښتنه وکړه . ټولو دتګ نه منع کړم. ، مګر ما ویل چې زه خو پرې ورځم. یوه موټروان وویل ، « دتانه مخکې یوبل سرویس هم پاس لاړ او زما نصیحت یې وانه وربد ، خوکه نابلد ډرایور داکار وکړي ګیله هم ترې نشته ، ته خو ماڅو ځلې په همدې لارې لېدلی یې . په هغه بل سرویس کې خو سپرلۍ وې ، کلینر ورسره و. تاسره هیڅوک نشته. » چې پوه شو چې زه نه ایساریږم خپل کلینر ته یې وویل چې زما دموټر په ټیرونو کې ځنځیرونه واچوي. مګر ما ځنځیر نه درلود . نوبیا موټروان په کاکه ګۍ خپل ځنځیرونه راکړل او چې ماد پیسو تجویز وکړ ، هغه راته په غوسه غوندې شو او وې ویل « ته چې دومره لیونی یې

چې په دې ورځ په سالنګ تېرېږي نو زه داسې ډووس در ته ښکاره شوم چې پیسې به اخلم ؟ » کلینر ته یې ویل « هلکه یو بیل هم ورکړه چې هلته بیا خپل قبر ورباندې وکني. » بیا یې نو ما ته سترګه وټومبله ، « دامې هسې ټوکه کوله ، دسالنګ لیوان تاکله خښیدو ته پرېږدي. » څه وچه ډوډۍ او چای بوره مې دځو سرو کړو زرکانو سره احتیاطي دځانه سره واخیستل او روان شوم.

شپږم څپرکی

چې دوشاخ ته ورسېدم ګورم چې هغه بل سرویس په پیچو موکې زګیروی کوي او مخ په تونل روان دی. کلینر ډنډه پنج په اوږو پلی ورپسې روان و او چې هوارې ته به شو د یخنۍ د لاسه به ور وخوت، لکه چې د ګرده لې نه د مخه روان شوی و او اوس نشول ستنېدلی. واوره پیل شوې وه او شمال د زګیرویو سره په دره کې انګازې کولې او واورې یې کله د سرک په سر او کله کوز درې ته دوړولې. د لید فاصله هم څو مترونو ته راکمه شوه. د موټر برف پاکونه او چراغونه مې چالان کړل او د میږي په یون ورپسې روان شوم. سرویس ته ورسېدم خو د ډاره ترې مخکې کېدلې نه شوم چې د مخې نه به موټر راشي او سرک بې هغې هم نری و. واوره د ګرده لې نه په څپولو بدله شوې وه داسې چې د هغه بل سرویس د ارابو منډ ، څو زه وررسېدم، په واورو کې پټ و. سرویس څو ځایه شاته راوښویید خو کلینر ډنډه پنج راټینګ کړ. ما هم خپله فاصله ساتله. په لارګې روسانو په هغو ځایونو کې چې د واورې د راشې د

ښويېدو خطره وه د سړک په سر دا لانو نه جوړ کړي دي چې واوره د غره نه د دالان په سر همداسې کوز درې ته وښويږي.

دريم دالان ته چې ورسېدم زما وړاندې سرويس چې ايله لس متره به لرې وو، تری تم شو. ما موټر ودراوه او کوز شوم. هر څه چې مې سترګې غړولې سرويس نه ښکاره کېده، د واورو طوفان او شمال هر کار ناشونی کړی و. د دالان لاندې ځای لا تور و او زه دوه زړی وم چې ترې ووزم که نه. مګر د سرويس ترې تم کېدو و سوسه رااچولې وه. په همدې کې مې د لرې ځايه يو غږ واورېد. بيا مې هم د دالان نه هر څو مره سترګې خښې کړې، غير له سپينو واورو بل څه نه ښکاره کېدل. زياتی بيصبره شوم خو د سالنګ دواورې مې اورېدلی وو چې ډير خلک، حتی کلينران، چې يو څو قدمه د موټر نه لرې شوي دي، بيا يې لار نه ده موندلې. د دالان نه بهر واوره تر زنګانه رسيدلې وه او وريالا په زور کې وه. يو ناځاپه مې د شين ټاغي ټول باکس ته پام شو چې هلته يوه اوږده رسۍ هم کړۍ کړۍ پرته وه. وېرېديم چې د جنګلک د ورکشاپ خلکو او يا بهادر خان به هغه بيځايه کړې وي، خو چې مې ټول باکس خلاص کړ، پړی هما غسې کړۍ کړۍ پروت و. د هغې يو سر مې د شين ټاغي د ورپورې او بل د ملا پورې ټينګ کړ، د بوتل غوټه مې ورو اچوله او د دالان نه د غږ په لوري ووتلم. موزې مې نه وې او ايله بيله مې بوټان د واورو لاندې په پښو کې ټينګولی شول. په واورو کې روان وم او ډېر وېرېدم چې د سړک نه کوز درې ته ونه رغړم، ځکه چې سړک د غير

سر ک نه چندانې نه پېژندل کېده. یو څو متره لا نه وم تللی چې بیا عږ راغی، په احتیاط مې ځان د سر ک څنډې ته ورساوه او کوز مې درې ته کتل، گورم چې، لکه مور به چې د هلکتوب په وخت کې په تشت، پتنوس، او کله لا هم هسې په کو نوړی د واورې د پاسه ښویندئ کولې، یو وړو کی کنډو کوز ښوېېدلی. ډېر لرې یو تور شی ښکاری. زه پوه شوم چې سرویس کوز خطا شوی. پړی دومره اوږد نه و چې زه ورکوز شوی وای او که وای هم زه بیا څه د تورې بنگړی وم چې تولې سپرلی به مې راخیژولې وای. په همدې فکر کې وم چې یو وړو کی تور شی ترسترگو شوچې پاس راخیژي. چې نژدې شو نوگورم چې بنیادم دی او په خاپوړو راځي. ما ورغږ کړ چې وریب مه څه، په ښې خواته راځه، مه وار خطا کیږه. کتل مې چې په رښتیا یې لار زما خواته کږه کړه، خو رفتار یې شیبه په شیبه سسستېده او په هر څو قدمه کې به یې دمه کوله. ما هم تر هغې چې پړی رسېده ځان کوز وروځکاوه. چې څو قدمې ته ورورسیدم، نور نو هغه له حاله لویدلی و او پس د ډیرې اوږدې د مې چې نژدې د نوې واورې لاندې پټ شوی و، په خاپوړو یو څوگامه نور هم پاس راغی. ما لاس وراوږد کړ او لستونی یې په لاس راغی. کش مې کوده او بیا مې نو پړی د هغه نه هم چاپیر کړ او په مدار مدار پاس راختو. د پړي د شلیدو وېره هم راسره وه، ځکه همدا زموږ د ژوند یوازینی مزی و. د همدې پړي په زور سر ک ته چې اوس واوره تر نامه رسیده راوختلو او د څو ځلي د مې نه پس دالان ته ورسیدو. په غیږ کې مې شین تاغی ته وخیژ اوه.

هغه مې په بستر واچاوه او بیا مې یې چې د سر او پښونه واورې پاکې کړې پام مې شو چې ښځه وه.

اووم څپرکی

غاښونه یې د یخنۍ نه سره لګیدل. اول کار چې ما وکړ، د بسترې نه مې قدیفه راواخیسته او د دې د بستر مخې ته مې پرده کړه. د ځان سره مې ویل، زوی یې مړ کړې، په دې حال هم ستر. بیا مې د بکس نه لویه تولیه راواخیسته او د پردې نه شا ته مې دې ته ورکړه «واخله، اول خپلې جامې وباسه، چې تولې خیشتې دي. په دې باندې ځان وچ کړه.» بیا مې نو خپل پاک کمیس او پرتوګ د بکس نه واخیستل «بیا نو همدا جامې واچوه.» ناڅاپه مې پام شو چې د ښځې به پښتو نه وي زده، خو بیا مې ویل، تکه توره بلا وریسې. شیبه پس راووتله، خود سړونه ریږدیده. کمپله مې ترې تاو کړه او ورته و مې ویل «اوس ګرځه، چکروهه، چې لږ وینه دې په رګونو کې وغړیږي، مګر هغه د چکر څه چې د دریدو لا نه وه. ځان یې په بستر کې واچاوه او لنډه لنډه سا یې ایستله او ریږدیده. د پلار نه مې اوریدلي وو چې د کوم کو چې کیسه یې کوله چې همداسې یخ وهلی و او خلکو په لیمڅي کې تاو کړ او په مځکه یې داسې رغړاوه لکه غړه که چې ښځې موښي. ایله یې په رګونو کې وینه وځغلیده. پلار مې ویل په داسې وخت کې د ژوند علامه دا ده چې د وجود سوی شروع شي، ځکه پخوا هر څه کرخت وي. یو خبرداری دا و چې بنده خوب ته پرې نږدئ. ما هم همداسې په کمپله کې تاو د موټر په

غولی واچوله او د غېږه کې شاربل مې پیل کړل. ورو ورو مې کتل چې د نجلی سارابنکل آرامه او منظمه کیږي. د پلار د نصیحت سره ما هم تر هغې شاربله چې د سوي زګیروي یې وختل.

بیا مې په کټ واچوله چې آرام وکړي. د هغې د لاس او پښو سوي شروع شوي وو او ژړل یې. څو ځلی مې زړه وکړ چې پښې یې کښېکاږم، خو بیا به لاس نیولی شوم. د شین تاغي په نغري باندې یولوی چایجوش و. هغه مې د اوبو نه ډک کړ او به مې تودې کړې او په یوه کاسه کې مې اول د نجلی په پښو سرې او به وا چولې او بیا مې ورو ورو تودې اوبه پرې تویولې. زه هم نه پوهیدم. پخوا هیڅکله د داسې حالت سره نه وم مخامخ شوی، څه مې چې په پوهنځي کې لوستي او اوریدلي وو هماغه مې کول. نور شی خونه و، تینګ سور چای مې په کاشوغه غوړپ غوړپ ورکاوه او دې ته یې هم لکه چې خوندور کړی و، چې زه به لږ ځنډ شوم نو د چای پیالې ته به یې سترګې کږې وې. د بهترۍ یوه علامه دا هم وه چې لر او بر یې د شین تاغي چوکیو، کړکۍ، نغري او نورو سامانونو ته وکتل او بیا یې زه هم په سترګو وتللم. ما ورته وویل «ته نو اوس کرار آرام وکړه او زه یو ځلې بهر وځم».

رسۍ مې راواخیستله چې ګوندې یوه ستوې یې کړم چې لږه اوږده شي. همداسې مې یوه ستوې کوله او تر ملامې تاوولـه دا کار مې وکړ خو ویریدم چې اوس به نو پړی او مړی اوسست شي. یو سر مې بیا تینګ په ورپورې و تاړه او بهر ته شوم. واوره لا د پخوا په شان په زور کې وه. د

برنډې نه وو تلم او په خپل اټکل مې ځان هغه ځای ته ورساوه چې سرويس
ترې ښوييدلی و. واورې هر څه پټ کړي وو. په توکل مې لاندې ښوييدل
شروع کړل او تر هغې تلم چې زياتی نو پړی ترنځ شو. هره خوامې وکتل،
خو د سرويس درک نه و. غږ مې وکړ، خو چو په چو پيا وه او يوازينی غږ
دواورې شرنگی و. ښايسته شيبه ودريدم چې گوندی کوم تور ځای
صحيح کړم، هيڅ شی نه و. زه هم يخنۍ وارخطا کړم. بيرته مې قدم په
قدم ځان پاس راوڅکاوه او د پړي د شليدو ويرې پسې واخيستم، ختل
مې نور هم سو که کړل، هسې نه چې وښويږم او په مزي زور راشی. چې
پاس وختم نو داسې وم، لکه د واورې ځيره چې مو ر ماشومانو جوړوله او
د پوزې په ځای مو گازره يا د جوارو توکه په مخ ورښوله. په برنډه کې
مې کالي ټک وهل، خو پښو مې لکه چې اورېي اخيستی وي، سوی
کاوه. په تادۍ مې د موټر د څنگ نه د هغه آنتن د برنډې نه بهر خواته
راکش کړ چې د کانکريټ نه بهر ووځي او په بيړه موټر ته وختلم. ښځه په
بستر کې وه. زرمې لږ اوبه وايشولې او سره پياله مې په لاس، کې د ټکور
په شان ښه لگيده. د چای سره لږ سړی وزمه شوم. د شين ټاغي د ننه هوا
تياره کيده او د موټر کړکۍ هم بړاس نيولې وه.

ښځې سترگې پرانستلې او وچته کښيناسته. ما ورته وويل، « ته
کومه ژبه کوې؟ کدام زبان ياد داری؟ » هغې په کمزورې موسکاوويل،
« پښتو » ماوويل، « ښه نو زما خبره په غور واوره! زه لاړم، کوشش مې
وکړ، د سرويس پته ونه لگيده، لکه چې واورې پټه کړې ده، څوک مې

ژوندي بيا نه موندل. » هغې سر وښوراوه او نور څه يې ونه ويل. ما دوام ورکړ، «خبره ورانه ده او که دا برنډه نه وای زه او ته به هم ختم وو. نو داسې به وکړو چې خدای يې کوي. » هغه منتظره وه چې زه ورته خپل پلان ووايم، خو ما کوم زيری نه درلود او ومې ويل «اول خو دا چې موږ اوس ژوندي يو او تر څو دا برنډه نړيدلې نه وي غير د يخنۍ او لوږې نه بل خطر نشته. يو څه شيان خو دلته راسره شته، نغری هم لرو او اوبه هم. د موټر تودولو چل هم راځي خو خدازده موږ به څو ورځې، يا څو هفتې دلته نښتي يو، دومره تيل نشته چې بخاری چالانه کړو. بس په همدې يوې بړستنې او کمپلې به گوزاره کوو او گورو به چې خدای څه کوي. » ما لاخبره خلاصه کړې نه وه چې دا خوب وړې وه. دموټر هوا په څو ځلې خلاصولو او تړلو د يخچال په شان سړه شوې وه او ماچکر وهل شروع کړل. چې پوره اته بجې شوې نو د ديوال نه مې د مخابرې ماشين راوښکه او ميز ته کښيناستم. د څو اشارو نه پس د هغې خوانه ځواب راغی.

«چيرته يې، موږ درپسې خپه يو»

«په واورو کې گيريم، در ختلی نشم. »

«موږهم ويريدو. بيا به سره گورو. »

«سره گورو به»

زه پوه شوم چې درې ساعته پس بيا بل هدايت راکوي. ماشينگی مې بيرته په ديوال کې پټ کړ. ښځې په کرار کرار ساراښکله. ځير مې ورته وکتل چې دا به څوک وي. بالاپوش او پتلون خويې د کليو د ښځو

نه و. په رنگ بدو کې نه وه. اوږدې تورې څنې يې لاخيشتې او خورې ورې پرتې وې. اوږده تور بانه يې د غنم رنگي مخ او جگې پوزې سره جوړيدل. وروځې يې، لکه چې په نوسي ليندۍ کړې وې، د سترگو خواته پريږې او بلې خواته نرۍ.

لاسونه مې د سړو د زوره سره سرويل او په غوسه وم چې يو بسترو، هغه هم دې ښاري شيشکې رانه واخيست.

پوره په يوولسو بجو د مخابرې شرهار شو. زرمې ماشين راوکيښې. ډاکتر زړور و.

«د شين تاغي مخه بيرته گرځولی شې؟»

«کوشش خو به وکړم، چې لږ ډ رڼا شي.»

«بس بيرته کوز شه، په هغه زړه لار راشه.»

«هلته هم د شيبرنه سر کې د شنبل تنگی دی چې په اوړي کې هم کنگل وي.»

«شيبر ته مه ځه، په دواب ميخ زرين کې، به زموږ سړي درته ولاړ وي.»

«يو ميلمه هم لرم.»

«ناممکنه ده.»

«بس دواورو د مينځه راووت.»

«رخصت يې کړه.»

«نه کيږي. سيا سره ده.»

« سیاسره څه مرګ غواړي ؟ »

« بس دواورو نه راووتله. موټر یې اوښتی و. »

« رخصت یې کړه، امر دی »

« نه کیږي. »

« مه خو ګیانۍ کیږه، ختمه یې کړه، امر دی. په دو آب کې به سره خبر شو »

مخابره هم ختمه شوه. ماشین مې ځای په ځای کړ. ډیره شیبه د سړو له لاسه په موټر کې لړ او بر ګرځیدم. د پښو ګوتو مې سوی کاوه. ناڅاپه ښځه په بستر کې کښیناسته، لړ او بریې وکتل، په لوړ غږیې ناري کړې « زه چیرته یم ؟ » ما وویل، « آرامه شه. ته په سالنګ کې، په موټر کې په بستر کې یې. » په چرت کې لاړه او بیا یې ځان راټول کړ او بیرته پریوته، خو چې ما ته یې وکتل چې ولاړ یم نو وې ویل « بل بستر نشته ؟ ».

ما وویل « نه، دشپې هم څه نه دي پاتې، څمله. » هغه پریوته خو څو شیبې پس بیرته راپاڅیده او په نرۍ موسکایی وویل، « په دې بستر کې خو دواړه ځاییږو ؟ » ما دشرمه ورته نور کتلی نه شو شامې ور واړو له، « چه ستا خوب پوره شي، بیا به زه سره ولګوم. »

سهار مهال واوره ودریده. ما چای دم کړ، یو څه وچې شودې وې هغه مې ورګډې کړې، وچه ډوډۍ مې چې راوړې وه اوس داسې کلکه او ګګړه وه، لکه داریا. هغه مې په نغري تاوده کړه. ښځه هم زما په ښکالو

راکښیناسته او د کوټیو په چوتې کولو یې شروع وکړه. هغې ته مې د شو دوچای او یوه ډوډۍ بستر ته وروړه. او ما نغري ته هم ځان گرماوه او هم مې سبناری کاوه. وروسته راپا څیده او د سیلانیانو په دود په نغري و گرځیده، د کړکۍ نه یې بهر دواورو او پرقنده لمر ننداره وکړه. بیا یې ماته وکتل او په خندایې وویل، «اوس نو ستا د خوب وار دی.» ما نور ست ته ونه کتل او بستر ته وختم.

مازیگر مهال مې کوشش وکړ چې د موټر مخه کوز پلو واړوم، خو په برنډه کې دلته هلته باد واوره دلې کړې وه او کنگل شوې وه چې د بیل زور هم چندانې وربانډې نه رسیده. په شوا خون مې ترماښامه یوڅه مځکه توره کړه خو بیا مې خپلې بې عقلۍ ته پام شو چې که مخه یې راوگرځوم بیا هم د برنډې نه بهر لر او بر په سرک ترنامه واورې پرتې دي او چیرته موټر وربانډې تلی شی؟ چې موټر ته وختلم نو د سره کړې زرک بوی و. دا زما وروستی زرک و. ښځې هر څه تیار کړي وو او دواړو په کراره او په اشتها وخوړل. د چای په وخت کښ مې هغه پوښتنې شروع کړې چې په زړه کې مې یې غمباده جوړه کړې وه.

«اوس خو په یوه قفس کې لویدلي یو، نو څه دې ویل چې یو بل وپیژنو؟»

«تاوار راباندې رومبی کړ. ما هم همدا غوښتل. زه به د ځانه درته ووایم. نوم مې دی ترینا، په ما دا نوم بد ولگید.

«ترینا خو فرنگي نوم دی یا به روسي وي.»

هغې وخندل « په اصل کې شاترينه وم خو د نازه مې کور کې ترينابولي. پلار مې مدير يار مامد خان د سپين زر شرکت د محاسبې مدير و. خاوند مې نور الله نخباف. . . »

پوه شوم چې د پخې پرچمي کورنۍ ده، او ميړه يې د امين وروړ، عبدالله امين، په خپل امر په کندوز کې اعدام کړی و. خو هيڅ مې ونه ويل. هغې دوام ورکړ، « ميړه مې ظالم. امين وواژه، مور او پلار مې کابل ته کډه شول. په کندوز کې مځکې لرو، زه يې په حاصل پسې راغلې وم. وريژې مې خرڅې کړې او بيرته کابل ته روانه يم. » نوره نو غلې شوه. ما وويل، « زه ډاکټر محب الله يم » هغې په خندا وويل، « بس چې دا موټر مې وليد، و مې پيژندې. د کندوز او خان آباد ترمينځ دومره لاره نه ده، ستا د موټر ډنګوره ټولو ته رسيدلې وه. اوس دې ولې د ډاکټرۍ نه موټروانۍ ته ترفيع وکړه ؟ »

« ډاکټري ورکه کړې او د سوال کشکول يې ورک کړې چې هر مريض ته دې نيولی وي. د مريض پيسې داسې وي، لکه د مړي خيرات. اوس کابل ته روان وم چې موټر څه عوارض پيدا کړي، او بيا نو زه پوه شه او د سرويس موټر واني. »

شاترينې په ځير راته وکتل او بيا يې مرموزه موسکا وکړه، « د مجاهدينو سره خو به کار نه کوې ؟ » ما وويل، « نه، اشرار گوره او ما گوره، که هغوی راغله بيا به د ډاکټر په ځای کوډگر او حکيم جيان د خلکو علاج کوي. » شاترينه يوه شيبه غلې وه او زما د خبرو جاج يې

اخیستـه. بیا یې نو داشتی راخوشې کړه، «نوبیګادې د چاسره، ګره ګته، ګره ګره، ګته، تلګرافي مخابره کوله؟»

د ځان سره مې وویل، محب ګله، لاړې. ایله مې په مخابره کې د ډاکټر زړور نصیحت ته پام شو چې ښځه ختمه کړه. اوس نو دا ضروري شوه. پخوا مې داسې ګڼله چې دا به په دوشي کې چیرته ښکته کړم او زه به دوسلو سره دو آب ته روان شم. مګر اوس د ښځې ژوندي پریښودل د ملي مقاومت سره خیانت و. په هغه شپه مې شاترینې ته هیڅ ست و نه کړ او پخپل بستر کې پریوتم. څه شیبه پس دا هم راغله او د بستر په څنګ کې کښیناسته. د سړو نه ریږدیده او زه ترستوني په ړستن کې پټ وم. ډیر وخت همداسې غلې ناسته وه او بیا چې ما شاور واړو له دا هم پاڅیده او د زګیرویو سره یې په موټر کې قدم وهل شروع کړل. ما ته خوب نه راته او په دې فکر کې وم چې په ښځې څه چل وکړم. یوه لاره یې داوه چې د برنډې نه یې وباسم او بیا یې کوز ورغړوم. بله یې دا چې همدلته یې ژوبلی کړم.

مګر په زړه کې پوهیدم چې یو هم آسان نه وو. ما چې په هلکتوب کې مرغۍ حلالوله هم به مې مخ بلې خواته واړاوه. پلار مې د نورو په روایت یو څه ناړامی او خونونه کړي وو، خو هغه په ځوانی کې وو، په خوګیانو کې. کتغن دده نه هم د نورو په شان مړیي (پسه) جوړ کړی و. مور خو مې داسې وه چې زه یې نه پریښودم چې ماښام چې مرغۍ ځالې ته راځي، هغه وولم. خو له به یې راته جینګه کړه او په ژړه غوني آواز به

يې وويل: « مه کوه، خواره کې، خپل کور ګـنګې ته يې پناوړې ده. واړه سـوز ګـوري بچـوړي به يې ورتـه ناست وي چې اوس به مـې مـور کـې راځي. »

بيـا مې وويل چې اوس د افـغـانسـتـان د مرګ او ژوند سوال دی او زمـا وړې انګيـرنـې پکې نه ځـايـيـږي کـه دغـه وسله زه و نه رسوم او يا حکومت پرې پخوا د پخـوانه خبر شي، نو ګـويا پـه لوی لاس مـې ملي مقاومت مات کړ او د خيانت دا کړی به تـل پـه غـاړه ګرځوم. شـاترينه، لکه کوکری چې د کوټې نه بهر پاتې شي سونګيده او لړ اوبر ګرځيده. ما د ځـانـه سره ويـل چې دروس نانـځـکې، اوس سالـنګ تـه نځـا کـوه. خو د ځـانـه سره يو څـه همـاغـسـې خجالت وم چې پـه وړ کتـوب کې بـه د نورو د لومونـه د مـړزانو د غـلاکـولـو نه پس راتـه پيـدا شـو. د کـوزې درې نـه د ليوانو غم لړلې ساندې راتلې او کله به داسې شور ماشور شو، لکه يو د بل سره جنګونه کوي. پوه شوم چې دا بلاوې د شاترينې د سرويس په مړو لـګيـا دي. د تنهـايـي او د پيـرېـو د نـامـرادۍ يو څـپـه هم د خـوب پـه شـان را باندې راتلـه. يو ځلې مې کـتـل چې راغلـه او پـه بسـتـر زمـا شـاتـه رانـنـوتـه زه اريان شـوم چې اوس بـه څـه کـوم. زه يې د مـرګ تـابيـه نيسـم او دا پـه بـسـتـر راننو ځي. يو عجيبه ورمه ترې راتله، د پردی بوی. ډاکټران پوهيږي چې هر بنيادم ځانله بوی لري چې پخپله پرې نه پوهيږي خو، لکه د ګوتو نښه د همـاغـه بنيـادم د پيـژندو عـلامـه وي. سپی او غـوا هم خپل او پردی پـه همـدې پيـژنـي، خـپـل بچي تـه پـی راپريږدي او پردی وشړي. پـه اوله کې

سره نیولی او شخ پروت وم خو ورو ورو بستر تو د یده او ورسره د خوب ځپې راتلې. نه پوهیږم چې د ځوانی ځپه وه او که د یخنی زور، خو لکه موږ به چې په هلکتوب کې د شارو د بچي د پاره د ملخانو د نیولو تکل کاوه، په ګونډو به کرار کرار ورنژدې شوو چې را نه ټوپ و نه کړي، شاترینه، لکه زنځه ورو ورو را وښویېده، او ما هم ځان ترې لرې نه کړ. سهار مهال ږنګه بنګه په غیږ کې راته پرته وه.

* * * *

په خوب کې مې یو څه ښکالو واوریده او چې را ویښ شوم نو یو قسم کریغې او غرهاری و چې کله به راغی او کله به غلی شو. په ځای کې کښیناستم. شاترینه مې ولیده چې د چای د پاره اوبه ایشوي او د کړکۍ نه بهر خواته ګوري. پاڅیدم او د موټر نه کوز شوم. دا هم راپسې راغله. لمر داسې د واورو د پاسه ځلیده چې سترګې مې و بریښیدې. هیڅ شی نه ښکارد کیده. بیرته موټر ته ننوتو او نیمه وچه ډوډۍ چې د یخ د لاسه ګګړ ګرځیدلې وه او زموږ ورو ستۍ ذخیره وه په شریکه په چای کې لمدوله او خوړله مو. یو نیم غبړ او د موټر غرهاری لاهم را ته. بیا ووتلو او داخلی مې یو تور لوګی ترسترګو شو چې د کوز له خوا په هوا او بیاورک شو. شاترینې ته مې وویل «تاهم دود ولید؟» هغې وویل «هو، لکه چې د کوم موټر وي». ډیره شیبه پس د یوه ټراکټور د دود نلۍ په یوه کږ - لیچی کې راپیدا شوه او بیرته ورکه شوه. اوس نوموږ دواړه احساساتی شوي وو، هغې زما لاس نیولی و، درګرده یې سولا وه. ناڅاپه ټراکټور

را پیدا شو او دا ځلې موغوند ولید. د هغې ترشا دوه نور ټراکتورونه وو. د سرټراکټور د سرک په مینځ کې پل ایسته او وروستني یې هر یو ذ سرک یوې خواته سره غبرګ روان وو او واوره یې د سرک دواړو غاړو ته غورځوله. مګر ما ته یې یون د میږي ښکاریده، ویریدم چې بیرته ونه ګرځي، پړی مې را واخیست، ملامې و ټړ له او غوښتل مې چې ورپسې ورشم خو شاترینې مې لاس ټینګ ونیو، «مه ځه، یو ته یې، چې تا هم رانه واوره وخوري بیا به څه کوم؟ »یو څه حیران او ټکنی شوم. په غوسه مې وویل ،«تا راسره څه پی پرینښې دي؟ » خو هغې نه خوشې کو لم. عجیبه ده چې د شاترینې لاسونه هم پاسته وو هم محکم.

ناچاره مې پړی له ملا خلاص کړ او بیرته موټر ته وختم چې یو څه مې د زړه د رزاکمه شي. هم نجات ته خوشاله وم او هم ورنه ویریدم چې په ما پسې نه وي راغلې. د کړکۍ نه مې مخکینی ټراکتور ولید د برنډې بهر ځای ته راورسید. شا ترینې ته مې وویل چې ته ځان خلکو ته مه ښکاره کوه، زه ورکوز شوم. که ګورم یو سورسري روسی د ټراکتور په جلوناست دی. کمیس یې په ځان نه و، سګرټ یې له خولې ځنګیده. روسانو د خپل دباو د ښودلو د پاره په ژمي کې همدا سې نمایشو نه ورکول. کله به روسي چې نیم به لغړ و واورې په ځان موښلې او سپرلیو به یې د سالنګ په ژمي کې ننداره کوله. مګر دې هم نتیجه نه وه ورکړې ځکه خلکو به د همدغو باتو روسانو پسې ویل چې د خوګ غوښه یې خوړلې، ځکه په ځان نه پوهیږي. ترڅنګ یې یو افغاني معابر و چې ټول

په سرجی جا مو کې پټ و ، جرابي خولۍ یې وه چې یوازې او بلنې سترګې او خوله یې ښکاریده چې براسونه ترې ختل. دواړو په روسي خبرې کولې. اوریدلي مې وو چې هر روسي ځانله یو افغاني ګوډاګی درلود . د ترجمان نه مې پوښتنه وکړه چې تونل به کله خلاص شي. ده روسي ته ترجمه کړه او روسي داسې په زوره وخندل چې د خیټې ګونځې یې سره وپرپیدلې « تونل ؟ زر خلاصیږی. په دوو درو هفتو کې ، غم یې مه کوه. » بیا جدي شو او په ګوتو یې ورځې شمیرلې ، دوه ورځې ترتونله، بیا لس یا دوولس ورځی ، د تونل جنوب ته ترجبل سراجه .... » ترجمان وویل « ایله په دوو ورځو کې د خنجان نه دلته ورسیدو. هغې خوا خو واوره بیخي زیاته دده. نوښه به داوي چې د موټر مخ واړوې او بیرته خنجان پلولاړشی.

په لاس مې شوروي ته هغه واوره وښوده چې لاهم د برنډې په مینځ کې د موټر شاوخوا خره وه. هغه تراکتور پرې راپریښود او پاکه یې کړه. ما د موټر مخ بیرته کوز پلو راواړاوه. پخوا تر دې چې روان شم ترجمان ته مې وویل « لس شل متره بره خوا سرویس د سپرلیو سره کوز لویدلی دی چې خبریې واخلئ چې څوک ژوندی دی او که نه. » نور مې د هغه ترجمانۍ او د روسي ځواب ته ونه کتل او موټر مې روان کړ. له پیچو مې چې پناشوو ، شاترینه د بسترنه راغله او په څنګ کې مې کښیناسته. په خنجان کې تم نه شوو او ماغوښتل چې په بیړه ځان دوشي ته ورسوم چې له هغه ځایه زړه لاره ونیسم. شاترینه خوشاله معلومیده او ځان یې بې

سببه رانژدې کاوه. چې ما په اوږد پورې وهله دې را ته په معصومانه خندا وویل، «ډیر تیز روان یې، د موټر ټکان مې ځوځوي.» ما ورته ونه ویل چې دا څنګه ټکان دی چې بلې خواته دې نه ټیل وهي او نژدې ده چې زما په غیرتی دې کښینوي؟ تر دوشي پورې مې په زړه کې د شیطان او رحمن مقابله وه. وژنه یې، مه یې وژنه. د اسلامی احکامو نه نیولې، ترپښتنې عنعناتو او حتی د شاعرانو او حکیمانو پورې ټولوته مې روی وروو. نه پوهیدم چې کوم امر د شیطان دی او کوم د رحمن؟ که قسم ورکړم چې چا ته به د مخابرې حال نه وایې، نو د پرچمی په قسم څه اتبار؟ که یې وژنم، د هغه شاعر خبره راته ولاړه وه چې «تو از چنگال گرگم در ربودی* چو دیدم عاقبت خود گرگ بودی.» په دې خو خوشالي نه وه په کار چې د مخابرې په موضوع نه وه خبره. پخپله مخابره د اعدام د پاره کافي وه. یوې خواته دا متل راته ولاړ و چې مار وژلی ښه دی او کار کړی. بلې خواته خوګیانې واله وه چې هغې بله سرنده غړوله. د خنجانو نه کوز هوا نرمه شوه. واوړه نه وه او د سرک سیند لوري کوز هلکانو د شولو په پټیو کې چې اوس یې مازې سوارې (وډ) پاتې وې ورې پیول. داسې راته ښکاره شوه چې نجلی زما په اندیښنې پوهیږي. هغې هم ځان را ټول کړی و او په فکر کې ډوبه وه. مازیګر دوشي ته ورسیدو. د بازار په لر سرکې مې موټر د سیند په غاړه ودرواوه. ورته و مې ویل، «شاترینې. ته همدلته کښینه چې زه لږ زهر او مرګ راوړم چې دواړه د لورې نه مرو.» هغې وویل، «زه به هم درسره لاړه شم؟» ما

وویل، «نه. زه د سیاسرې سره په بازار کې په چکر روږدی نه یم.» هغه موسکه شوه او نورېې هیڅ ونه ویل. ښکته شوم او یوه آشنا هوټل ته لاړم. هوټلي ته مې پس دروغ‌بږنه د شلو سرو کړو زرکانو فرمایش ورکړ. هغه راته په حیرانتیا موسک شو، خو وریتول یې شروع کړل. خپل شاگرد یې واستاوه چې یو څه زرکان د نورو هوټلونو نه پور کړي او شل تودې ډوډۍ راوړي. په هوټل کې د مسافرو گڼه گوڼه وه چې د کابل په نیت روان شوي او د لارې د بندیدو د لاسه دلته دوشي کې گیرپاتې وو. اکثریې چپن والا، موزې او کلو شې والا وو. خپلو بستروته یې تیکه کړې وه او چایونه یې څښل. د ټولو ماته پام و چې په شلو زرکانو څه کوم. زما په ساده گۍ او ښاری توب تخنیدل. د شلو زرکو په پیسو روغ پسه کیږي. ما یوه گرده ډوډۍ د هوټلي د څنگ پیچلي دسترخوانه واخیسته او په ولاړې مې شخوند پرې واهه چې گورم دوه منصبداران، چې سرې پټۍ یې په گریوان او بازوگانو لگولې وې هوټل ته راننوتل. ماټکان و خوړ او د هوټلي سره په خبرو شوم چې مخ مې و نه ویني. خو چاپه شاوټپولم. مخ مې واړاوه او د ټوکمار منصبدار په لیدو مې غونې زیږ شو. د څانه سره مې وویل «لا حول ولا، صورته، تیږه شه» او روغبړ ته مې خوله بیرته کوله چې هغه راباندې ږومبی شو، «او هو، زموږ د کندو شاته ختېختي راغلي دینه. ته د کیله گي نه په درو شپو کې ایله تر دوشي راورسیدې او که دې بیا موټر عوارض پیدا کړل؟» ما کوشش کاوه چې غبرکې مې ریږد ونه ویني او په سالنگ کې د بند پاتې

ګيدو کيسه مې ورته وکړه. په همدې وخت کې هوټلي راباندې غږ کړ چې زرکان تيار دي. تږکمار منصبدار ډ ک پتنوس ته، بيا يې ما ته وکتل، «زه پوهيدم چې ته سرمايه دارېې، خو په دې نه پوهيدم چې په يو سر دو لس زرکان ګړوت کوې او که سپرلی لرې؟» ما يو ګونګ ځواب ورکړ« دواړه صحيح دي.» زر مې هوټلي ته پيسې ور کړې، دداو دده ملګري ته مې په لاس سلام ورکړ او په داسې قدمونو چې بيړه ترې ښکاره نشي، راووتلم. په منډه موټر ته ورغلم. شاترينې ميزصفا کړی و او په غوره کې ناسته وه. د زرکانو او تودې ډوډۍ بوی ته يې د شوقه سترګې پټې کړې او بې د بسم الله يې پيښه وربانديې وکړه. زما اشتها لاړه وه په خپله مخه. د ډرايور سيټ ته ورتلم چې په بيړه موټر روان کړم، خو ګورم چې تږکمار منصبدار مې مخې ته شين شو. دالا څه چې پاس راوخوت. د ښځې په ليدو يو څه ټکنی شو خوسړی ډير جدی معلوميده او وار د وارد يې شروع وکړه، «خور جانې ته به لږ د موټرنه ووځې چې زه د محب الله خان سره يو څو خبرې لرم.» شاترينه هيڅ وارخطا نه شوه، وې ويل «نه، زه نه کوزيږم. ته خپلې خبرې کوه.» منصبدار ما ته وکتل او بيا يې بې مقدمې وويل «ښه دده. ته په موټر کې مخابره لرې؟» ما په خندا ځواب ورکړ، «که لرلی مې، تا ته به مې مخابره کړې وای چې په يوه هليکوپتر کې زرکان راواستوه او د سالنګ د يخنۍ نه مې بچ کړه.» منصبدار دې ټوکې ته ونه خندل، «د همدې سيمې نه ورمه شپه کابل ته مخابره شوې ده.» ماوويل «زما يې پرې څه؟» هغه وويل «تا به

کړې وي. » د «به» د استعمال نه پوه شوم چې سړی د شک په حال کې دی. ما هم پیشنرو وکړ، « په خلقي نظام کې خو د زد گفتن او برستن نشته، نو ته ځنگه په ما ناطقه حکم کوې؟ » هغه وویل، « ناطقه حکم نه کوم. دغه مخابره یاد کوم موټر نه شوې ده چې که دا کار شوی وي نو ستا موټر د ډیرو بد او بلاو نه ډک دی. او یا به د کوم کور یا بل مرکز نه شوې وي، چې زموږ نور ملگري یې په لټون کې دي. » شاترینې خبره پکې گډه کړه، « مخابرې څه ویل؟ » منصبدار وویل « خدازده، څه شفر به وما ته یې مضمون معلوم نه دی، بس وظیفه راکړ شوه چې د دوشي او سالنگ ټولې توابې وریسې وغواړم. حتماً د اشرارو لاس پکې دی. » زما زړه درزا شروع کړه. خوشاترینې په مفصل ډول ورته د سرویس د اوښتو او د خپل نجات کیسه تیره کړه او بیا یې وویل، « دادرې شپې کیږي چې زه په همدې موټر کې یم. » منصبدار ورته وویل « خورې، پوښتنه عیب نه دی، ته څوک یې؟ » شاترینه موسکه شوه او د جیب نه یې یو عکس لرونکی کارت راوایست او منصبدار ته یې ورکړ. منصبدار د هغې مخ او شا او امضاگانې په دقت وکتلې او بیا یې وویل، « ملگرې ترینا، موږ ټول د تادنامه او انقلابی کارنامو سره آشنا یو. ستا خاوند چې امینیانو مړ کړ هغه د ټول کندوز ولایتی آمرو. موږ هم د امینیانو ستړه وایستله او کلیمه گوی مو وریرې نه ښود. » ما په تعجب شاترینې ته وکتل خو هغې خپله معصومانه موسکا راباندې ازمیله. ټوکمار منصبدار په ډیر احترام وویل « ملگرې ترینا، زما گستاخي معاف کړه، نه مې

پیژندلې. » شاترینې په رسمي لهجه وویل، « فرق نه کوي، موږ ټول باید د انقلاب ګټې تر هر څه مقدمې وګڼو. » منصبدار وویل، « که ستا اجازه وي موږ به دد غه سړي موټر ولټوو چې د مخابرې ماشین پسکې شته او که نه. » شاترینې په آمرانه لهجه وویل: « ما چې د خپلو درو ورځو کیسه درته بیان کړه هغه ستا د سات تیرۍ د پاره نه وه. ما ویل ته به پوه شې چې که مخابره شوې وای زه به پرې خبره وای. » منصبدار وړوکی شوی و خو بیا هم لکه ځیلي ماشوم د خبرې نه نه او ښته، « ملګرې، کیدای شي چې ته به هغه ساعت د موټر نه کوزه شوې وې او ده به مخابره کړې وي. » شاترینې ترخه خندا وکړه، « ته وایې د سالنګ په هغو سړو کې به زه د موټر نه کوزه شوې وم او ده به بیا ماشین چالان کړی وي او هلته به په کابل کې سړی ورته تیار ناست و او دا ټول کارونه به یې کړي وي او زه به د موټر نه بهر یخنۍ کنګل کړې نه وم؟ په رښتیا چې د لینن خبره، په انقلابیونو کې هم احمقان شته. » منصبدار بیا خبرې ته ځان جوړاوه چې شاترینې پرې برچ وهل: « بس په حیا کې ښکته شه او که نه ستا آمر ته ټلیفون کوم. » د ټوکمار منصبدار مخ تک سور شو، ژبه یې په شونډو څو ځلې راښکله خو خبره یې ونه کړه او د موټر نه کوز شو. شاترینې راته ځیر ځیر وکتل، « د مارکس دا خبره مې ډیره خوښه ده چې د نړۍ سالنګ ځپلو سره یو شئ او په زرګانو مزې وکړئ. »

خو ډوډۍ زما ترستوني نه تیریده. دادویم ځل و چې ټوکمار منصبدار د سپي په شان رټل شوی و، خو زه پوهیدم چې دا قسم خلک په

اسانه د خپل ښکار نه لاس اخيستوني نه دي. په ظاهره کې خو يې زما په کمزوري، گوته نشوه اېښوولی مگر د زړه په کوم گوټ کې راباندې شکي و، لکه خوروړی سپی چې د فقير نه چار چاپېره گرځي او کله يې لستوڼي ته خوله واچوي او کله پايڅې ته، بس گرځي چې چيرته به يې غاښ ونښلي. شاترينې ته مې وويل چې د ډوډۍ سره راښکته شي او د سيند په غاړه دې ناسته وي چې زه په موټر کې تيل واچوم. د بازار په بل سر کې د تيلو ټانک وچې په لاس چليده. دوه بوتلو نه پکې ولاړو چې د ټمبه کولو سره به يې ډک شو او هغه بل به په موټر کې توييده. هلته زما بيره وه او دلته د بوډا ټانک والا متې د کړکي په شان وچې وې او چې به يې لس پمپونه وهل بيا به ستړی و. زه هم ورسره کومکي شوم چې ايله مو په نيم ساعت کې ډک کړ. هسې خو دوه فالتو ټانکی لا ډک وې مگر نامعلوم سفر په مخکې و او زه چې له آره بې زړه سړی يم، تل احتياط کوم. هرې خواته مې کتل چې تو کماره بلا بيا راپسې رانشي. چې د سيند غاړې ته ورسيدم شاترينه د ما ښام په لمانځه ولاړه وه. تر اوسه يې زما جامې په ځان وې او د هلک په شانې ښکاريده. ما هم په بيړه چار اندام وکړ، دا اول ځل و چې پس له څلورو ورځو د مسحې په ځای اودس کوم. او په لمانځه ودريدم، بس فرض مې وکړل. په بيړه موټر ته وختم او چالان مې کړ. هغې سلام وگرځاوه خو بيرته ودريده او نيت يې وتاړه. ما ورغږ کړ: «لينن نه وويلي چې دين د تهولنې اپيم دی؟» خو هغې په اوږدو آيتونو لمانځه ته دوام ورکړ. د زيگمون فرويد دا خبره را ياده شوه

چې د ښځې د تادی او بیرې سره ورانه ده. چې خلاصه شوه نو اوږده دعاېې وکړه یا به ما ته د حده زیاته اوږده ښکارېده؟ ددې هم زما بیړې ته پام شوی و او په زغرده موټر ته راوختله. د دوشي په پله تیر شوو او زړه لارمو ونیوله. سمدلاً سه خو زما نیت دا و چې هر څومره چې کیدای شي د تږوکمار منصبدار نه لرې شم. نیم ساعت مو مزل وکړ او تر شا هم کوم څراغ راپسې نه راته. موټر مې د سړک نه کوز د سیند غاړې ته کوز کړ. هماغلته مې ماشین او څراغونه مړه کړل او د سیند غاړې ته کوز شوم، شاترینه هم راپسې راغله. دواړه مخامخ د سیند د غاړې په تیږو کښیناستو او شاترینې وویل: «اوس ددې پټ پټوونې حکمت راته بیان کړه.» پس د ډیره فکره مې ایله د خبرې لړی جوړه کړه، «یو څو ساعته به همدلته یو چې شپه پخه شي. بیا دې نو بیرته دوشي ته بیایم او همالته دې پرېږدم. نور نو ته پوه شه او کار دې.» په تیارې کې مو یو د بل مخونه نشو لیدلی او دا حالت زما خوښ و، ځکه چې سترګې مې کتلی نه شوې چې ترې وشرمیږم. هغې په تعجب وویل، «دلته مې په سارا پرېږدې؟» ما وویل: «نه، خپل آشنا هوټلي سره دې معرفي کوم. هغه به یا کوټه درکړي، یا به دې بل موټر کې سپره کړي چې بیرته کندوز ته لاړه شې او یا...» هغې وویل «او یا څه معنی؟» ما وویل، «او یا به دې تږوکمار منصبدار ته وسپاري چې د خپل ګوند دې دی او کومه لار به دروښیي.» هغې پوښتنه وکړه «ته بیا څه کوې؟» ما په رښتیا هم ځواب نه درلود. و مې ویل: «زه ځواب نه لرم، بس ځان به چیرته پناه کړم، چې

د سالنگ لار خلاصه شي بیر ته به کابل ته روان شم. » هغې پس له ډیر فکره وویل : « ته وایې، هغه به در ته لار نه وي نیولې؟ نورو تاته به یې خبر نه وي ورکړی؟ که یوازې او جره وای، ورځه یو قسم به تیر شوی وې. دا ستا موټر خو د پټیدو نه دی. » ما وویل : « خدای راوستې ده. » بیا نو غلی وو. د تیارې د زیاتیدو سره د دوشي د سیند غړمبهار هم زیاتیده. د سیند نه پورې غاړې، له لیرې د چا د « کرو کرو » نارې راتلې.زه پوهیدم چې کوم آس یا بهانې د کور نه بهر پاتې دی او خاوند یې رابولي. شاترینې د شپې چوپایي ماته کړه، « ته به حال وایې، که به یې نه وایې، خو زه یو څه دریاندې پوه شوې یم. » ما وویل: « څه پوه شوې یې؟ » دا هم، لکه خبره چې جوړوي، ډیر شیبه غلې وه. بیا یې وویل : « نوره نه پوهیږم خو څه پسات درکې شته. زما په تحلیل د مجاهدینو سره یې. » ما یې خبره غوڅوله خو دې دوام ورکړ، « زما په خیال کوم پیغام یا کوم شی، مجاهدینو ته رسوې. مخابره خو دې ما ولیده مګر زما په خیال په دې موټر کې دې کوم شي پټ کړي دي. » زه هم حیران شوم او هم په خپلې ساده ګۍ په غوسه. دا دومره شفرونه، دا اسرار آمیزه حرکات، دا بهانې او نمایشونه، ټول یوې عادي ښځې ایسته په ډیران کې راته و غورځول، ټول طلسم یې راله مات کړ. نور نوماته د انکار یا اقرار د پاره څه پاتې نه وو. شاترینې زما وارخطا یی نه لیده خو زه پوهیدم چې دا پوهیده. د هیلیو یې سیل زمونږ په سر تیر شو او وزرو نو یې شرنګهار کاوه. د سیند پورې غاړه له کوم کلي نه د سور لنډیانو نول شروع شو او د سپو غپا هم

ورسره غبرگه شوه. د غوغړونو، لکه د تل په شان د یوازیتوب، خپگان او د خپلې ناکامۍ د احساس څپه رابانديې راوسته. په دې بې پایانه او بې غوره دنیا کې انقلاب، جهاد، مقاومت، هسې لوبې وې. سبا به موږ یو هم نه یو او بیا به هم د شپې سورلنډي نو لیږي او د سپو به ورسره سوال او ځواب وي. شاترینه هم، لکه چې زما په فریکونسي راغلې وه، هغه هم غلې وه. ډیر وروسته یې، په داسې غږ چې د شپې خاموشي خرابه نه کړي، وویل: «که زه ووایم چې زه هم د مجاهدینو سره کار کوم و به یې منې؟» ما وویل، «نه». دې وویل «سمه ده. که ووایم ستا د ایدیال سره خواخوږي لرم وبه یې منې؟» ما وویل، «نه» دې وویل «د پړانګ او پانږ ترمینځ ګیریږي.» ما ومنله. «همداسې خوښکاري.» هغې کټ کټ وخندل، «د وتلو چل درځي؟» ما وویل: «بس دومره پوهیږم چه تا باید دوشي کې پریږدم.» هغې وویل، «دایې چاره نه ده. زه به قوماندان ته څه وایم چې ډاکتر د سرویسه سره په کوم سیند کې لاهو شو؟» ما وویل، «ورته ووایه چې ډاکتر د مجاهدینو سره کار کوي، مخابره همده کړې او اوس په زړه لاره د کابل خواته روان دی.» هغې په خندا وویل «ستا سره خو همدا ښايي. خو که دا مې کولی په دوشي کې یې ښه موقع وه. بله لار راوښیه.» ما وویل «بله لار دا چې همدلته دې سیند کې لاهو کړم.» هغې بیا وخندل «دا سیند خو د دوشي خواته بهیږي. هلته چې د مشهورې پرچمۍ مړی ستا منلی قوماندان د اوبو نه راوباسي نو بیا به ښه ترې خلاص شې.» دې خندل او ماته غوسه راتله. دې په جدي غږ

وویل «ډاکټر ګله ته اوس غوږشه. ته ښه سړی یې، نیک سړی یې خو د انقلاب او توري سړی نه یې. په دې درو ورځو کې مې یو څه وپیژندلې. که تاوژل کولی شوای، هماغلته په سالنګ کې به دې کوزه رغړولې وم چې هیڅ بیلګه نه وای پاتې. ما په پوهنځی کې روحیات لوستي دي. تا چې د ډاکټرۍ د پرېښودلو په باب دا با نه راوړله چې د سوال د کچکول نه دې کړکه لرله داسې نه ده، ستا د مرګ او وینو نه ویره کیږي، نو ځکه دې ډاکټري پرېښوده. » ماترې پوښتنه وکړه، « ته چې دومره فالبینه یې، نو د آینده اټکل هم وکړه. » هغې وویل « دا فالبیني نه وه، د شواهدو د مخې اټکل و. » ما وویل : « مارکسستان د هر شي د پاره ځواب لري. بس د دیالکتیک منطق په ماشین کې یې واچوي او چې د ماشین نه وځي نو علمي نتیجه ګیري شي. همداسې نه ده ؟ » هغې په قار وویل، « ته یې چې هر څه ګڼې، ستا کار دی. خو زه ستا په ژبه د تړکمار قوماندان نه ویره لرم، ستا د پاره نه، بلکه پخپل ژوند هم ویریږم. » زه د ځانه سره خوشاله شوم چې دا هم ګیر وه. ورته و مې ویل « اوس چې دواړه په ما ته بیړۍ کې سپاره یو نو ستا تجویز څه دي ؟ » هغې وویل، « بس هر چیرته چې ځې زه درسره قنجوغه یم. تا د مرګ نه خلاصه کړې یم او ته به مې کابل ته رسوې. » شپه پخه وه او ستورو د سیند د رڼو اوبو په مخ دلته هلته سپرغۍ جوړولې. پس د ډیر فکر او تحلیل نه مې وویل، « ما د مارکسست نه د داسې احساساتو تمه نه درلوده. » هغې په خندا وویل، « مارکسست چې شو، کاپر خو نه شو ! » په اول ځل دواړو وخندل.

ماوویل: «داسې به وکړو چې خدای وکړي. ما دې لمونځ ولیدنو نور به داخبرې پرېږدو خو یوه پوښتنه درنه کوم. ولې دې زه تږ کمار قوماندان ته په گیرور نه کړم؟» هغې وویل «بس داسې یې و گڼه چې دروغ ویل زما زوړ عادت دی. اوس خپله خبره کوه.» ما وویل، «څو دو آب ته، هلته یو څه کار لرم، بیا به سیغان و کهمرد ته لاړ شو څو ورځې به زما د پلار د یوه دوست کره تیرې کړو، بیا به گورو چې خدای څه کوي. د سالنگ لار به هم خلاصه شوې وي.»

اتم څپرکی

زړه لار کچه ده، قیر نه لري بلکه، د هغې ورځې چې د سالنگ لار خلاصه شوې بیا د زړې لارې د احوال پوښتنه چانه ده کړې او نه وربانډې د پخوا په شان دلته هلته معابرو کار کړی دی. دتایرونو نه مې ځنځیرونه خلاص کړل او په تو کل روان شوو. په لار کې به کله کله کوم ځناور د سرک نه تیریده او د موټر رڼا به یې ستر گې وځلولې. شاترینه مې ځنگ ته په ناستې خوب وړې وه او کله به زما خواته راړنگه شوه. ما ورته وویل چې لاړه شي بستر کې پریوځي، خو هغې ویل چې د موټروان سره څوک په کار دی چې ویده نشي. ما د ځان سره ویل، عجب به مې وینې وساتې. د کیان د درې نه چې پخوا په سرک او به راتلې او د سړک په سر سیند ته تیریدې او په عمر کې چاپول وربانډې نه و جوړ کړی، اوس هم روانې وې. دا لار لویشت لویشت ماته معلومه وه خو اوس پسکې نورې کندې او ژور غالي پیدا شوي وو او شین تاغی د کپچه مار د غاړې

په خیر له یوې خوا بلې ته ځنګیده. د شپې څوپایي مې خوښیده او چې به شاترینه په ماولګیده نو خدای شته چې لا به یې خوند راکاوه. سترګې په سرک خښې وې او فکر مې دې ته و. کاپره ښځه وه، هوښیاره، په خبرو پوهه، مهربانه. یره که کمونسته نه وای! یا به کمونسته نه وه او هسې به په کې ښتې وه. یوې سوداتخنولم. په ځنګل مې شاترینه راویښه کړه. هغې وویل «څه خبره ده؟» ما وویل، «هسې سودا راولویده چې هغه د لینن خبره چې تا منصبدار ته وکړه چې په انقلاب کې هم احمقان شته، لینن په رښتیا دا خبره کړې ده؟» شاترینې په خوبیولي غږ وویل، «ما درته ویلي چې زه لمویه دروغجنه یم.» او بیرته د تتي موسکا سره په خوب لاړه. د شپې درې بجې تا له و برفک ته ورسیدو چې نوم یې غټ دی خو نه ښار لري او نه بازار، بس یو پول دی چې هغې غاړې ته یې دو آب دی. د پله اړخ ته مې موټر ودراوه او لاړم بستر کې و غځیدم. شاترینه هم ویښه شوې وه، راغله زما څنګ ته پریوته.

د زرکو کړکړو د خوبه راپاڅولم، لمر ختلی و. هوا یو څه نرمه شوې وه. شاترینه موټر کې نه وه. ووتلم. هغه د سیند په غاړه ناسته وه او سریې ږمنځاوه. ورغلم. اوس چې یې د سفر خیرې یو څه لرې شوې وې، نو د خریدار په نظر مې ورته وکتل ښایسته وه. اوږدې ځنې یې په مخ رااړولې وې او ږمنځولې یې، بیا یې شانه واړولې او ږمنځولې یې. ما یې ننداره کوله. عجیبه ده چې ښځې خپلو ویښتانو ته هم ناز ورکوي. په خندا مې وویل «اوس یې هر تار مه شمیره، راځه چې درومو.» هغه هم

د تازه کیدو سره یو څه مسته شوې وه. پاڅیده او د نڅا په دود یې لاسونه جگ کړل او وڅرخیده او په بدلو یې پیل وکړ، «کینه پاڅې ځم، خواره درته راوړم، سابه درته پاخم. ځم در سره، خونه دې ورانه شه داکتره.» په نڅا نڅا موټر ته راوختله، بیا نو نه مستي وه نه بدلې، د اوږدو څنونه یې په مخ او به بهیدې، لکه باران وهلې شارو خیشته پیشته عاجزه په سیټ کې کښیناسته.

ددوآب دولتي هوټل د بازار نه وتلی، د غونډۍ په سر ودان شوی او گرځندوی یې چلوي. هوټل ښه مضبوط جوړ شوی، او د لرې نه یوې شاهي کوټۍ ته ورته دی.

سپین دیوالونه، آهن پوش. مگر اوس یې دیوالونو پترې نیولي وو او د لویې شنې دروازې یوه پله یې کمبود وه او د هغې په ځای د بوجۍ یوه پرده ځړیده. موټر مې د یوې ونې لاندې ودراوه او هوټل ته ور وختم. د یوې کوټې نه یو څه لوگی بهر راوته. چې ورننوتلم، آبدان لرونکې بخارۍ د کوټې په مینځ کې چالانه وه او براسونه یې ختل. یوه سطرنجۍ پرته وه او هرې خوا ته بسترې د یوالـه تـه تکیه وې. دې کوټې یوه پسخانه لرله، هلته پنځه ږیرې ناستې وې په دووکاسو کې یې ښوروا شړپوله. زما په لیدو لاس نیولي شول. یو یې راپاڅید او دروغبړ سره یې لاس نیولی بلې کوټې ته راوستلم. دلته یې شفر راسره تبادله کړ او، بهر راووتو. موټر ته مې راوست. د شاترینې په لیدو تکنی شو او بیرته د موټر نه لرې یو ځای ودرید. ما ورته کیسه تیره کړه خو دی، لکه چې

خبرو. ده وویل، «ته دې موټر، د سیند له غاړې ودروه، موږ به نن شپه کچرې درولو او وسله به درنه بار کړو. بیا به یې هوټل ته راولې» ما وویل، ښه ده. بیا نو ده د لارې او د کابل د احوالاتو پوښتنه رانه وکړه او یو عجیبه شانې سوال یې وکړ، «دا رښتیا ده چې شورویان د کلي ملایان او ملکان مسکو ته بیایي؟» ما وویل، «نه ماخو داسې څه نه دي اوریدلي.» ده وویل، «دلته خو ناطقه همدا د خلکو خبرده او د دوآب نه نیولې تر چاردې غوربنده پورې، ټول ملایان او مشران تبنتیدلي دي.» ما څه ونه ویل. عجیبه وه چې بسته ښارونه قتلیدل او دوی لاهم د خانانو او ملایانو په غم کې وو. هماغه زوړ متل و چې سل دې و مره یو دې مه مره. نه دغه سړي خپل نوم راوښود او نه ما ځان ورمعرفي کړ. ما وویل، «ښه ده. موږ به بازار ته سر ورښکاره کړو او بیا به د شپې موټر هوټل ته راولم.» زه روان شوم خو ده راپسې غږ کړ، «ما ته یو بل امر هم شوی و، هغه به څنګه شي ؟» زما زړه په درزا شو، «د هغې به هم چاره وکړو، خدای لوی دی.» او په بیړه ترې روان شوم. موټر ته په ختلو شاتریني ترور راته وکتل، «څه خبر وه چې داسې په بیړه موټر ته راوختلې؟» ما وویل، «خیر خیریت دی. یو څه شیان دي چې شپې ته به یې دې سړي ته ورکړم، بیا زه او ته روانیږو، زما د پلار د دوست کور ته.» هغې نور هیڅ و نه ویل، خو پوهیدم چې پوهیږي چې کوم کار خراب شوی دی.

د هغې د ساعت تیرۍ د پاره د دوآب دوو سیندونو ته لاړو. یو د بلولې نه، د شیبر له خوا راته چې او به یې د اوښکې په شان رڼې او

ځپاندې وې. بل د سيغان او کهمر د له لوري، لکه ژېړ ښامار مړ مړ هوار راروان و چې همدلته سره يو ځای کېدل. تر ډېره وخته اوبه نه سره ګډېدې او د بلولې سيند همداسې مست د ژېړ ښامار سره ځنګ په ځنګ روان و.

موټر مې سيند ته ورکوز کړ او دا مې ددې منظرې ننداري ته راښکته کړه. دې اوږد ساعت ددې مقابلې ننداره کوله او بيا يې ما ته په مايوسۍ سترګې وغړولې او وې ويل: «دا اوبه به خامخا د خړو سره ګډيږي او هغه به هم خرابوي. د نيک او بد مقابله تل همداسې وي. دا هسې چټي خبره ده چې نيک غالبيږي. يوه کاچوغه خاوره د يولوښي بوتل اوبه خړوي. يو ظالم ټول وطن ورانوي. چې يو پوه او دوه ناپوهان سره يو ځای شي، تل ناپوهي غالبيږي.» ما خبره ورغوځه کړه، «په دليل يې پوهيږې؟» هغې سر وښوراوه. ما وويل، «دا ځکه چې دوزخ ته ډېرې لارې تللې دي او جنت ته يکې يوه لار وتلې ده.» شاترينې وويل، «اوس را ته موعظه کوې که ځنګه؟» ما وويل، «همداسې يې بوله. حرام وخوره، دوزخ ته ځې، قتل وکړه، دوزخ ته ځې، غلا، زنا وکړه، دوزخ ته ځې، مور او پلار وځوروه، دوزخ ته ځې او همداسې يې نور کوز وپاس درواخله. هغه هزاره د صراط د پله پسې خپل ملا ته رښتيا ويلي وو چې، پاک راه نيه، مانالنده يې دا چې د تيريدو لار رنشته. بل مثال به درکړم. دغه زمـوږ شين ټاغی يو انجن لري چې د سلهاوو پرزونه جوړ دی. هره پرزه په شواخون جوړه شوې او بيا په شواخون د نورو سره جوسر شوې ده. که يوه يې هم خرابه يا بيځايه شي دا لوی موټر د حرکته پاتې کيږي. نو ځومره

استادانو او ما غزوبه په دې کار کړی وی چې دا موټر چالان کړي. اوس نو د هغې خرابولو ډېر آسان کار دی او ماشوم هم دا کار کولی شی. هره پرزه یې چې ترې لرې کړې، د انجن هر ځای چې مات کړې، هر ځای چې سوری کړې، موټر د کاره لوېږي. مانا د موټر د جوړولو لاریکي یوه او د ورانولو لارې یې ډېرې دي.» هغې وویل، «اوس دې د موعظې په مقصد پوه شوم. ستا په نزد به یې بل ژوندی مثال حزب دموکراتیک خلق وي چې د هغه ناپوهو غړو په دوو کالونو کې بسته وطن د خاورو سره برابر کړ؟» ما وخندل «چې روسان دې هیر نشی.» دواړه په فکر کې لاړو او زه خوشاله وم چې د شاترینې پام مې د سملاسی خطر نه بلې ته کړی و. د سیند له غاړې هوټل وچته معلومیده شاته یې یو غرو چې دوه ځایه چاودلی و او چاکونه یې غیر طبیعي ښکاره کیدل. شاترینې ته مې وویل، «دا غرونې چې دوه ځایه غوڅ شوی دی.» هغې وویل «نوڅه؟» ما وویل، «خلک وایی چې دلته د حضرت علی او د زرد دیو جنگ و. په ذوالفقار باندې یې د دیو سر دوه ځایه غوڅ کړ» هغې وویل، «دوه ځایه ولې؟» ما وویل، «د علی ذوالفقار غبرگ تیغونه لرل. چې د یو یې وواهه نو بیا یې ورته وفرمایل چې تیره شه.» شاترینې په خوش طبعی وخندل، «ستا ډیر زده دي.» بیا نو په منډه موټر ته وختله او ځو زرکان یې د وچې شوې ډوډۍ سره راوړل او دواړو د یوې لویې هوارې پرښې په سر وخواړه او په اول ځل، د ډوډۍ نه پس شاترینې د عاوکړه. زه لاړم ددې نه لرې په یوې بلې پرښې مې ډډه ووهله او د سیندو نو د غبرگ

بهیدلو ننداره مې کوله. اریان وم چې دا څوک دی؟ که کمونسته ده نو لمونځ ولې کوي، د عاولې کوي، دا د حزب دموکراتیک خلق مثال یې چې راوړ دایې زما د پاره راوړ او که پخپله هم په همدې عقیدې ده؟ دا خو هسې د مړې ګیډې سودا وه، اصلي اندیښنه مې د نن شپې وه. ږیرور مجاهد خو د شاترینې د مرګ ګواښ راته بیان کړ. هغه هم ګرم نه و، د ډاکټر زړور په هدایت یې دا کار کاوه. هغه هم ګرم نه و، د بد پیره کمونست سره بد مذهبه مقاومت جوړېږي. هر څه مې چې کول یوې ساپې پاکې نتیجې ته نه رسیدم. لوی سوال د او چې د شاترینې سره څه وکړم؟ کله چې د سالنګ نه د راستنیدو په وخت کې په لاره کې شاترینې راته د مخابرې خبره وکړه، نو په رښتیا مې غوښتل چې د ډاکټر زړور په مشوره یې «فیصله» کړم. خو وروسته مې بیا بله شاترینه لیده. په اول کې خواخوږې وه. کله یې چې د ټوکمار قوماندان نه د مخابرې خبره پټه کړه نو د احسان پوروړی یې هم شوم. بیا مې چې د دلیل پوښتنه وکړه او دې هسې بابېزه تیره کړه، نو د هغې ځوانمردي راته معلومه شوه. وروسې چې مې د دې لمونځ ولیده، د دې په کمونستۍ کې مې شک پیدا شو. اوس خبره تر دې ځایه ورسیده چې د مرګ نه د هغې د بچ کیدو د پلان په فکر کې وم. په درو ورځو کې دا دومره بدلون؟ دا اندیښنه راسره وه چې ودې شي چې زما قضاوت د دې د ښکلا او ښځیتوب د لاسه داسې اوښتی وي. ښایسته خونووه، زه هم د چاخبره زلمی وم او شیطاني حرکتونه زیات وو. په موټر کې به مې خدای خدای لرل چې راپورې ولګیږي. هغه شپه

چې په بستر کې يو ځای وو ما ويل چې ژوندۍ مې خوړلې وای. خو په دغو درو وړځو کې چې به کله ما ورته نيغ د خريدارۍ په سترګه وکتل، دا به پوه شوه، مخ به يې سور شو او په دې يا بلې بهانې به يې زما پام بلې خواته واړاوه. بيا مې ويل چې کونډه ښځه ده، کابلې شوې ده که هرڅومره ښه وي، کمونسته نه وي خو زما سره چې د علم او کابل نه مې دهقانی ته تيښته کړې وه نه جوړيږي. خو عجيبه داده چې داويره هم راسره وه چې د دې به خوښ نه شم. نه پوهيږم ولې مې يو ځلې له خولې دا لنډۍ ووتله «د تادګل په شان غړۍ ده * زما شړۍ ده ستا به کله خو ښه شينه.» ناڅا په مې پام شو چې يوازې نه يم.

شاترينې کټ کټ وخندل او راغله څنګ ته مې کښيناسته.

مازيګر هوا مخ په سړيدو وه. توري وريځې له غرونو راښکته شوې او ورسره پرخ پرخ باران راغی. دواړه موټر ته وختلو. باران زياتيده، د سيند په مخ يې بوړبوکۍ جوړولې. شاترينې چای دم کړ او دواړو ځانونه وريانـدې تودول او بهر مو د باران ننداره کوله چې اوس يو نيم څپولی واوره هم ورسره ګډه وه.

ماسخښتن باران غلی شو او واوره په شرنګيدو شوه. شاترينه بستر ته وختله. له ځانه سره بنګيده، ما ويل د خپل مرګ وير به کوي، خو چې غوږ مې ونيو کومه بدله يې زمزمه کوله. ما ته غوسه راغله، «بيا دې د مګرې شروع کړه که څنګه؟ ښځاته خو به نه تخنيږې؟» هغې په آرامه، خوږه لهجه وويل، «نه، هغه د شين خالی تکی رایاده شوه چې توره شپه

يې پکې ياده کړې وه چې خداى به يې رڼا کړي. » يوه شيبه خاموشه وه. بيا يې پوښتنه وکړه، « ته څه وايې چې رڼا يي به ګوندې راشي ؟ » ما تعجب کاوه چې پرچمې ګوره او د پښتو ناره. په تمسخر مې وويل، «ستا يې د شين خالو سره څه ؟ د بخت زمينې سندره کوه چې واسر بازه ياره، خيژه په مور چل باندى* بيا به دې او ده کمه سيوري د اوريل لاندې. » هغې کټ کټ وخندل، « ما تل فکر کاوه چې وايي، بيا به دې او ده کمه سترګو په زنبل باندې، لکه هندى فلمونه چې يو لوى بوټ وي او هلک د بوټ په سترګو کې ولاړ وي، اوښکې يې بهيږي او د غم بدلې وايي. بيا مې ويل دا به د زلفو زنبل وي. خواره کى سرباز به، لکه ماشوم د زلفو په ورونى کى تاو وي، سر او پښې به يې بهر وتلې وي او زور به وهي. » ما ته هم خندا راغله، « ويده شه، نه ګورې چې نن شپه د ږير ور سره ملاقات لرم، خدا زده چې څه به پيښ شى ؟ » هغې په ساده انداز کې وويل، « د همدې کار د پاره راغلى وې، اوس ولې تکنى يې ؟ » ما وويل، « خبره دومره آسانه نه ده، ويده شه. »

زما په فکر کې د ارزښتونو مقابله روانه وه. ږير ور ته يې ورکړه، مه يې ورکوه. آسانه خو دا وه چې وسلې او نجلى ږير ور ته وسپارم. د ملى مقاومت د وړاندې به زما مسئووليت پوره شوى وي، مګر د خداى په حضور کې څنګه؟ دا به وايم چې بارِ الاها ، ما پرچمى مرګ ته ورکړه، زما لاسونه سره نه دي، ما يې په مرى چاړه نه ده راښکلې. د اسلام او کفر، د مستضعف او تيري ګر مقابله وه او ما د حق لاره ونيوله. داخو

هغه استدلال و چې سړی یې د یوه مسلمان قاضي په وړاندې کوي. آیاد خدای او خپل وجدان په حضور کې دا استدلال ما تبرئه کولی شي؟

په همدې کې د شپې درې بجې شوې. بهر د واورو یوه نرۍ دوړه په مځکه پرته وه. موټر مې چالان کړ، شاترینه مې راویښه کړه، د سیند له غاړې مخ په هسکه هوټل ته روان شوم. اته نه کچرې د هوټل مخې ته ولاړې وې. د موټر د آواز په اوریدو سره پنځه ږیرې راووتلې. د ټولو په لاسونو کې لالټینونه وو. مشر ږیر ور موټر ته را وخوت. شاترینې ته یې اشاره وکړه، «سیا سره دې لاړه شي هوټل ته.» شاترینې ترور ما ته وکتل. ما په موسکا ورته وویل، «ته څه هوټل ته چې دواورو نه پناه شې، موږ دلته یو څو خبرې لرو.» هغه چې ښکته کیده، په مایوسۍ یې ما ته وکتل، خو ما ورته و موسل. ږیر ورو خپل لالټینونه ورته جګ کړل، لکه مال چې اخلي، ټولو ورته څیر څیر کتل. بیا نو دوه ورسره هوټل ته په بدرګه لاړل.

زما سړي وویل، «بسم الله» ده راته لالټین نیولی و او ما په ښتک او انبور د سیتونو سر پوښونه خلاص کړل. دوه نور ږیر ور هم راغلل او د وسلو په لیدو یې وویل، «او هو، دا خولا په ګریسو لړلې دي. ایله په ایله چې نوې وسله راغله.» بیا یې نو یوه یوه وچتوله، تبصرې یې پرې کولې او، لکه د جنازې کټ په احتیاط یې یو بل ته تیرولې. دوه نور چې بهرو و، هغوی وسلې په بوجیو کې نغښتلې او په کچرو یې بارولې. ما هیڅکله داسې لویې کچرې نه وې لیدلې، دا به رښتیا وه چې د امریکانه

يې راوستې وې. ډېره وسله به وه، څکه پوره دوه ساعته دوی په ښکته کولو او بارولو بوخت وو. په آخر کې ټول کوز شول او بارونه یې معاینه او بیا سره راټینګ کړل. زما سری راوخوت، «نقشه چیرته ده؟» زه بهر ووتلم. د ټول باکس نه مې یوه زړه بوجۍ راوچته کړه، په هغې کې توره پلاستیکی کڅوړه وه، هغه مې ورکړه.

ږیر ورو وویل، «خیر ویسې. اوس نو ستا کار خلاص شو، موړ روانیږو.» ما وویل، «نه، یو کار مې پاتې دی. د هغې ښځې سره څه کوئ؟» ده وویل، «بس نور یې موړ ته پریږده.» ما وویل، «داسې نه کوم. باید ما ته خط راکړئ چې هغه وژنئ.» ږیره ور کټ کټ وخندل او بیا یې خپلو ملګرو ته امر وکړ، «داسړی په موړ بدګمانه دی، او ګرم به هم نه وي. لاړشئ، سیا سره راولئ چې دده په مخ کې یې دوزخ ته روانه کړو.» ما وویل، «بدګمانه نه یم خو تاسو ټول مجردان یئ، ښځه هم پرچمۍ مکاره ده، ویریږم چې ستاسو زړه وربانديږي و نه سوځیږي او په نن او سبا کې درنه و نه تښتي. بیا به زموږ او ستاسو کړې خواري هسې درمسال ته ختمې کول شي.» ږیر ور وویل، «خط هم درکوم او لوړه هم درسره کوم چې بله شپه به رانه تیره نه کړي. نور څه وایې؟»

ما وویل، «سمه ده. زه د ښځې سره یو څو خبرې لرم، یو څه اسرار دي چې هغه به په نیم ساعت کې ورنه واخلم. بیا به یې تاسو ته وسپارم، خو البته خط به راکوئ.» ږیر ور ټکني و. «د سهار رڼا هم دغه ده را روانه ده، تر څو ته اقرار اخلې نیمه ورځ به تیره وي.» ما وویل، «نه نیم

ساعت غواړم. که دا کمونسته ده، زه به يې هم خوښ شم.» امر يې وکړ چې سيا سره راولي. او بيا يې په کرار غږ ما ته وويل، «ډاکټر ژوور چې په سالنګ کې امر دريانديږ وکړ، ولې دې هماغلته فيصله نه کړه؟» ما وويل، «دوست ته حال وايه، دښمن ته لافې وهه، ما په عمر کې بنيادم نه دی وژلی. موږ ډاکټرانو خو د يوناني حکيم ابيغور قسم خوړلی چې ژوندي سر به نه وژنو.» ږيږور وويل، «نو په دوشي کې دې ولې نه پرېښوده؟» ما وويل، «دومره کم عقل هم نه يم. هلته يو منصبدار تيار همدې ته ناست و چې دا ټول حال ورته ووايي. بيا به نه زه وای، نه به ته وای او نه به وسله وای.» ږيږورو شاترينه راوستله او د لالتينونو سره چارچاپيره ورنه، لکه پتنګان تاويدل. موټر مې چالان کړ او په بيړه روان شوو. شاترينې رانه پوښتنه وکړه، «دا څوک وو چې نژدې يې په سترګو خوړلې وم؟» ما هيڅ ونه ويل او بس پښه مې په اکسليټر ټينګه کړې وه. د خړ سيند په سر يو پول سيغان ته اوښتی و. په هغې تير شوو او ټوله سودا مې دا وه چې د څان او ږيږه ور ترمينځ، څومره چې کيدای شي فاصله زياته کړم. شاترينه هم لکه چې پوه شوې وي، غلې پاتې شوه. کچه غرمه مې د سيند په غاړه موټر ودراوه. د موټر انتن مې فعال کړ، د ديوال نه مې د مخابرې ماشين را وايسته شاترينې ويل چې «خير زه سيند ته کوزيږم.» ما وويل، «ما ته فرق نه کوي.» پس د څو کوششونو نه د ډاکټر ژوور شفر راغی.

«چير ته يې؟»

« د دو آب نه بهر. »

« تسلیم دې کړل ؟ »

« هو »

« وسله؟ »

« هو »

« نقشه؟ »

« هو »

« خیر ویسې. ښځه دې فیصله کړه ؟ »

« نه »

« زموږ نفر ته دې وسپارله؟ »

« نه »

« کله یې فیصله کوې ؟ »

« نه یې فیصله کوم »

« پوه نشوم. »

« نه یې وژنم. چاته یې هم نه ورکوم. »

« د مرکز امر دی. »

« مرکز ته وایه چې رنګ دې ورک شه. »

« دا نشی کیدای. چې ژوندۍ وي، ټول پلان خرابیږي. »

« نه خرابیږي. »

« امر دی. تاتعهد کړی دی. »

« ما خپل تعهد پوره کړ. نور تاسو پوه شئ کار مو. »

«و ته زموږ سره نه یې؟ »

« خواخوږي لرم خو نور درکې نه یم. »

« د تاسف ځای دی. »

« هو »

« پوهیږې چې هغه به ونه ګټې، خپل سر به هم بای کړې؟ »

« هو »

« پوهیږې د چا دلاسه؟ »

« نه، فرق هم نه کوي. »

« که زموږ خلکو هر چیرته ولیدې... »

« ته ورک شې مقاومت دې ورک شه. »

« د تیر خدمت نه دې مننه »

« ته ورک شې، مننه دې ورکه شه، خدای پامان »

د مخابرې د ماشین سیمونه مې وشلول، د بهر نه مې آنتن راخلاص کړ او بیا مې نو شاترینه د لاس نه نیولې سیند ته کوزه کړه. د سیند په غاړه مې ماشین او سیمونه د سره تاوکړل او رسامی د سیغان د سیند مینځ ته اړتاو کړل. بیا نو لاس په لاس موټر ته ستانه شوو او د سیغان لار مو ونیوله.

په لار کې شاترینې وویل، « څه خبره دده، ولې دې د مخابرې په وخت کې دومره اعصاب خراب وو؟ » ما وویل، « کاشکې مې د واورې

نه نه وي راایستلې. » نور تر سیغانه پورې دواړه چوپ وو.

نهم څپرکی

زما د پلار دوست، پیر علی، نیم تاجک و، نیم هزاره. په اصل کې د هزاره زوزات له دوشي نه پیل کیږی، په تاله برفک، دو آب، بامیانو ته تیریږی. پخپله دوشی ګډو له دی. د سیند یوې غاړې ته هزاره، بلې ته چې او غان دوشي یې بولي، پښتانه. سیغان ته ښایی د سیند د لاسه هزاره ګی سمه نه ده رسیدلې او د پیړیو په اوږدو کې یې ګډو له نسل جوړ کړی. په کابل کې چې هزاره د پښتنو یا تاجکو سره یو ځای شی، نو تاجکان یې هزاره ګډی بولی، نیم هزاره نیم غیر هزاره. زما د پلار دوست، پیر علی هم ګډی و. پوزه لوړه خوسترګې با دامی، مخ هډوکن، لکه متساوی الساقین مثلث چې سر په ځیږی ودروې، څو تاره ږیره ورنه ځنګیده.

د پیرعلی کلي ته د شین تاغي رسیدلو هماغسې انګازه جوړه کړه، لکه په خان آباد کې یې چې جوړه کړې وه. تول ترینه چاپیروو او هلکانو یې ځنګ ته منډې وهلې. موټر مې د پیر علي د کور مخې ته چې د آسونو د اوړي ځای وو او میخونه یې لاښکاریدل، ودراوه. شاترینه سرای ته لاړه او زه د پیر علي سره قوشخانې ته شوم. پیر علی چې ناروغ او زهیر ښکاریده، زما د پلار د مړینې فاتحه یې راکړه او بیا نو مرکه وه. د شپې بنه قروتی راغله. دا د کړو، یو بهتر شکل دی. کورت تاوده کړي، په کاسه کې توده ډوډۍ وره کړي، کورت پرې واچوي او بیا پریمانه غوړ

چې پیاز پکې سره شوي وي پرې راتوی کړي چې ځزاېې خیژي. پس د ډوډۍ مرکه شروع شوه. زما زړه د چاودنې تر حده ډک او پیر علی زما د پلار او ټولې کورنۍ قدیمي او فادار دوست او هوښیار سړی و. هر کال به په مني کې په لرې کې لم یا موغوړی چې د پسونو د لمبه پوستکي کې به ځای شوي وو او چاري پسونه د ده له لوري راتلل. زما اول جنګی زرک هم همده رااستولی و. د موټر درواجیدو نه پخوا به ده هر کال په مني کې په آس په څو ورځو کې زمونږ ځای ته سفر کاوه.

تر نیمې شپې مې ورته کیسه وکړه. ده هم په ډیر دقت اوریده او کله به چې د ده زوی نور چای او دشلمه راوړه او کیسه به غوځه شوه بیا به ده ویل، ښه، نور څنګه شو؟»

په بله ورځ یې ترکاڼ راوغوښت چې د موټر د سیټونو له لاندې صندوقونه راوباسی، بیرته سرویس ورنه جوړ کړی. په دې باندې څلور ورځې تیرې شوې. د ماښومتوب په وخت کې به چې پیر علی زمونږ کور ته راغی نو د شپې به یې بوستان، ګلستان راته په خپل مخصوص هزاره‌ګی وزم لوسته. اول به یې څو ځلې غاړه تازه کړه او بیا به یې یو لاس غوږ ته کړ او یوه اوږده «اییییییی» ناره به یې وایسته او بیا به یې نو شروع وکړه، «یکی دیدم از عرصه یی رود بار* که پیش آمدم بر پلنګې سوار. (چو نان) چنان هول از انحال بر من (نیشست) نشنست* که ترسیدنم پای رفتن (بی بست) ببست.» ما ته د جزبوت او رقوم حساب همده ښودلی و «دح کدین دادح کدین ددو....» چې هر توری یې یو ابجد

عدد و او ضرب او جمع یې په اسانه قافیه لرونکې طریقې سره ښوده.

پیر علی هم دروسانو او کمونستانو خبري کولې او نور معلومات یې نه لرل فقط هماغه اندیښنه ورسره وه چې په سهري مرداره د خوګ غوښه په زوره خوري او مشران مسکو ته بیایي. ما تعجب وکړ چې د روسانو او کمونستانو تبلیغات څومره قوي وو او زموږ مجاهدینو ټول ټال د خوګ د غوښې او مسکو ته د بیولو تبلیغ زده و.

په وروستۍ شپه یې راته وویل، «ته هم جره یې، ځوان یې، څه وایې چې دغه ښځه در ته همدلته نکاح کړو؟ ملا به راوغواړم، بې غږ او غوږه به نکاح وتړي. دوه کوتې به درکړم. موټر ته به دې موټروان ونیسم چې د دوآب او دې ځای ترمینځ یې وچلوي. چې پسرلی شي، بیا به خدای لوی دی، دا دړکه هم تیره وي، بدر به کابل ته لاړ شې.» ما وویل، «دا ښځه مې کله کوي. زه اطرافي، دا کابلۍ.» ده وخندل، «ته خوښه پوهیږې چې ټولې ښځې د لالانې دي. زما ښځګله وو ترې پوښتنه کړې. نجلۍ راضي ده خو ویریږي چې ته به یې ونه کړې.» ما وخندل، «کاکا دومره راته وګوره چې یو ځلې یې کابل ته ورسوم. بیا به یې مور او پلار ته جرګه ورولیږم او په درنګ و درونګ به یې واده کړم.»

په هغه ورځ چې روانیدو، موټر یې داسې راته رنګ کړی و چې د نورو سرویسونو نه یې فرق نه کیده، طاؤسونه، ګلان او کوترې او زمري یې د ننه په دیوالونو باندې کښلي وو، ګویا د سیغان د هنر ټوله پانګه ورباندې لګیدلې وه. زړه مې ورباندې وسوځید پوښتنه مې ورنه وکړه،

شين تاغيه، ته به واى په آلمان کې مې اوراخيستى واى، خو چې دې ليونى ملک ته مه واى راغلى.

څه مې نه لرل چې د دې مهربان سړي د ميلمه پالنې پور مې پرې کړى واى. د موټر نه مې د لنډو څپو گرونديک راديو وښکله، د يو درځن بالټيو سره مې د پير على زوى ته ورکړه. ما لا موټر چالان کړى نه و چې هغه راديو لگولې وه او تاجکي پروگرام يې پرې اوريده. چې شاترينه راوتله يوه لويه ورا ورپسې وه. شاترينه هم د هغوى په شان وه، گل سيب ټکرى، د گلدار سره چيټ کميس او د شنه الوان پرتوگ. د نورو په شان يې پلونيم کنښونيولى و. پير على پخپله موټر ته راوخوت او لويه ټوکرى يې په سيټ کې کيښوده، بيا يې غيږ کې ونيولم او زما مخ يې ټول په اوښکو لوند کړ. آخرى خبره يې داوه «بيا به په قيامت کې ديدن وکړو.»
دوآب ته په رسيدو مې موټر ته لته ورکړه چې بيا په ړير ور وانه وړم که څه هم چې پوهيدم هغوى به د غوربند او سياه گرد ترمينځ لار کوي. تر څو دوشي ته رسيدو څو څو ځلې د سيند نه اوښتو. کله به د رښو اوبو خواته راغلو او کله د خړو. د رښو اوبو خواته مو د غرمې ډوډۍ وخوړه. په ټوکرۍ کې پريمانه سره کړى زرکان، بوسراقې (خجورې)، په وړين دسترخوان کې يوه دلۍ گرده کې ډوډۍ او په کڅوړه کې پريمانه پوڅه وه. د بلولې رښې او به لا د خړو سره گډې شوې نه وې. د الرحمن د سورې آيت را په يا د شو: مرج البحرين يلتقين. بينهما برزخٌ لا يبغين.
شاترينې اسرار آميزه موسکا وکړه، «ستا دا خبره رښتيا و نه ختله چې

يوه کاچوغه خاوره د ټول ګيلاس او به خړوي. » ما وويل، « دا خو ستا خبره وه! » خو هغې په ډېر سترګې وويل، « د هر چاچې وه، غلطه وه. »

هما غلته موشپه وکړه. پلان داو چې د دوشي نه د شپې په تاريکه کې تيرېږو چې بيا راته سپې ولاړ نه وي. داځلې نورست او شرم ته حاجت نه و، دواړه غاړې غجې په بستر کې پريوتو تر ډيره وخته مو د ورکتوب خبرې کولې، هسې بې معنی خوږې خبرې. شاترينې په يوه واده کې د کومې ښځې د بنګړو د پټولو کيسه کوله او د اول ځل خواستګارۍ کيسه يې کوله چې څنګه يې د دې صفتونه اوريدلي وو او اوس په جرګه راغلې وې. دا په باغ کې پټه شوې وه. د لالانې بيا باغ ته راوتلې وې چې سيل وکړي. هلته يې دا ليدلې وه چې په يوې ونې ختلې او توتان يې خوړل. خواستګارانو د دې د مور نه پوښتنه کړې وه چې دا بيزوګۍ څوک ده؟ هغې ځواب ورکړی و، چې بيزونه ده، د کلي يوه ليونۍ يتيمه ده چې تل د خلکو په باغونو ګرځي او په ونو کې شپې تيروي. ما ورته د خپلې مور او پلار او سفرونو او شينۍ ټاغې، کيسې وکړې او ترڅو سپيدې، چاودې مورږ يو بل ته ځانونه ورپيژندلي وو.

په بله ورځ ترڅو دوشي ته رسيدو تياره وه او همدا سې نيغ په سالنګ وروختو. په خنجانو کې مو په هوټل کې چې د ګرځندوی دی، شپه وکړه او بيا د موټرو د نورو کاروانو نو سره مخ په تونل ور روان شوو. مځکه توره وه خو د سرک په غاړو لاهم واورو د يوالونه جوړ کړي وو.

ما په ډېر دقت چې شاترينه وارخطا نشي وويل، « زه فکر نه کوم

چې زموږ یار منصبدار دې موږ هیر کړي یو. زه د دغسې خلکو په روحیې پوهیږم. دا داسې سپي دي چې پټه خوله اچوي او تا چې سپک کړ اوس یې په زړه کې غوټه هم پیدا شوې ده.» هغې وخندل، «وایې هر شی چې دوه شي نو درې کیږي.»

په لار کې هر ځای عمومي تلاشي وې، خو د سالنګ د تونل نه کابل پلو د اوښتو سره، د سرویسو نو لام ولاړو. شاترینې راو ښود، «هوغه دی زموږ پټ خولی سپی.» هر موټر ته یې کتل چې موږ ته راورسیدنو تندی یې ورین شو، راوخوت، «د جلی خوی د مرغاوی دی* د ګودر غاړه ورته نیسه رابه شینه.» ما ته یې نه کتل، یو خط یې د جیب نه راوایست او شاترینې ته یې ورکړ او بیا یې څو عسکرو ته چې کوز ولاړوو غږ کړ. هغوی د سیخانو او تبرونو سره راوختل. د سیټونو د سر تختې یې په تبرونو ماتې کړې او حتی د غولې تختې یې هم یو څه راوایستې. ما ورته کتل او د شین تاغي په حال ژړا راتله. بیا یې په سیخانو دیوالونه سوري کړه او هغه ښکلې منظرې چې د سیغانډ هنرنمونې وې، هغه یې ټولې ابته کړې. بیانو ټول د موټر بام ته وختل او د اوبو او ګازو د ټانکی پسې یې تبرونه خلاص کړي وو. ما ور غږ کړ، «قوماندان صاحب، پام چې څوک سګرټ و نه لګوي چې کیله ګي ته به دې اړتاو کړي.» د ډاره یې ټانکی سوری نه کړې. را ښکته شو، موټر ته را وخوت، په اول ځل یې زه مخاطب کړم، « موټر دې نوی رنګ کړی دی!» شاترینې زه ځواب ته پرې نښودلم، « هغه شی چه ور

پسې ګرځیدې پیدا دې کړ ؟ » منصبدار زما نه پوښتنه وکړه ، « د دوشي نه کوم پلو تری تم شوې ؟ » شاترینې بیا ځان شریک کړ ، « ملګری قوماندان ، زما ځواب را کړه ، چې ورپسې ګرځیدې ، پیدا دې کړ ؟ » قوماندان بیا لکه ځیلي ماشوم مقاومت وکړ ، « ملګرې ترینا ، هغه خط ولوله او عمل پرې وکړه . » شاترینې وویل ، « خط ما ته لیکل شوی او په تا پورې اړه نه لري ، زما سوال ته ځواب راکړه . » په قوماندان بیا د ماتې خولې راماتې شوې ، « نه ، څه شی خو نه وخو ... » شاترینې پرې بېرچ وهل ، « خو ، خو معنی نه لری ، دا به لیکلي راکوې چې موټر مې مات کړ ، تلاشي مې کړ ، څه شی مې پیدا نه کړل . بیا زه دا په کابل کې مقاماتو ته ښیم . » قوماندان د مقاومت تابیا نیوله خودې وویل ، « ملګری قوماندان ، ته ښه سړی یې ، انقلابي روحیه لرې ، اوس دې چې وظیفه ختمه کړه نو همداراته لیکلي راکړه او بس نور نو کامیابه اوسې . » قوماندان له جیبه یوه کتابچه وایستله ، یوه پانه یې ترې وشکوله او یو څو کرښې یې پکې ولیکلې ، شاترینې ته یې ورکړه او پخپله په بیړه کوز شو او د چالانو سرویسونو د ډیزلو په لوګي کې ورک شو .

په جبل سراج کې هم تفتیش و خو د پشکي عسکرو ، منصبدار په یوه نظر معاینه ختمه کړه او ما ته یې کړه ، « خلیفه ، دا موټر خودې شوکې پوکې دی ، غلو خویه شکولی نه یې ؟ » ماوویل ، « نه تفتیشانو وشکولم . » منصبدار سروښوراوه او وې ویل ، « یاربه ، دانقلاب په نامه

څه کاني رواني دي، ځئ له خيره. ».

تره غونې ماښام کابل ته واوښتو. هم خوشاله وم چې ددې اوږده بدخوب نه په خير راويښ شوم او هم خپه وم چې له شاترينې بيليږم. ددې کور د خيرخانې په اوله برخه کې د هندوانو د کورونو په سيمه کې و. د کور نه بهر مې موټر ودراوه. دې وويل، « راځه همدلته شپه وکړه، ناوخته دی، چيرته به کور په کور ګرځې؟ »ماسر وښوراوه، « زما او ستا لارې همدلته بيليږي. » هغې وويل، « حتمي نه ده. ما درته اوږده پلانونه جوړ کړي، کله دې داسې پريږدم. » ما په تړوکه واړوله، « زما وزرې سوځيدلې دي، نور په کابل کې الوتی نشم. » بيا مې خبره احساساتی کيدو ته پرې نه ښوده« رښتيا په هغه خط کې چې قوماندان درکړ څه پيغام و؟ » هغې وموسل، خط يې له جيبه وايسته، « پخپله يې ولوله » په هغې کې ليکلي وو: « رفيق ترينا، به رياست چهار خاد بيائيد ». ماوويل، « خاد درنه څه غواړي؟ » هغې په خندا وويل، « زموږ يار به ورته خدازده څه جاسوسي کړې وي. دهمدې د پاره مې ورنه خط واخيست چې ستا په موټر کې هيڅ هم نه و. » ماوويل، « شاترينې، ته چې ورغلې، ټول حال ورته ووايه او که نه نو ستاد سر خطر دی. » هغه رانژدې شوه او په رسيدلی ږيرې مې يې لاس تير کړ، « زه دومره نامرده درته ښکاره شوم؟ نوره مې مه شرموه. » بيا يې وخندل، « ته به څنګه ځان خلاصوی؟ » ماوويل « مقصد مې داوچې زما غم مه کوه، زه په کابل کې نه پاتې کيږم. همدا نن شپه جلال آباد ته روانيږم او تر څو ته خاد ته

رسیږي زه به په پیښور کې ناست یم» هغې په تعجب وویل، «نو ماچاته پرېږدې؟» زما سره ځواب نه و. نه دا کوزیده او نه زما زړه کیده چې کوزه شي. تیر ماسختن مې ایله په الله په دلاسا قانع کړه.

پخوا ترکوزیدو یې اول په دواړه مخه چپ کړم او بیا یې شونډې او ږده شیبه زما په شونډو کوشیر کړې.

لسم څپرکی

د جلال آباد په تړوله لاره مې زړه ژړغونی و. په بله ورځ په رښتیا هم د پیښور په کوز تاکال کې وم.

د هغې ورځې نه دوه کاله تیریږي. د بدو ورځو یار شین تاغي نه مې سم صفا فلاینګ کوچ جوړ کړ او بیرته مې آبی او سپینې لیکې ورکړې. د قوماندان د غوبل نښې مې په خپل لاس ترې پاکې کړې او باډۍ مې ورته بیرته نوې نوزې کړه. خو د واړه پوهیدو چې د زړه ستنې موماتې دي. د پیښور او سوات ترمنځ یې ګرځوم او چې په پیچو مې خیژو نو دواړه زګیروي کوو.

هره هفته یو ځلې د شین تاغي سره لکه ستن خوړلی په اسلام آباد او د پیښور په حیات آباد کې چې د رټل شوو افغانانو ځایونه دي کوڅه په کوڅه ګرځم او په تبجن انتظار خپله ورکه لټوم.

PROPERTY OF ACKU 7894

«۲»

لومړی څپرکی

زما د پلار د ژونو سره جوړه وه. رسیدلې ونې به یې په ځیله کې له بیخه وښکلې او د باغ دیوه سرنه به یې بل ته یووړلې او همالته به یې کښینولې. ونې خواره کې به په ځان نه وې خبرې، دژمی په خوب به ویدې وې. چې پسرلی ته ویښې شوې ریښو به یې رد او رووډ ورک کړی و چې کوم پلو وغځیږی. په هغه لور چې پخوا اورتلی اوس یې تیرو لارد بنده کړې وه. داوبو او خاورې خوند بل ډول و او څو نورکالونه په کارو چې ریښې لارې گودرې پیدا کړي. څانگې به یې هم تروړې وې. دلمر وړانگې چې پخوا به ددوی ورته مخ و اوس په بلې زاویې اوپه بلې څانگې، پریوتې. یوه څانگه چې پخوا دنورو نه دنگه وه او دنورو څانگو حق یې خوړ اوس به سیورې ته وه او نوره به نه لوییده.

پلار مې ویل چې داسې شي نو ونه چینجي نه کوي. پخواني چینجي همالته سر بداله پاتې شي چې یره هغه دخوړو ربنبو ونه څه شوه؟ ددې دپاره چې ونه راویښه نشي اوبه به یې ور باندې سپرې کړې، شپې به اوبه کنګل شوې او که به ونه دبیځایه کیدو په تکانونو نیمه ویښه شوې وه نو بیرته به کرخته شوه.

زه چې پیښور ته رامهاجر شوم همداسې ونو ته ورته وم. هرڅه پردي وو حتی د ملا آذان. په وطن کې چې دلر بر کلو نه راته موږ یې ملا پیژانده او دغږ دلریوالي او نژدیوالي سره زموږ غوږونه روږدي وو. که کوم غږ به داندازې نه زیات په زوره و نو حیران به شوو چې داخو دپلانکي کلي ملا دی نو اوس ولې رانژدې شوی. همداسې به هم وه. ډیر کله به دلر کلی ملا دبر کلی امامتی ونیوله ځکه چې هغه بل ورته لږه غله ور کوله او دې به ور باندې داوجګ کړ. نور علتونه هم وو. ملا خو هم پرښته نه، په یوه هلک لاس تیر کړی، په یوې نجلۍ ستر ګې سرې کړې.

معمولاً دغه پیښې په دوو وختو کې پیښیدې. یوچه به هلکانو او نجونو په جومات کې سبق وایه اوبل به چې ښځګلې دتاویزونو دپاره ورغلې.

خو په پیښور کې دملا آذان لوډسپیکرونو کې تول په یوه اندازه لګیږي. تول غږونه داسې نا آشنا لګیږي، لکه دمصري موذن نه یې چې خراب ثبت کړی وي. دسهار په دې خړه کې یوازینی آشنا غږ دچرګ دی چې هغه سیاسي سرحد او کلچر نه پیژني، بلکه هیڅ کلچر نه لري، چې

خدای یې په ختېه کې څه اخښلي هماغه را وباسي. د کچه ګړی د کمپ نه بهر د پاخه سړک د پاسه یونیم د ګاډیو د ډنګرو اسونو د نعل کړو پوندو کړپ کړوپ شروع دی. د آذانونو لړی چې خلاصه شوه نور نو چوپه چوپیاوه. د لمانځه وار به وروسته راځي او ورسره به د سحر خیزو د تورخي غړونه او ښکالو هم کمپ ته ورسیږي. زه هم د وطن د خیالونو سره په نا آشنا وطن کې له خوبه پاڅیدم. د بوږد د نهر په غړو اوبو کې مې اودس تازه کړ. هغه سړی چې هره ورځ مې لیده چې څادر یې د ځانه چاپیر کړی د پله په دیوال به د کونګ په شان په دوو پښو ناست و، نن هم هماغلته و. که ریښتیا وایم د چومات نه ویریدم ځکه پیښوریان مې د سپین جومات نه بهر په لمانځه لیدلی وو چې لاسونه یې د ښځو په دود د سینې په سر نیول. بې هغې یو څه شرمیندوکی هم یم او ویره هم را سره وه، نو خیمې ته راغلم او د هغې اود خپل موټر، شین ټاغي، ترمینځ مې په شګه لمونځ وکړ. ترڅو زما کلینډر، منانی رارسیده ما سبناری کړی و. بیا مې منانی پریښود چې موټر د سیند په غاړه پریمنځي، زه د حیات آباد په ګشت ووتم چې وطنداران وګورم او د ښاترینې پته ولګوم. دریم کال را د بره کیده چې ما په پیښور کې کله په دې او کله په هغې پام غلطاوه او هیڅ ایې احوال نشو راکولی. زړه مې ورپسې میښن میښن و. هغې ځوانیمرګې هم، لکه چې هیر کړی وم. حیات آباد د کابل پوهنتون د استادانو او سکربیستانو ځاله هم و. د اهغه افغانان دي چې د مجاهدینو د مشرانو په نزد د دوی د سکربیست راکټونو د وړولو نه پس

مهاجر شوی وو ، د پاکستان د مهاجرو کمشنري راشن نه ور کوي او د مجاهدینو تنظیمونه ورته گوابنیږي. په دې ډله کې ما یو شمیر استادان پیژندل او یو ، د ډاکتر زړور د کمونست ضد پټې شبکې غړی هم و. اوس هغه شبکه ډېرې وړې وه ، څه غړي یې پاکستان ته راوښتي وو او څه لا په کابل کې په سورو ننوتلي وو ، څو تنو لاتوبې ایستلې وې او دببرک په حکومت کې داخل شوي وو. پخپله ډاکتر زړور بندي و. عجیبه داده چې د شبکې فراري غړي چې اوس په حیات آباد کې وو ، لا یې هم له ډاکتر زړور سره تماس درلود او که به ما ته کوم پیغام و رارساوه به یې. البته پیغام په شفر و او دد به یې هغه برخې راته ترجمه کولې چې زما پورې به یې اړه درلوده. په یوه داسې پیغام کې ډاکتر زړور ویلی وو چې «تیر به هیر کړو ، ته خو رانه پیښور ته والوتې ، خو ما هم وړی شړی نه کړه.» په بل پیغام کې یې د تحقیقاتو کیسې کولې چې څه قسم سزا گانې ورکول کیدې. په نوي پیغام کې یې د یوې پیغلې روسې مستنطقې کیسه کوله چې روانه پښتو وایي. بیانو څو میاشتې د ډاکتر زړور پیغام رانغی. چې راغی نو بد زیری و ، لکه چې همدې روسۍ ترې اعتراف اخیستی و. په دابل پیغام کې راغلي وو چې دده پخپل جرم اعتراف کړی دی ، زما په گډون د ټولو نومونه یې ور کړي دي او اوس دخپلې سزا په انتظار کې دی. د پیغام په آخر کې یوه نوې خبره وه او هغه دا چې روسۍ پیغله ډیره د غرب دژوند پوښتنه کوي او داسې ښکاري چې د امریکا سره نژدیکت غواړي.

دوهم څپرکی

پېښور راته د دروغو ښار ښکاره شو. آډانو نه يې هم زما په نظر تظاهر وو او جوماتونه يې هم نمايشي وو. د جمعې په ورځ به له هرې خوا د ګيډرانو د شور ماشوم په شان په لوډسپيکرونو کې د بلاغت سيالۍ کېدې. په داسې يوه ښار کې نو زما ساه بنديده. د وطن نه هم ياخبر نه راته او يا بد خبر راته. شا ترينه لا درکه وه. بس نو شين تاغي ته مې پناه ويوړه. د سوات په لين کې مې چلاوه.

څوکۍ مې ورته نوې کړې وې، مېنځ يې تک سور، ديوالونه او سيټونه ټول د سره پلاستيک، د سيټونو تر مېنځ ځاى مې ارت پرېښى و او که څه هم چې بادې ميکر او نورو موټروانانو راته ويل چې که ډېرې سپرلۍ غواړې نو سيټونه سره جوخت کړه، خو زه د لويو غرو کجير وم او تنګ ځاى د تنګ قبر غوندې راته ښکاريده او د خپل ملګري، شين تاغي بار مې هم نه درناوه. که سپرليو به د خداى وسې رابانديې وکړې منانې کلينډر به په لار د غرو نه په رارغړېدونکو اوبو يووار په تګ او بيا په راتګ د موټر د ننه او بهر، تر ارابو پورې وينځل او سپرلۍ هم را سره عادت شوې وې. د نسوارو توکنې او د سګرټو ايره تونونه مې هر ځاى ټينګ کړي وو او پخوا تر روانيدو مې په سپرليو شرط اېښى و او د هر سيټ په ديوال هم ليکل شوي وو چې خپل سيټ به هماغسې ستره پرېږدې چې دوى ته مې ور کړې. يو څه ناغيړي او زړه بداوى په اولو څو

پیرو کې راغی خومنانی دباچاخان نه په ونه جگ اودانځري غل نه په اوږو کې پلن و. په چوپه خوله دسپرلیو سترگې تـرې سوځیـدې. دشین ټاغي کرایه نظر فلاینگ کوچونو ته زیاته وه او په اول کې خلک نه پرې ماتیدل، څو ځلي خومې نیمه تش پیرې کولې خوبیا خلک، په تیره عصري ځوانان رامات شول، هغه سوټ والا پیښوریان چې دسوات هواخورۍ ته به تلل اویا پخپله دسوات ځایی شاه زلمیان. دمهاجرو افغانانو ښځې او نارینه هم پکې وو چې دهغوی بیا بله نیشه وه. په تیره چې زه به یې افغان ولیدم. یوه ورځ یو پنجاپی دلکړې سره کوږ ووږ پاس موټر ته را وخوت، څو نور لنگ والا هم ورپسې وو اوسیټ جې سیټ جې یی ورته ویل. ټولو په پان شخوندونه وهل. په لاره کې سیټ جې پان دموټر په غولي توکړل، ماخوونه لید، مگر منانی پرې راغی اوکش و کړپ یې جوړ کړ. ماموټر ځنگ ته کړ او ومې دراوه چې څه شور دی. منانی ورته ټینگ و چې داتوکانی به په خپلو جامو وچوې. دسیټ بړیڅو سرونه ښورول او په ښارۍ پښتو یې ویل، داسې سې وې خان (څه څه وایې) ، داکې برابابو دي، زر معافی به واخلې، خو منانی ورته ویل، « زه نور نه پوهیږم، بس دا بامبړ به یې پاکوي » یو بړیڅی راپاڅید چې جنگ غلی کړي او خپل خیرن دسمال یې راوایست چې هغه ځای پاک کړي، خومناني دځټ نه نیولی، بیرته پخپل سیټ کښیناوه، «نه همداتور کونی به یې پاکوي » سیټ په غوسه شو او وې ویل « کې پاک نه کوم، نو ته سې کوې؟ » منانی ورغی او هغه یې هم دځټ نه نیولی

د توکانی په سرسر په سجده کړ، « داسې کوم. » سیټ چې وکتل بې هغې هم وریاندې پروت یې نو راځه پاک یې کړه، نویې په دسمال هغه وچ کړ اوبیا غلی خپل سیټ ته ورغی. ماموټر چالان کړ خو دهینداري نه مې نندا ره کوله. سیټ جي، لکه دماشوم دلاسه چې پتاسه واخلي، ژړه غونی دځان سره ایشیده او لاسونه یې لړ او بر ارتول. بړیځو یې ځانونه ناګاره اچولي وو چې ګویا موږ هیڅ په دې حال نه یې لیدلی. دهغوی شاته یو دوه خط وبریت ځوانان ناست وو او یو دبل سره موسیدل. په پیښبور کې چې سپرلۍ په اډه کې کوزې شوې، سیټ په بیړه دبړیځو سره ورک شو، پښتانه زلمیان چې کوزیدل، نو منانی یې په شا وټپاوه او په کرار غږ یې ورته وویل « شابس دنر بچیه. ».

دریم څپرکی

منانی په دې نه وخبر چې زه ډاکټر یم. له هماغې ورځې نه چې ما دعلی آباد دروغتون سره خدا پامانی وکړه، تر اوسه پورې چې یوه نیمه لسیزه یې تیریږي، ما ډاکټري نه وه کړې او که به مې په خپل موټر یادمهاجرو په کمپ کې کوم رنځور سړی، داسې چې علاج مې یې هم کولی شو، ولید سترګې مې بلې خواته ترې اړولې. په اصل کې زما دډاکټرۍ سره جوړه نه وه او دهغې لارې دپیسو ګټلو مې خوا را هسکوله. زما په ماغزو کې داګرځیده چې دخدای په دې ارته مځکه او دښایستو په دې ګنه ګونه کې، سړی د کپډوډۍ دپاره دناروغ، مرض

او دوینو او ګنده ګی پوری نښتی وي.

خو یوه ورځ مې بازی په بازار شوه. د پېښور نه مې غرمه مهال سپرلی راواخیستې. له هوارې ملکنډ غاښي ته شوو. دشاتني سیټ نه مې یو قسم ستمیدل او زګیروی واورید. په هنداره کې چې مې کتل یوه ښځه وه نس یې نیولی و او سر یې هرې خواته ځنګیده. خاوند یې هم ور سره و او په غوږ کې یې پس پس ورته کاوه. بیانو چوپیا شوه. شین ټاغی هم په زګیروي زګیروي دملکنډ په غاښي ورخوت. بیا زګیروی شروع شو. ناڅاپه مې دخپل پخوانی کسب له تجربو پام شو چې په ښځې دلنګون دردونه راغلي دي. شین ټاغی مې ورو دغره ډډې ته کړ او ومې دراوه. سپرلیو ته مې کړه چې تاسو ټول کوز شئ چې خبره در سره لرم. ټولو په اریانتیا راته کتل خو راپسې کوز شول. دموټر نه پناه مې حال ورته تیر کړ او ورته ومې غوښتل چې په بل بس کې دې لاړ شي. ځینو پنجابیانو او ښاریو ناغیړي کوله چې د پیسو خبر به څنګه شي، موږ خو دوه ځلي کرایه نشو ورکولی. منانې جنګ ته تابیا نیوله چې ماغلی کړ او ومې ویل دسپرلیو پیسې ټولې ورکړه. ټول دسوات پښتانه او زیاتره یې دشین ټاغي همیشه ګی سپرلی وې. یوې سپرلی، لکه چې دپښتنولي کوم چینجی یې په ماغزو کې غونځیدلی وي. وویل، موږ به بل بس کې لاړ شو او خدا که ستانه آنه لس کیزه واخلو. مګر منانی چې په زړه کې هوښیار و او زما په مطلب زر پوهیده، په زور ټولو ته پیسې ورکړې او له هغوی نه یې وغوښتل چې په سړک لږ وړاندې لاړ شي چې دغړ نه پناه

شی، اوبس ته دې انتظار وباسي. زه شین تاغي ته وختلم، د ښځې
زګیروی اوس زیات شوی و او په خاوند یې خولې ماتې وې. دانو هر
ډاکټر ته معلومه ده چې په ښځې دردونه راشي نیمایی ور سره په خاوند
هم راځي. ما ورته وویل چې د موټر په مینځ کوریدور کې یې وغځوي.
خاوند یې په اول کې تکنی و او زړه نازړه یې زما خبره ومنله، ښځه په
زګیروي، زګیروي اوږده وغځیده. بیامې دواړو ته وویل چې زه ډاکټر
یم، ډاکټر محرم وي، پروامه کوئ، ښځې ته مې وویل، ژوره سا راکاږه
اوبیا د ماشوم دوتلو زور ووهه. همدامې ورسره تکرار اوه. سارا کاږه،
زور وهه، یو وخته یې سا بنده شوه او زور یې نه شو وهلی. مامناني ته غږ
کړ چې دریډیټر نه اوبه راوړه، هغه ګیلنه کې سرې اوبه راوړې. ما په بیړه
لاسونه د موټر نه بهر پریولل او دوار خطایی نه مې نژدې لاسونه
سوځیدلی وو. د ځانه سره مې وویل چې همدا پاکي ورته بس ده، بیانو په
کار لګیاشوم، په مدار مدار مې تر هغې لاس تپاوه چې د ماشوم پښې
مې لاس ته راغلې، یوه یې چیرته نښتې وه، او همدې د ښځې درد زیات
کړی و. ورو ورو مې د پردې نه خطا کړه. ماشوم چې سر په ځیږې را
وځي، په هغې کې دخدای حکمت دی، ځکه چې لاسونه او پښې یې درحم
په کوتونو کې نه نښلي او لکه ماهی، ښوی راوزي، خو دا طبیعي
عجایبات دي چې په لکهاوو کې یو ماشوم داسې راوځي، لکه چې
پخپلو پښو روان وي او همدلته دی چې درحم د پردې د ځیرې کیدو خطره
پیدا کیږي او د بنیادم مرسته په کار ده. په مدار مدار مې، لکه مړز چې

له لومې را خلاصوې د ماشوم پښې او لاسونه د پردو او ګونځونه خطا کول، چې ماشوم ټول راووت نو هلک و. ښه مې یاد یږی چې مور هلکان به په کلي کې په دغسې وختونو کې چې ښځې درد تیراوه، د کوټې بهر سره را غونډوو او داخبره مو تکراروله « زر یې کړې، نر یې کړې ». ماشوم لا هم غلی و، نو مې د عادت سره سم په یوه لاس له دوو پښو ونیو او په کوناټي مې څپیړه ورکړه چې کریغې یې شروع کړې. پلار ته مې په غیږ کې ورکړ، « امبارک دې شه » او زه د سرو لاسو سره له بس نه کوز شوم. زما سپرلۍ تللې وې. منانې په پنجګیلنه کې اوبه تړ مې کړې وې. لاسونه مې پریولل. د ماشوم پلار هم شرمیده او هم خوشاله و او مور خویې، لکه د جنت حوره بیغمه او له ځانه راضي پرته وه. بچی یې د نس د پاسه لوڅ لغړ پروت و. خاوند یې لکه چې دارو یې خلاص شوی وي، د بوت په شان چوپه خوله او سر بداله ولاړو. ما یې په اوږه لاس کیښود، « ځان را ټول کړه، په ورینداري باندې خپل څادر وغوړوه. » ده وویل، « اوس به څنګه شي، چیرته به ځم؟ » ما وویل، « غم مه کوه، چیرته اوسیږې؟ » هغه وویل مور د شانګلې یو، نو ما منانې ته غږ کړ، پنج ګیلنه او نور اسباب مو سره راټول کړل، خپل څادر مې د ښځې د سر لاندې بالښت کړ، او روان شوو. شپه پخه وه چې مدین ته ورسیدو، دهغې ځای نه یو نری خو پوخ سړک شانګلې ته بیل شوی دی او لس میله لرې د دغه سړي کلي ته ورسیدو چې ماته یې یو څو کورونه دي چې دغره په ډډ لګیږي. د موټر بجلۍ مې دده د کور دروازې ته سیخې کړې، چالان

مې پرېښود. سړی په بېړه کور ته ننه ووت او د ډېر ځنډ وروسته د څو ځوانانو سره چې یو کټ یې په اوږو کړی و، راووت. ښځه یې په مدار مدار د شین ټاغي نه کوزه کړه او په کټ یې څملوله، دغه ټول زلمیان په هیجان کې وو او د واخله، جګ که، ټینګ کړه، پام کوه، شا به باړو چې دریدن یې نه و. ماموټر ریورس کړ خو کتل مې چې دوی د کوره ډله راپسې راغلل، په موټر وختل او زه یې له لاسه ونیولم چې راکوز شه، ته زموږ میلمه یې. چې رالنډه یې کړم په هغه شپه مې ځان ترې خلاص کړ خو بیانو تر اوسه پورې د میلمستیا وو، وریو او چرګانو، د میوو د کجاوو او نورو کلیوالو نعمتونو نه خلاصیږم. منانې مې کله کله ملامتوي چې ته چې ډاکټروې نو د موټروانې په دې سپک کسب دې ولې زما ژوند خوار او. داسې ښکاري چې په ټول سوات کې که نه وي نو زما په خپل لین کې، زما د ډاکټرۍ آوازه خپره وه، خو ما بیا خپل پخوانی انکار جاري وساته او د ناروغانو خواته مې کتل قدرې هم نه.

څلورم څپرکی

زما لاین د پیښور نه ترسیدو شریف پورې و، خو د سوات اصلي خوند د مدین او سیدو شریف نه بر، په بحرین کې شروع کیږي، ترکالام او ډ وشو پورې ځي. نری لار، لکه د سالنګ د درې، کوزې نیلي او به چې سر په سنګرو ولي او عجیبه داده چې د سیند د نري شرنګهار غږ هم بدلیږي او غور مبهار ترې جوړیږي. د اوبو په سرسپین ځګونه زیات شي او نیلي رنګ یې اوس د سکروتو د لمبو په شان تریخ شین شي. د

سیلانیانو خوان ترمني په دې نورو کوزو ښارونو کې ګوزاره کیږي، خو د کالام هوټلونه مخ په خالي کیدو شي. په همداسې یوه مني کې مې یو فرانسوی سیلانی د ارتینې سره په شین تاغي کې، خپلې اډې، سیدو شریف ته ورساوه. چې لاړل نو منانې وویل، «یره دو خارجیانو له، لکه چې د کلدارو د ګنډلو چل نه ورځی که ځنګه. ما ته یې زرګون راکړ.» زه هک اریان شوم، چې پنځوس روپۍ ګوره او زر. منانې ته مې وویل «او دل منانه، که دوی پرې نه پوهیږي، ته خو پرې پوهیدې، ولې دې ماتې پیسې بیرته ورنه کړې.»، دده په خندا وویل، «منانی د خدای په داد دومره ناشکره نه دی.» ما ته یو څه غوسه راغله. «وایي، خوار خدای کړې، کا پرچا کړې، راکړه دا زرګون.» او همداسې وریسې روان شوم، په بازار کې خونه و، نو د سیند له غاړې هوټل ته پسې وختلم. هوټلې مې ددوی په ژبه واقف پاتې شوی و، د چایوست یې راته وکړ. ما کیسه ورته تیره کړه، چې داسې دوه خارجیان دي او پیسې یې ډیرې راکړې، هغه ورستنوم. هوټلي، حیران حیران راته وکتل، بیا یې وویل، چې هوټل د خارجیانو ډک دی، چې کوم ښیې. ما وویل، دا میړه ارتینه همدا اوس هوټل ته ننوتلي دي. ښه یې دا چې د سړي په لاس کې یوه اوږده لکړه وه. نو بیا مو سره چای وخوړ او انتظارمو ایست چې که مدعي راپیدا شي. خو هیڅوک نه و. هوټلي راجستر ته ورغی او د مینجرنه یې پوښتنه وکړه، هغه د یوې کوټې نمبر راکړ. زه ورغلم، ورمې وټکاوه، یوې نیم بر بنډې ښځې دروازه نیمکښو کړه، لکه چې و یې پیژندلم، په

فرانسوي يې خپل خاوند ته غبږ کړ او دا لاړه. هغه نو بيخي لوڅ لپړو.
ماسترگې کوزې واچولې او زرگون کلداره مې ورته ونيوله، هغه ترې
ترې را ته وکتل، بيا يې ورپورې کړ او ډېره شيبه زه بهر ولاړ وم، چې
راووت نو کالي يې اغوستي وو، خو د اوبو مرۍ يې لا د سرې فرعون
وزمې رږيرې په تارونو کې پيرلې وې. په فرانسوي، يې پوښتنه وکړه،
«پوغ کوه؟» بيا يې جرمني وويله «واغوم؟» او بيا يې انگليسي
رابانديې واز ميله «واى». ما ورته وويل، د موټر کرايه سرې سر
پنځوس روپۍ ده او تازر کلدارې راکړې، نه سوه واخله اوسل راکړه. دى
هم حيران و او هم موسک، خپلې ميرمنې ته يې غبږ کړ، هغه هم ورسره
ودريده او ده ورته زما خبره ترجمه کړه. هغې سروښوراوه او ويښتانو يې
اوبه راوشنلې.

دواړو يو بل ته څه وويل او بيا يې ماته کړه، «بکشيش» ما نادا
بخشش دي. ما وويل «مور افغانان په بخشش روږدي نه يو، ستاسونه
مننه» او لاس مې د زرگون سره همداسې غځيدلى پريښود. هغوى، لکه
چې باور يې نه راځي د جذبې وړي ملنگانو په شان سرو نه ښورول، او يو
بل ته موسک وو. بيانو ښځې خپل خاوند په مخ چپ کړ او، خاوند يې
لاس را اوږد کړ، ددې په ځاى چې زرگون واخلي، زه يې تر مټ ونيولم او
کوټې ته يې ننه ايستلم. هغې بلې خواته کوټه برنډې ته ورخلاصه شوې
وه چې د چوترې په شان د سوات د سيند په تقريباً سر ولاړه وه. هلته يې
په چوکۍ کښينولم، دوى هم راسره کښيناستل، همداسې خاموش وو.

بیا نو فرانسوی کوټې ته ننووت او ښځې یې زما سره په انګریزۍ د سوات د درې د ښایست خبرې شروع کړې. زه پوهیدم چې څه یې په زړه کې دي خو د شروع کولو چل نه ورځي. چې نارینه یې رااووت نو هماغه د بانسو کوټک هم ورسره و. کښیناست او د کوټک نه یې دانتن په شان بل کوټک او د هغې نه بل، د هغې نه بل، همداسې پسې را ایستل او یوه اوږده لکړه ترې جوړه شوه. د هغې د سر پورې یوه د اوسپنې کړۍ وه، نایلونی مزی یې ورپورې غوټه کړ، په بل سر کې یې، د سربو غونډاری او کونډه (چنګک) وتړل، او بیا یې کوز سیند ته واچاوه، پوه شوم چې د کب نیولو شوقي و، یا به یې ځان همداسې ښوده. ښځې یې څه فرانسوي چاکلیټ زما په مخ کې په میز کیښوول، او د یوه ترموز نه یې کافی تویه کړه.

فرانسوی وویل، «زما نوم پویګ دی، ژان ژوزې پویګ» او دامې ښځه ده «ماغی». ما هم د ناچارې ورځې وویل، «زما نوم محب الله دی، » بیا مې نو، نه پوهیږم ولې، دا ورزیاته کړه «ډاکټر محب الله».
کیږې چې د پاکستان د تاثیر لاندې راغلی وم چې هر سړي په نامه پورې یوه د لعنت غاړه کۍ تړې، لکه، پروفیسر، ډاکټر، بیرسټر آف لا، ایم اې، ایل ایل بی .... ژان ژوزې وویل «زه پوه شوم چې ته افغان یې» ما پوښتنه ونه کړه چې څنګه؟ د هغې په ځای مې وویل «زما سره واړه لوټونه نشته، که ستاسو سره نه وي، خیر دی، بل وخت به یې راکړې، یا به یې د هو تلې سره ماتې کړم. » خو ده د ځواب په ځای، خپل پایپ په ناز او

نخرو ډ ک کړ ، ښځې يې په لايټرور ولګاوه ، په ګوته يې تماکو ، چې نرۍ نرۍ لوګي ترې ختل ، کنبيکاږل او په کوم چرت کې ډوب شو . ما د ځانه سره وويل ، شين سترګيه ، په ما دې ورځ خرابه کړه ، چې تر څو ته چرسي ، ځان خوځوې ، په ما به شپه راغلې وي او سپرلۍ به راته منتظرې وي . ښځې يې وويل ، « مور افغانستان ته روان يو » ما وويل ، « نن افغانستان د خارجيانو ځاله ګرځيدلې . » بيا مې په ټوکو وويل ، « کب نيولو ته ځئ که څنګه ؟ » ژان ژوزې راته د سترګو د ګوټ نه وموسل ، خو سيند ته ځيرو ، « هو ، يو ځلې د پنجشير په سيند کې خالدار ماهي ونيسم ، بيا مې ارمان نشته . » د ځانه سره مې وويل ، خير دی چې مور د وينې په رود کې لامبو ، مقصد چې دی خپل خال داره ماهي ونيسي . دده مې ، لکه چې خيال لوستی وی ، پايپ يې د خولې څنګ ته کړ او ښځې ته يې ورغږ کړ . هغه چې راغله يو بوتل واين په يوه لاس او درې ، يو په بل کې سره ننوتلی ګيلاسونه يې په بل لاس کې نيولي اوسګرټ يې له خولې ځنګيده . خو پخوا تر دې چه خبره انجړه شی ، ما وويل ، زه ځم چې ناوخته کيږي ، سپرلۍ راته ولاړې دي . زرګون لوټ مې په ميزو غورځاوه او بې خدای پامانۍ ووتلم . ماسختن مهال چې مې سپرلۍ په اډه کې ښکته کړې او په کچه ګړۍ کې خپلې خيمې ته راغلم . يو سپين کاغذ د خيمې پورې سنجاق شوی و . « ډاکټر زړور يې اعدام کړ » .

پنځم څپرکی

دډاکټر زړور مرګ او ژوند دواړه صفا او بې غوټې وو . څيره يې هم

همداسې وه.

صفا خرييلی مخ، زنې، تيرې ځرزې سترګې، سپين، جو سرغاښونه، ساده خو پاکه دريشي په غاړه، هميشه ګي موسکا په شونډو، ددوستانو، بلکه دهرچا خدمت ته تيار ولاړ. يو وختې به دده سوانح په کوم کتاب کې ايله دومره ليکلې وي. په لغمان کې پيداشو، په کابل کې يې پوهنځی ولوست، دجرمنی نه دفلسفې دډاکترۍ سره راغی، څلور کاله يې په پوهنتون کې درس ورکړ، بندي شو او اعدام شو.

عجيبه داوه چې حتی په وروستي پيغام کې هم چې دخپل اقرار خبر يې راکړ دتوکو نه پاتې نه و. ويل يې چې « زه لکه چې دمجاهدينو دښې ووتلم. ددې په ځای مې چې ستاسو په شان هغوی هلته په پيښور کې مردار کړي، دکمونستانو دلاس شهيد ښه يم. »

او حتې دايې هم وويل چې « دکاپر لور روسی اقرار رانه واخيست خو ارمان چې يو ځلې خو يې خوله راکړې وای. »

ددغه قسم سړي داعدام په باب به سړی څه وايی؟ دالماسو يو غمی و، څو ورځې د خلکو سره و، بيا ورک شو. درې ورځې مې سوات ته پيره ونه کړه او په حيات آباد کې لر او بر ګرځيدم، نه پوهيدم ولې؟ زما يې پرې څه؟ ده دخپله انده ځان مرګ ته ورکړ، ما خو دوی ټولو ته ويلي وو چې هندوان څوک او ښان څوک؟ دپروفيسرانو يې له جهاد او ملی مقاومت سره څه؟ افغانستان له يوه سره سور اور و او دلته يوازې آتش نفسان ځاييدل، پروفيسران دډاينا سارانو په شان وو چې ددې دوړو او

زلزلو تاب يې نه درلود او زر محوه کېدل. دلته ټوله پوهه داوه چې څنګه ماین خښ کړه، څنګه کلاشنیکوف سره وټړه، څنګه توپونه او هاوانونه چوکړه. دلته پروفیسران داسې بېځایه ایسېدل، لکه بېړۍ دبکوا په دښته کې.

دتعلیم بېوزلۍ او بابیزه توب ته مې پام شو، دو لس کاله مکتب، څلور کاله پوهنځی، دوه کاله ماستري، څلور کاله ډاکټري، ګویا دوه ویشت کاله خواري په یوه مثقال مرده کې هیڅ شوه. خو مرګ هم عجیبه شی دی، که پوروړی یې، که پاچا یې، که دې په سلهاوو بنیادمان وژلي، که دې ملک خرخ کړی، که دې شهکارونه لیکلي، خوچې مړشې نو بیا هرشی په ټپه ودرېږي، ته همداسې کالبوت ترې روان شې. که دې څوک ستایي او که دې کنځی، داټول درته بې معنا وي.

درسته شپه او درسته ورځ همدا فکرونه وو. د پام دغلطولو کوششونه مې هم وکړل. یوه شپه دمجاهدینو دیوه دوست سرقوماندان مولوی... کورته لاړم. په هغه مې رخه راغله، بس واړه قوماندانان او سر ګروپان وو چې بهیر یې نه خلاصېده. یو به راغی مولوی به ور سره دباغچې ګوټ ته شو، څه به سره وپسېدل او بیا به هغه لاړ بل به راغی، تر نیمو شپو همدا حال و، «مولوی صاحب! یو خبره می درته کوله» بیا به دباغچې ګوټ ته پناه شول. زه پوهیدم چې د وسلو او پیسو خبره وه خو ما دوسلو سره کالونه پخوا آن په دو آب میخ زرین کې خدای پاماني کړې

وه. وسله مې د روسي قوماندان نه واخیسته او مجاهدینو ته مې ورسوله او هماغلته مې د مقاومت او ډاکټر زړور او دده د پټې شبکې سره خدای پامانۍ وکړه. اوس مې د تیرې چړې نه هم بد راتلل حتی که د ډاکټر د جراحۍ چاړه وي. د پیسو د مورینې ډاکټرۍ سره خو مې خو د اول نه سترګې خوړلې وې.

زړه ته مې تسل ور کاوه چې ډاکټر زړور هسې یو بیباکه، خوشکه بانکه او په ځان مین سړی و او سزایې له دې بتره. د فلسفې د عالم یې ددې ناولو لوبو سره څه کار؟ مولوی... مې چې ولید نو ویل مې چې یره په دیني عالمانو کې هم همدا لیونتوب شته. دده پورې خو مې نورې بلاوې هم تړلې. د پیسو د پاره یې کوي. د امریکا او عربو پیسو یې ایمان خطا کړی. په عمرونو یې په تهوک، وظیفو او شکرانې ژوند کړی او اوس په ډالرو او ریالونو کې رغړي.

مګر ځان مې نه شو قانع کولی، چې د زړور او مولوی....

محکومولو ته به ور لنډ شوم او په دړو کتابونو به مې د فکر د کندې په درشل ودرول، ځلرم کتاب به راغی او لکه پربښتې چې د جلاد د چړې لاندې لاس تړلی مجرم په منګولو کې ترې په هوا کړي، هسې به یې دوی د بیګناهۍ په جګه غونډۍ رانه یو وړل او د هماغه ځای نه به زړور او مولوی... په موسکا غیبر راخلاصه کړې وه. یوه شپه مې د ډاکټر زړور سره د اسې زوروره جګړه وه چې منانی څه چې د کچه ګړۍ نژدې ګاونډې مهاجر راباندې خبر شول او خیبر هسپتال ته یې بوتلم. خبره صافه وه.

ماتري پوښنه وکړه چې « اې ، ډاکټره ، اې ساده سړيه ، ولې دې ځان بېځايه تباه کړ ؟ »

ولې ؟

هو ولې ؟

نو بله لار وه ؟

هو

ته يې را وښيه.

اوس کار له کاره تير دی. ته مړ يې.

ته خو يې لار راوښيه ، ګوندې مړ نه يم او ته به خوب وينې ، چې بيا داستا په لاره لاړ شم او که لار نه راښيې نو بيا به يو ځل بيا ځان همداسې مرګ ته ور کړم.

نو تا ولې ځان تباه کاوه ؟

پوښتنې ډيرې مه کوه ، بله لار راښيه.

بله لار دا چې زما سره به وتلی وای ، اوس به دې دلته په پېښور پوهنتون کې خلکو ته څه ور ښودلی وو.

زه فکر کوم چې دا کار مې پخپل مرګ سره وکړ.

د اسلام د پاره دې ځان وواژه ؟

نه ، اسلام زما تر زيږيدو پخواهم و ، اوس هم شته زما په ژوندونی هم و او پس له ما به هم وي.

د وطن د پاره ؟

نه وطن هم همداسې در واخله.

چې د دين او وطن د پاره نه و، نو اوس مې لړ ملا کړه چې د څه د پاره؟

د ځان د پاره.

څنګه؟

که ما د اقرباني نه وای ور کړې بيا مې سترګې ځان ته هم تيتې وې.

څه مانا؟

ځان ناګاره مه اچوه، ته هم پوهيږې او زه هم. هغه ته وې چې د پاتريک هنری دا وينا دې تل يادوله چې «آيا ژوند دومره خوږ دی چې د غلامۍ داتکړی په بيه يې هم واخلو؟» زه نه پوهيږم چې دا نور جنابان به څه فيصله کوي، خو زما فتوا د ځان په هکله داده چې يا آزادی يا مرګ... دا ستا ترجمه او وينا ده چې زموږ غوږونه دې ورباندې کڼول او ما د همدې د پاره ځان مرګ ته ورکړ.

خدازده چې ما څومره بغارې وهلې چې منانې او يوه بل ګاونډی سوټ بوټ و تړلم او خيبر هسپتال ته يې بوتلم. هلته نو په رښتيا د ليونو سره پروت وم. ځينی خو پکې بې آزاره وو خو يو دوه سروپ ليونې وو. يو د آدم خيلو د درې يو ښکلی ځوان و چې ما په اول کې فکر کاوه زما په شان به غم ليونی کړی وي، خو دې ظالم په موږ نورو داسې کارونه کول چې يادول يې هم شرم دی. ځان به يې لوڅ لپړ کړ او ګرچاپير به يې د منتيازو داره را خوشې کړه او پخپله به هم ور سره د لاتيو په شان تاويده. يو بل غلی بوډا چې ټولو ته به يې زاری کولې چې خوله ور ته خلاصه کړي چې دی

يې سپړې وغواړي. غم داو چې په هسپتال کې دليونو درجه بندي نه وه، دسودايي نه نيولې، تر خوروړي ليوني پورې ټول په يوه لويه خونه کې يو ځاى پراته وو. يو افغان هندو هم راکې و چې هغه خداى خوار کړى په عين حال کې گونگى هم و او يو بل هندو يې کله ناکله پوښتنى ته راته. دې پايواز راته کيسه تيره کړه چې داهندو يې داخوانى په نامه نيولى و او بيا يې خدازده څه قسم شکنجې ورکړې وې او په څه قسم خلاص شوى و. داهندو زما په دې خوښ و چې يو خو وطندارو او بل داچې بې ضرره و او په کونج کې د خپلو متيازو سره بوخت و. په غولسي به يې ورباندې رسمونه او هندواني ليکونه کول او کله به يې ورغوى ترې ډک کړ او هغه به يې دگلابو دگل په شان بويولې او نورو ته به يې هم دست په علامې ډک ورغوى وروړاندې کاوه. په دې خواره کي به په کابل کې څه ناکردې تيرې شوې وي. زه فکر کوم چې جلادانو به دانه منله چې سړى هندو دى او پکې بيا گونگى هم دى. دده بيوزلى مې زړه ته نورې زولنې هم را اچولې.

په هفته کې دوه ځلې دډاکټرانو د (ويزيت) ياراتگ وارو. مگر دوى به دپيښور دپوهنتون دطب محصلين دځانه سره ډله کړي وو او يوازې دهغوى دعملى درس دپاره يې دا دوره کوله. ديوه يوه مريض تذکره (سوابق) به يې له يوې کتابچې نه کتله. مور، لکه بيزوگان په دوو پښو ورته ناست وو او دډانگ والا محافظ سترگې راباندې ښخې وې چې ځناور توب ونه کړو. چې هندو ته ورسيدل، هغه ورته په موسکه کنډاسه

خوله، دمتیازو ډک ورغوی جګ ونیو. ډاکټر محصلینو ته وویل،
دامریض کوپروللی دی او کوپروفجی ته ور لنډیږي. ورغوی پوزې ته
جګوي خولا یې څښلو ته تیار نه دی. کوپروللی د خپلو متیازو سره لوبې
کوی او کوپروفجی یې څښی یا یې خوري. تر آخره پورې، دهندو لاس
همداسې په هوا کې پاتې و او لکه سړی چې د عکاس مخې ته ولاړ وي
موسکا یې هم هماغسې په کړشو په ورانه خوله کې کنګل وهلې پاتې
وه. ډاکټر ویل دا سړی ganser syndrome لري او زیاتره خلک
چې په جیل کې یې شکنجې لیدلې همداسې وي، خبرې یې بې واکه وي.
ما په زړه کې موسل چې ډاکتر مازې دلوستلي کتاب خبرې کولې. خو
مثال یې ددې ګونګې هندو نه سل سیله لرې و. دآدم خیلو اپریدی خو حق
ناحقه لکه فواره څرخیده او رنې اوبه یې شیندلې. ډاکټر د هغه نه لرې،
دروازې ته نژدې داسې ترهنده دریدلی و، لکه دځغاستې لوبغاړی چې
درفري تومانچې ته قابو وي. له هماغه ځایه یې زما تذکره هم لوسته او
بالکه ګانو ته یې وویل، «دا کابلی ډیپریسیف مینیا لري او د
اغوانستان د جنګونو سره په دو خوارانو کې ډیر پیدا کیږي.» زه غلی وم
چې هسې نه نورې بلا وې راوکتیږي. یو بل شکلی ځوان هم زمونږ سره و،
هغه هم مهاجرو. د نامه پوښتنه مې چې ترې وکړه نو ایله یې په لیونتوب
خبر شوم. نوم مې چنګیز دی، د بابر زوی یم، د شاهجهان نمسی او د
روس د نیکلی کړوسی. زه په اصل کې د بامیانو پاچا وم خو اوس مې د
چین نیت کړی دی چې هلته شاهنشاه مقرر شوی یم او د چین دیوال یې

ماته جوړ کړی دی. سړی مکتب لوستی معلومیده او که تاریخ نه و نو جغرافي لړی، یې پخه وه. ډاکټر وویل، دغه ځوان د سایکوسیس او Wanderlust ښه مثال دی چې ځان د ټولې دنیا پاچا بولي او جدي هم دی. یو بل ناروغ د جلال آباد و او هر ډاکټر یې دگه. دده خبره دوی ته تل داوه چې تاسو پاکستانیان هم ځانته ډاکټران وایئ، خو د یوه لیوني علاج موونه کړ. لاړشئ، هلته میاعلی صاحب ته چې هره ورځ یې لیونیان په دلبار کې پراته دي. بیا به یې نو د منطق ځولۍ شواړه شوه او د غم ښادۍ او ودونو خبرې به یې کولې او په آخر کې به یې سړه سا وایستله او په دې به یې ختمه کړه، «وای ادکۍ مورې!» نور به غلی و.

منانی به هره ورځ پوښتنې ته راته او زارۍ به یې کولې چې راځه چې ودې باسم خو زما زړه د دنیا نه تور و او په ځان پوهیدم چې لیونی وم او د دغو خلکو مرکو خوند راکاوه. یوه ورځ مې ډاکټرې راوتوریده او ټولو د کوټې یارانو ته مې وویل، «هلکو، دا رښتیا دده چې موږ ټول لیونیان یو، خو دومره لیونیان نه یو، لکه چې ځانونه ښیو. دا چې ځان ته د چین شاهنشاه وایي دارک روغ دی، هسې یې د خپلې خیټې گټه دلته لیدلې ده. شاهنشاه ځیر ځیر راته وکتل، نور غلی شو. دې بل لاټوته مې چې متیازې یې شنلې گوته ونیوله. «وروره ته لیونی نه یې لیون غرتی یې. مور او پلار نازولی لوی کړی یې او اوس نور خلک درته بنیادمان نه ښکاری». په موږ تاسو کې یوازې هندو لالایو څه بانگساره دی او هغه هم د ډیرو وهلو د لاسه.

زه هم ستاسو په شان یم. ددې کوټې نه بهر مخکې ځای نه راکاوه او بیا راباندې عصبي حمله راغله اوبې واکه شوم، نو یې دلته راوستم. په تاسو به همدا شان ناخوالې راغلې وي. نه ګورئ چې غیر ددې اپریدي ماما نه نور مور ټول د لیونیانو د وطن نه راغلي یو، نو ولې به نه لیوني کیږو. »

ټولو را ته ځیر ځیر کتل او لکه زما خبرو چې ددوی د ماغزو کوم ځای تخنولی وی، رانژدې کیدل او یو قسم د تعجب او لیونتوب نه په ډکه موسکا غلي ولاړوو.

ما وویل، « د پاکستانی ډاکټر نه یې پټولی شئ خو د خپل وطن لیونی نه شئ غولولی. »

ددوی دلچسپی نوره هم زیاتیده، حتی د اپریدی په مخ هم مړې اوښکې روانې شوې، لکه چې هغه هم زموږ د زړه په خواله کې شریک شوی وي او یا به یې په مور خوارانو زړه سوځیده. په هغه شپه تر سهاره موږ یو د بل سره خبرې کولې او ناڅاپه مې کتل چې ګونګی هندو هم تیکنی تیکنی راوخښید او زما په مخ یې لاس راښکه. هغه د چین شاهنشاد په کرار خو زړه وړونکی غږ د کوم نجراوی دا سندره زمزمه کوله چې « واګلنارې نارې نارې نازکه* ولې نه راځې هلکه » بیا به یې د کومې لنډۍ وروستی برخه ورسره تیکی کړه « چا له (چاړه) راواخله ما حلال وکه (کړه) مینه، واګلنارې نارې نازکه، ولې نه راځې هلکه ». د دې ساده بدلې سره ناڅاپه شاترینه چې دا درې کاله مې د زړه په تل کې

ساتله، سترګو ته ودریده غوښې مې زېږ شو او نږدې مې کرېغې وهلې وې. داشپه د جسمي، روحي او اجتماعي بېوسۍ او بېدردۍ او غمشریکۍ یوه مجموعه وه.

یوه هفته پس زما د معاینې وار راغی. ډاکټر له دې خونې وایستلم او خصوصي کلینیک ته لاړو. د لابراتواري ټستونو نتیجې هم راغلې وې. هماغه د افغانستان د پخوانو روغتونونو خبره شوه چې هر مرض ته به یې د پمپوډر په نامه یوه پوړۍ د چونې په شان سپین اوړه ورکړل. ډیر انګریزي توري یې راباندې استعمال کړل (دی خبرنه وچې زه ډاکټروم) چې و مې ویروي او بیا یې دوه نسخې راکړې چې یوه یې د خوب وه او بله د درد. خو ویل یې چې دا ناروغي په هسپتال کې علاج نه لري، نو بهتره ده چې دده خصوصي معاینه خانې ته لاړ شم. خپل کارت یې راکړ او رخصت شوم. مناني شین ټاغی د هسپتال د د دروازې نه بهر درولی و.

زه په قار وم چې دی بې لایسنسه موټر چلوي، په کومه بلا به ورسره واوړم. هسې هم پاکستاني پولیس په موږ په غوسه دي او په اندک شي مو کچرۍ ته بیا یي. چې پاس موټر ته وختلم، ګورم چې زما د کوټې لیونې ټول پکې سپاره دي. حیران شوم چې ددې به څه پرتوګ کوم. خو مناني په خوشالۍ لاسونه سرویل او سپرلۍ هم خوشاله او کوم نوي شي ته منتظرې ښکارېدې. د مناني، چې زما ترور تیاته پام شو کټ کټ یې وخندل او سپرلیو ته یې کړه «پروامه کوئ. شین ټاغی زموږ کور دی او تاسو مو میلمانه یئ.» ما چې فکر وکړ نو رښتیا یې ویل.

بس اکسلیټر ته مې لته ورکړه او ایسته په سوات ورشیوه شوو. له هنداري نه مې خپل لیونیان څارل. ځینو ترور ترور د غرو پیچومي څارل او کله به بې وارد یولیوني په خندا شو. هندو چې تقریبا شپه او ورځ به یې په ویښه تیروله، نه پوهیږم ولې، په داسې خواږه خوب ویده و. لکه مړ چې وي. شاهنشاه معتبره ځان ته خامتمانیغ ناست و له خپلو ریښکۍ او خیرنو جامونه یې په کټه پیش دوړې بادولې. منانی په خندا ویل «دا خو رک روغ خلک دي. هسې یې ځانونه په لیونتوب وهلي وو.» مگر ما سره دا سودا هم وه چې په څه بلا مې ځان اخته کړ.

دوډۍ خو به د کوم هوټل نه راواخلو خو دا لیونیان به د شپې چیرته خوندي کوم. لکه چې منانی هم په همدې اندیښنه کې و. او ودې شي چې ده زما د لیونتوب اندیښنه هم لرله. د ملکنډ له غاښي چې واوښتو ناڅاپه هغه سواتی رایاد شو چې د ښځې په لنگون کې ورسره آشنا شوی وم. ایله مې سوده وشوه او موټر مې کلی ته وروخیژاوه، خو منانی پوه شو چې چیرته ځم، راته ویې ویل، «ته دا میلمانه یو ساعت ما ته پرېږده چې یو څه حجامت وریاندې وکړم، دا خیرن لوغړن شرم دی چې د ملک په نیالیچې کښینی.» خبره راته معقوله ښکاره شوه. بس سپرلی یې د کوم نایي دوکان ته بوتلې چې هلته یې هم سرونه او ږیرې وریاندې اصلاح کړې او هم یې په ورخرمه حمام کې خیرې ورومینځلې. ما چې فکر وکړنو ددوی تبزو نیولې کراستې کالي هم نامناسبه راته ښکاره شول. لاړم بازار ته هلته مې ددرزیانونه شپږ جوړې ملیشه ج'مې واخیستې او

د نايي دوكان ته مې ويوړې. مناني، لکه چې ټوله كيسه نايي ته تيره کړې وه، ځکه هغه د کار په وخت کې موسک کيده، خو زما په ليدو دواړه جدي شول. لکه چې کوم کيسه مال هم د ننه و چې يو يو يې پاکول او لکه ګډان چې په مني وسکولل شي، د حمام نه يې بهر را استول اول ليوني چې راووت شاهنشاه و چې لونګ يې تړلی و. پاک ستره ښکاريده، هندو په هماغه پخوانۍ موسکا راووت او له ږيرې يې رنې او بهٔ څڅيدې. ټولو جامې واغوستې او يو بل ته يې په خوشالۍ کتل.

مناني زه د نايي په دوکان کې پريښودم او ليونيان يې رانه بوتلل، چې راغلل نو د ټولو ږيري خپلکې په پښو وې. ايله مې زړه په کرار شو او د خپل سواتي آشنا کور ته مې شين ټاغي سيخ کړ.

په سبا مې دوی بيرته پيښور ته ورسول او د هسپتال په انګړ مې ښکته کړل، په ډيرو زاريو مې ورنه رخصت واخيست او بيرته د کچه ـ ګړۍ خيمې ته راغلو. وروسته چې مناني د هغوی پوښتنې ته ورغلی و، ويل يې چې يوازې هندو پاتې و او نور ټول رخصت شوي وو او ډاکټر په غوسه و، چې دا کوم حرامي د د ه مريضان ترولي دي.

يو چړبانګ، چه زه لاويده وم مناني خيمې ته راننووت او له بيړې يې پوه شوم چې کومه ټکه راشکيدلې. راووتلم، ګورم چې هغه د سوات فرانسوی، ژان ژوزې پويګ، د خپلې ميرمنې سره راته ولاړ دي. يو څه ترور شوم خو د خيمې يوه پرده مې ورته جګه کړه او هغوی هم ښوی ورننوتل. مناني ته مې د چايو وويل او دوی مې په نياليچه کښېنول.

منانی چایځوښه راوړه، درې پیالې یې په تغر کیښودې، بیا یې نو هره یوه په خپل وطنی رقم کنګالو له او په بل کې یې اچوله، وروستی د ښځې نوبت و. په هره پیاله کې یې بوره واچوله او د شودو چای یې ورتوی کړ. ژان ژوزې خو پروا و نه کړه خو زما پام شو چې ښځه تکنۍ غوندې وه، خو میړه یې په سترګو کې څه ورته وویل او هغې هم خپله پیاله واخیسته. چې سبا ناری ختم شو او د تر خو چایو (چې دوی د هغې سره هم بوره ګډوله) وار راغی بیا نو دواړه بسترې ته تیکه شول. (وروسته به منانی ما ته په خندا ویل چې د پرنګیانو کون غیپي، لکه چې مات وي، سم کښیناستی نشي.)

شپږم څپرکی (د ژان ژوزې بیان)

تاتیانا خرخردینوا د اولیګ خرخردین یا هغه خیتمور روسي قوماندان لور ده چې د لوګر په کاریزونو او د خلکو د کورونو په څاګانو کې یې زهرجن ګاز شیندل چې مجاهدین، که هلته پټ وي راوباسي. اولیګ خرخردین یو وختې په واشنګټن کې د شوروي د سفارت پوځي آتشه و او تاتانیا لومړني تحصیلات په امریکا کې کړي وو. تاتانیا پښتو په مسکو کې د خارجه وزارت په بین المللی انستیتیوت کې زده کړې وه. د هغې پلار په اصل کې پولینډی و چې د هغې د نیکه سره د څیر ژنسکی په وخت د انقلاب په وختونو کې روسیې ته راغلی و. څیرژنسکی د شوروی د ک.ج.ب پلار هم په اصل کې پولینډی و. نو تاتانیا د پخې کورنۍ وه او که نه نو د بین المللی روابطو په انستیتیوت کې کله

چامنله. دا یو لوی امتیاز و او یوازې د کمونست گوند د نازولو مشرانو اولاد او خپل خپلوان پکې اخیستل کیدل. عجیبه داده چې ددوی ښوونکي په اول سر کې ټول افغانان وو.

په دغو کې یو لیکوال پاینده محمد زهیر هم ددوی ښوونکی و. زهیر بیا په شوروی اتحاد کې په کومې مرموزې ناروغۍ مړ شو. داسې غښتلي پښتو پوهان، لکه اسلانوف، لیبیدیو او دوو ریانکوف پکې پیدا شول. د پښتو د ښودنې نور لوی وارډ مرکزونه په لیننگراډ او ستالین آباد (اوسنی دوشنبې) کې هم جوړ شول، خو نامن کلا تورا یانازولو به هماغه د خارجه وزارت په انستیتیوت کې پښتو زده کوله. نه یوازې د ژبې زده کړه، بلکه د ک.ج.ب نورې مروجه ماغزه مینځنې به په همدغو نازولو کیدې. دوی به په ظاهر د پلوماتان روزل خو په شوروی اتحاد کې په هر علمی انستیتیوت کې، جاسوسي د هر فن او هرې څانگې یو ضروری ضریب او شرط و. ژان ژوزې ویل، همدا وجه ده چې ځینې افغانان چې د کاندید ناووک یا ناووک د شهادتنامو سرد، د ژبې څانگه وه او که د مځکې پیژندنې، بیرته افغانستان ته ستنیدل نو نه یوازې به د خپلې څانگې ماهر و، بلکه ورسره به «سرد» هم وو او دا ذهنیت به ورسره و چې که ضرورت شی نو د شوروی چوپړي به کوي.

تاتیانا که څه هم چې ددویم نسل روسۍ وه خو د ځیر ژنسکي په شان تر خپل وطن نه روسیې ته ډیره وفاداره وه. دا او نور نازولي د خارجیانو او بلکه عادی روسانو نه لرې گرځیدل او حتی چې چاته یې د کور پته هم

نه ورکوله او د سفارتونو په میلمستیاوو کې چې به مجبور شول نو د پوست باکس لمبر یې ور کاوه. تاتیانا او ددې نورو همکسبو ته بیلو متخصصانو د استخباراتو په هره رشته کې نظري او عملي درس ورکاوه، اکثر به عملي کارونه د شوروی اتحاد په نورو جمهوریتونو کې وربانديې کیدل. په عملي کارونو کې بیدو دوی ته د فلمونو او ډرامو د لوبغاړو په شان درس ورکول کیده، په دې فرق چې د فلم د لوبغاړي او اتل د پاره به مثلاً موټرونه درالویدو، یا د غرد نه د کولې کیدو په صحنه کې ځیني اسانتیاوې او فلمي غولونې او مهارتونه شامل وو خو دوی به د رښتو نو خطرونو سره مخامخ کړای شول چې څنګه ترې راو ځي. مثلاً معلم شاګرد ته ویل چې لاړ شه د پلانکي مغازې نه (چې د هغې آمر هم د ک.ج.ب سړی و) پنیر غلا کړه او د مغازې آمر ته به یې پخواتر پخوا خبر ورکړی و چې شاګرد و څاری او که یې کاروبار د ساده ګانو و چې ویې نیسي. دوی دا زده کول چې څنګه ګناه وکړي او ځان معصوم وښيي، څنګه خپل تاکل شوي قرباني په ځان باوري کړي، څنګه په خارجي ملک کې جاسوسان استخدام کړي.

ژان ژوزې ویل د ک.ج.ب تاکتیک کله ډیر باریک او نغښتی وي. د یو ملک د کابینې یو وزیر چې ددوی سره مخالف وي، یا مثلاً کوم مذهبی مشر چې د کمونیزم سره یې ورانه وي، او د خپل حکومت په کوم هیئت کې روسیې ته ولاړ شي، ددوی سره په ډیر درنښت او امتیاز سلوک کیږي. زه به دلته د ملا شبه خي تجربه درته بیان کړم. د ژان ژوزې

دې خبرې ما ته ملا عبدالعزيز را په ياد کړ خو چې مې دده نوم ياد کړ، ژان ژوزې وويل «هغه کندهاری ملا ښيې؟» ما وويل، «هو، هغه هم اوس د شوروی مريې دی.» دده ويل، "ملا عبدالعزيز خو د پخوانه په پوست کې پاک نه و. په اول کې وهابي و، بيا خلقي شو او گويا داول نه دی په لومه کې گيرو».

ما وويل، «ته څنگه زما د وطن په باب دومره معلومات لرې؟» دده وويل، «چې زما خبرې واورې نو پوه به شې. په اصل کې د ملا شبه خې تجربه در ته بيا نوم». ما وويل، «ملا شبه خې خو زه نه پيژنم، دا نوم خو ما ته افغانی نه ښکاري!» دده وخندل، «تر دې نو بل افغانی نوم نشته، په اصل کې دی د دشت ارچی و، ملا شوا خون نوميده، يا به يې نوم بل څه وي خو په ملا شوا خون مشهور و. دده راته ويل پښتانه نومونه ورو کې کوي. تاج محمد تاجی شي. نوزه هم شبه خې شوم. ته يو ځلی زما خبره واوره پوه به شې چې زه ولي نه يم. دا خبره ستا سو نفر راته کړيده.» ميلمه پال ستا سو ملا شبه خې په جومات يا کليسا گرځوي او هلته يې د يوه پاخه شوروی ملا، د مسکو د امام سره کښينوي (هغه هم حتمی د ک.ج. ب سړی وي)، دغه شوروی امام د کمونستی ثناصفت نه کوی، بلکه بديې هم وايي او هغه هم په داسې پسپس او خفيه ډول چې ملا شبه خې فکر کوي، دا يې ما ته راز ووايه. مگر که شبه خې هوښيار وي او د شپې په هوټل کې د روسي خبرې د ځانه سره تحليل کړي نو گوري چې صرف هغه خبرې يې کړي چې په خارج کې د شوروي پورې کيږي او څه

نوي معلومات پکې نشته، بس کمکي شکايتونه دي چې شوروي رژيم ته هيڅ ضرر نه لري.

ژان ژوزې و موسل او خپلې خبرې ته يې دوام ورکړ:

بيا نو کله چې دغه هيئت بيرته وطن ته روانيږي نو د ټولونه لوی سوغات همدغه ملا شبه خي ته ورکوي. سوغات هم داسې ښکاره، رشوت گويانه ورکوي. مثلاً شبه خي ته په غوږ کې وايي چې نن ماښام زما ميلمه شه، نورو ته مه وايه چې بيا ک.ج.ب خبره نشي. زه به بيا درپسې راشم. کله چې ميلمه پال دی کور ته بوځي نو گوري چې د ميلمه پال ميرمن په لمانځه ولاړه ده. بيا نو د د راز ونياز شروع شي چې زما ميرمن په اصل کې د چچنيا مسلمانه ده او بيا د مسلمانانو د پاڅون او باسمه چيانو تاريخ بيان کړي. ميرمن يې هم چې د ک.ج.ب غړې او په اسلامي علومو کې روزل شوې، د همدې يوه ماښام د پاره دې کار ته موظفه شوې ده او سبا ته به نه ميلمه پال دا پيژني او نه به دا ميلمه پال. خو په دې شپه دواړه مېړه او رته دي. کله چې ستاسو شبه خي رخصتيږي، ښځه يوه کڅوړه لاس کې ورکړي چې دا په افغانستان کې په خوارانو او ښو مسلمانانو وويشه خو پام چې په هوټل کې چاته حال ونه وايې چې يو نيم د ک.ج.ب سړی هم پکې شته. په هوټل کې چې ملا کڅوړه خلاصوي گوري ډالر پکې پراته دي. کله چې د شوروی نه د تگ په وخت کې په هوايي ډگر کې د دوی تلاشي کيږي، د شبه خي زړه درزيږي، خو گوري چې غير له ده نه د نورو ټولو بسکونه پرانستل

کیږي. (دا ټول د ک.ج.ب د پلان یوه برخه ده.) ته نو څه فکر کوې چې دی به دا ډالر په رښتیا خوارانو ته ورکړي؟ که انصاف وکړي هم ایله په سلو کې درې یا څلور په نورو وویشي، او هغه به هم اول په افغانیو اړوي. په بل ځل چې دی روسیې ته سفر کوي نو بیا همدا میلمه پال او میرمن یې ورحاضر شي او د شناخت او دوستۍ بل گام واخلي.

دا یې یو مثال و. ذ جاسوسۍ په قاموس کې هم د امید او بیم خبره ده. دوی د ستر اروا پوه، پاولوف نه دا چل زده کړی چې د یو وخت د پاره سپي ته د گړینجي د غږ سره سم ډوډۍ واچوه او چې ښه ورسره روږدی شو نو بیا گړینجی وکړنگوه خو ډوډۍ مه ورا چوه، و به گورې چې د ده ناړې په بهیدو شي.

همدا و چې ستاسو د دشت ارچی ملا د ک.ج.ب په لومه کې. کښیووت.

زه نه پوهیدم چې د افرانسوي ولې ما ته گډ دی، خو خبرو یې خوند راکاوه. ده ویل د ک.ج.ب او هرې بلې جاسوسۍ او حتی زموږ د فرانسې د دوزیم، بیلې بیلې وظیفې هرد یوه ځانله ځانگه او ما هران لري. په دغو کې یوه مهمه یې په هر ملک کې د جاسوسانو استخدام دی چې د شبه خي سره دوی همدا کار وکړ. بله د دښمن د جاسوسۍ د شبکو کشف او شنډول دي چې دا د. ک.ج.ب د څلرم ډایرکټریټ کار دی.

په افغانستان کې خوان پخوا چې شوروی اتحاد لانه ود روسانو جاسوسي فعالیت روان و. اوس یې صرف جامه بدله کړې او د خاورې په

ځای د ایډیا لوژۍ په نامه کیږي. حریف لوبغاړی پخوا انګریز و، اوس امریکا ده او په لوړه سطحه کیږی. هغه خبره رښتیا ده چې ستاسو صدراعظم هاشم خان د روسیې د سفارت لاندې دکانداران ویرولی وو چې د روسانو سره معامله مه کوئ. بیا د روسیې سفیر په یوې میلمستیا کې صدراعظم ته ویلي وو، «که موږ جاسوسان استخدامو ولې یې ستاسو په وزیرانو کې نه غواړو چې بیسواد دکاندار ته ورځو.»

ما ژان ژوزې ته ویل، «زه پوه نه یم چې ولې دا خبرې ما ته کوې، او نه یې پوهیده غواړم. موږ روان یو سوات ته ځو. که ته راسره ځې نو په لار کې به مې سم پوه کړې چې ولې دومره ډیر کړتیږې؟» ژان ژوزې موسک شو، «سمه ده په سوات کې به دې په هماغه هوټل کې وګورم چې تا را ته پیسې راوړې. خو یوه هفته پس. موږ اوس وځو، تاسو همدلته پاتې شئ چې څوک مو سره یو ځای و نه ویني.»

اووم څپرکی

د ژان ژوزې دویم بیان

د سوات هوا مخ په سړیدو وه او د آسمان هغه تړانګه چې د هوټل د چوترې نه ښکاره کیده کله ترخه شنه او کله توره تاریکه وه. شین ټاغی مې د جوړولو په نامه په ورکشاپ کې درولی و او زه د ژان ژوزې افسانې ته فکر وړی وم چې ویې منم که نه. زه چې دا پنځه کاله د تیر په هیر شمیرلو روږدی شوی وم د ډاکټر زړور مرګ یو دوه هفتې را وینښ کړم خو اوس مې تا بیا نیوله چې د سمڅې د یارانو په شان بیرته شړی په سر

راکاږم او ویده شم. اوس ژان ژوزې بیا چوکه را اخیستې وه او هڅولم یې.

شبه خې اوس په پاریس کې د فرانسې د استخباراتو د شبکې سره و. هلته یې څه بلاغوښته؟ که هر څه مې کول، په ژان ژوزې مې بېره نشوه کولی، چې معلومه شي چې دا دومره پرېږده یې ولې شروع کړې ده، زما یې په شبه خې څه، د روسانو په شبکې مې څه، خو فرانسویان هم د ښځو په شان په خبرو کې نرۍ نرۍ بخۍ کوي، مهم د غیر مهم سره ګډوي او په اوریدونکی کې زاره چه وي. لیکن د زړه په کوم ګوټ کې مې د امید یو څرک هم ځلیده، چې ګوندې په آخر کې کومه داسې خبره وکړي چې په ما هم ولګیږي، ځکه هغه هم لیونی نه و چې په دې آخر مني کې د خپلې میرمنې سره د سوات د هوټل په لغړې باغیچې کې په زیړو پاڼو باندې کوز پاس چکر وهي او ماغوندې یو بیطرف او بې زړه سړي ته لکچر راکوي. ژان ژوزې ویل، «د ک.ج.ب او د هرې بلې جاسوسۍ د دستګاه سره د خلکو د راښکلو د پاره درې مهمې وسیلې دي. یو پیسه ده چې دا د هر خنډ او لوړې ژورې هوارونکی بولدوزر دی. خو دا په دروکې وروستۍ وسیله ده. اوله وسیله د ښایستو نجونو او شهواني آسانتیا وو برابرول دي. ملا شبه خې د خپلې عنعنې له مخې د نجونو په کسب کې نه و او اوس هم چې نجلۍویني وار پار ترې خطا شي. مګر ک.ج.ب ته نور چلونه هم ورځی، مثلاً د ښایستو کو روسي هلکانو تهیه کول. دویمه وسیله شراب دی. سړی ښه نیشه کړه، بیا یې روږدی کړه او بیا لکه

وریش خور خرهر ماښام پخپله آخور ته درځي. شبه خي به روسی هلک ته سیپاره وربښودله او هماغلته په لومه کې کښیووت. د سفیر د وینا حقیقت ایله اوس معلوم شو. د افغانستان یو مشهور وزیر چې تل به د صدراعظم قایم مقام او د پاچا نازولی و. روسی نجل درلوده او بله نکاح ښکلې میرمن یې افغانه وه دغه روسی میرمن هیڅ پلا په دعوتونو کې نه ده لیدلې. ژان ژوزې ویل دا دري وسیلې تولې یوه مور لري او هغه دنیایي شهوت او حرص دی. د ملاشبه خي د ښکیل کولو لپاره نه پیسې کار ورکړې، نه شرابو، نه نجونو، خو بالاخره یې ک.ج.ب تیز رگ پیدا کړ او ښکلی د برندو سترگو گرجی هلک یې ورو شکاره.

ژان ژوزې ویل داسې نه ده چې تل به دې نوي استخدام شوي جاسوس ته همدا شیان ورکوي. دا داولو ورځو عیشونه دي. بیانو چې روږدی شو، نو پکې کښیووت. که دده نه ناغیږی وشي نو ک.ج.ب مثلاً ورته وایی، «ښه ده نو، دا عسکونه (چې پټ یې اخیستي وي) وگوره، که زموږ سره کار نه کوې نو څه، په مخه دې ښه، موږ به دا عکسونه ستا حکومت یا کورنۍ ته ورکړو. دغه مرحله ده چې گویا ملا شبه خي ښکیل او د روسیې خربویه.

د سوات هوا ورځ په ورځ سړیده او یو سهار چې له هوټل نه ووتلم د وارو یوه نرۍ دوړه د غونډیو په سرونو پرته وه. د ما او ژان ژوزې ملاقاتونه تل پاس په غونډیو اوږ یا هم کوز د سیند په غاړه وو چې دواړو به په کنجکونو کبان نیول یا موبیښې کولې. په هو ټلونو کې نور

نو میلمانه نه ووپاتې. په دې ورځ نو ژان ژوزې پاریدلی ښکاریده او پوه شوم چې د کار خبره به ترې راووځي. دواړو خپلو کنجکونو کې چینجې وپیرل. د سوات د سیند په بره خواکې خالداره کبان هم وو چې اوس د ژمي له کبله کوز زموږ د سیند برخې ته هم راځښیدلي وو.

ژان ژوزې بې مقدمې پوښتنه وکړه «ډاکټر زړور چیرته دی؟» زه هک اریان شوم، لکه چې خبره زما د اټکل نه لا پسې ژوریده. خو ما ځان و نه ګراوه، «په کابل کې روسانو اعدام کړ.» زما بې علاقه ګۍ په ده اثر ونه کړ. بیا یې پوښتنه وکړه، «څه وایې چې هغه دلته در ته حاضر کړو؟» زما زړه ټوپ کړ، «تاسو فرانسویان، لکه چې مړی هم حضورولی شئ».

ژان ژوزې وویل، «که مړ نه وي نو؟» ما وویل، «ولې مې کړوې؟ څه را نه غواړې؟» ژان ژوزې وویل، «بس ځان تیار کړه کابل ته» ما وویل، «لکه چې د ک.ج.ب په شان ستاسو دستګاه هم بیګناه خلک همداسې ایساروي. ته خو ک یې، د زړور نه څه خبر شوې، ولې ورسره دومره علاقه لرې. د زړور خلاصون خو د فرانسې په آجندا کې نشته نو په دې کې څه مطلب لرې؟» ساعت ته مې وکتل، «نه بجې دي، شل دقیقې وخت لرې چې هر څه را ته ووایې او که نه درنه لاړم.»

ژان ژوزې چې زما جدیت ولیدنو نیغ په نیغه یې موضوع شروع کړه، «زه د فرانسې د جاسوسۍ ضد دستګاه کاریګریم. زموږ یو ژورنالست الان ګیونو میږی او اول ځلي همآغه د اولیګ خرخر دین د زهر پاشلو د قربانیانو عکسونه بیرون ته وایستل او په ټوله دنیا کې چاپ شول. نو د

خرخر دین لور، یو خو د خپل پلار کست اخیستـه او بل د ک.ج.ب د
څلورم ریاست امر هم و. الن گیو په دې وختونو کې په کابل کې په لاس
ورغی. په تلویزیون کـې یې اقـرار هم ثبت شوی او ټولو ته ښودل شوی
دی. زه راغلی یم چې هغـه خـلاص کـړم. د گـیـو مـسـتنطق تـاتیـانا
خرخر دینوا ده چې ستاسو د زړور استنطاق هم هماغې کړی دی. نو اوس
به دوه چنچنې په یوه مرده کي وولو. ستا به زړور خلاص کړو او زما به
گیو. او دادي خبره مې په درو دقیقو کې خلاصه کړه. اوس که پیښبور ته
ځې او که کابل ته، نوره ستا خوښه».

ما وویل، «دا خوناځواني ده چې ما د خوږ گوتې نه نیسې او د ډاکټر
زړور نه دې ما ته د لومې دانه جوړه کړه.» ژان ژوزې وخندل، «داسې هم
ده او داسې نه ده هم. یو خو د ډاکټر زړ ور خبره ده او موږ ویل چې ته به
همکارۍ ته زړه ښه کړې. مگر یوازې دا خبره نه ده. ته یو بل کمال هم
لرې او هغه دا چې په کابل کې یوه نجلۍ هم ستا په انتظار ناسته ده.»
زما زړه په دړزا شو چې شاترینه خو به نه ښیي!

ژان ژوزې د شیطان ماشوم په شان سترگه وټومبله، «بس پوه شوې.
دا کار بې د هغې له مرستې کیدونی نه دی.» ما وویل، «پخپله د زړور
وینا ده چې زما نوم یې هم روسانو ته ورکړی دی، نو که بل چاته نه وي
تاته خو د ک.ج.ب زور معلوم دی، د رسیدو سره سم به یې نیولی یم.»
ژان ژوزې وویل، «په دې هم خبریو، نو اوس خوښه ستا ده چې ځې او که
نه ځې.» ما وخندل، «ته نو چې په هر شي خبریې ملا شبه خې به دا هم

ورته ویلي وي چې محب الله د خرپ سړی نه دی، د ترپ سړی دی. »
هغه وموسل ، « په دې هم خبریم خو شبه خې دا هم وایی چې محب الله
چې یو وار یو کار ته ددشی نو بیا یې نیمګړی نه پرېږدي. » ما وویل
« موړ ورته... غوړول وایو، په انګلیسی کې په خولې کې د بنکې
تومبل وایی، چې تا سو به څه وایئ؟ » ژان ژوزې داځلې په رښتیا او د
زړه د اخلاصه وخندل. پخوا تربیلیدو مې ورته وویل، « ته فکر مه کوه
چې بس ته هوښیار یې. له اول نه دربانديې شکي وم. » هغه په تعجب
وویل، « څنګه؟ » ما وویل، اول خو دې زرګون لوټ په کرایه کې راکړ. زه
پوهیدم چې ته دومره کم عقل نه یې، خامخا به دې په دې کې کوم چل
وی » ژانژوزې شرمیندو کې موسکاو کړه، بیا مې وویل، « بلهدا چې
ستانه یوه سهوه هم وشوه. ویل دې غواړې پنجشیر ته لاړ شې او هلته د
پنجشیر په سیند کې خالداره کبان ونیسې. » ژان ژوزې وویل، « نو د
پنجشیر په سیند کې کبان نشته څه؟ » ما ویل، « شته خو خالداره کبان
یوازې د هندوکش نه شمال ته سیندونو کې پیدا کیږي، د پنجشیر تول
شیر ماهي دی. »

اتم څپرکی

د ګرو له لارې پلی کامې ته واوښتم او له هغه ځایه په لارۍ کې لوړ
مازیګر کابل ته ورسیدم. توري وریځې او شمال و او پرخ پرخ یخ باران
چې یو نیم دواورې څپولی هم ورسرده و، وریده. اریان وم چې که د شناخته
کورته لاړ شم په هغوی ظلم دی او که په هوټل کې شپه وکړم هغه خو تول

د خاد د لاس لاندې و. د لارې په تم ځای کې ولاړوم چې یو څو کړېږي راپیدا شو او مخامخ زما خواته راغی. ما ویل، محب گله، لکه چې په اول دړدنگ کې لاړې. څو کړېږي روغبړ راسره شروع کړ او زه هم ترور وم چې لاس ورکړم که نه. په کرار غږ یې وویل، «ملا شبه خې ستاسو په خدمت کې دی.» بیا یې نو بې غږ او غوږه زما دوه بکسونه وچت کړل او یوه ټکسي موټړ کې یې کیښودل. بس نور څوک نه وو، پخپله ډرایور شو او ایسته یې د ښار مینځ ته روان کړم. کابل ښایسته زیات فرق کړی و.

د مکروریانونو بلاکونه زیات شوي وو او حتی د مطبعې لر او بر د هوایي ډگر خواته هغه ځایونه یې ډک کړی وو چې یو وخت به زموږ د حبیبیې د لیسې هلکانو پکې سپورټو نه کول. لوی سرکونه یو څه د پخوانه ستره ښکاریدل او ځلي ملي هم زیات شوي وو. خو خلک نظر پخوا ته یو څه زیات په بیړه کې وو او په سرویسونو باندې گڼه گوڼه ډیره وه. شبه خې، لکه چې زما په ترورتیا پوه و. ویې ویل، «دا ستا پښه لکه چې د زانې په شان لمده ده. دا خلک، یو خو د باران نه تښتي، ځکه د هواد حالاتو اټکل وایي، چې نن شپه به واوره پیل شي. چې خلک به د یخنۍ سره څه کوي. بې هغې په اتو بجو قیود شب گردي لگیږي چې موږ هم بیړه وکړو.»

کابل دومره هم نه و بدل شوی چې زه به یې ونه پیژنم. موټړ د هارتن د پله نه تیر شو او د گذر گاه لاره یې ونیوله. د چارده‌ي حکومتي ودانۍ

ته مخامخ د شاغاسیانو کلا وه. هلته یې موټر د کلا په لویه دروازه د ننه کړ او بیا ترې کوز شوو.

پاس یوې مانۍ یا بالاخانې ته یې بوتلم چې نیمه لوڅه وه. ما دغه کوټه هغه وخت لیدلې وه چې په سرو غالیو فرش وه او د شاغاسیانو د خانانو به په کې غورو درب و. اوس نه ناصرخان ونه یې سره پېلان، بس زه وم او د غه مړتت.

د کوټې په یوه ګوټ کې یو برقي منقل ایښی و او ترڅنګ یې د اوبو آودان د تشت سره. تشت د مردارو اوبو او د پیازو او هګیو د پوټکو نه ډک و. ملا شبه خي په دیوال کې د یوې بې ښیښې الماری نه یوه غوټه را ښکته کړه او د هغې نه یې هګۍ او پیاز وایستل. د پیاز ځینو غوټو شنه ښېبونه وهلي وو او داسې ښکاریدل چې ډیر وخت هلته پراته وو. دغه الماری ګانې یو وخت د کیمخت او جانان د سرو ښنولوښو نندارتونو نه وو. ما پوښتنه وکړه، «څه سول دا نازولي؟» شبه خي د ځواب په ځای راته وویل، «پس د ډوډۍ به د سبا ورځې پلان سره وڅیړو. یو څو خبرې لاحل شوې نه دي او زه تا ته منتظروم.» لکه چې سرې ډیر جدي و، نو زه هم غلی شوم.

د ډوډۍ نه وروسته شبه خي د سبا دورځې ډیر تفصیل راکړ، پلانې ځای ته به دې بیا یم، پلانکی به وینې، داسې به ورته وایې، داسې به کوې. دی لکه ما ته ژرنده ګډو خو زما چرت بل پلو و. یوه خوږه تلوسه را سره وه، لکه چې ماشوم د اختر د سهار په انتظار وي. بهتره ده ووایم د

مکتب د ختونو په شان پخواتر دې چې په کالني امتحان کې ښوونکی پارچه راکړي تروروم. شاترینه لیونۍ همدلته، په همدې ښار کې ده، خدازده چیرته، خدازده څه کوي، خدازده زه به یې یاد یږم که نه، چې دا ووینم څه به وایم څه به کوم څه پوز به نیسم؟

د بالاخانې د ماتو کړکیو نه سوړ باد راته. یو دغلو لالتین چې ښیښه یې نیمه توره وه بلیده او ژبګی یې د باد د څپې سره لړزیده. واورو نو سمه په شرنګهار شروع شوې وه. د کابل د ژمي نه مې بد راتلل او بیا هغه د لیسې وختو نه ستر ګوته راته دریدل چې په لیلیه کې به مو زړې شړلې کمپلې د ځان نه تاو کړې وې او د سړو نه به ریږدیدو. هغه بل کابل، د کابلیانو او نازولو کابل، ماته پردی و.

هغه کابل چې په ژمي کې به خلکو د حلیم په نامه حلواوزمه خواږه په غوړو کې ډنډ خوړل، لاندې پلاوو نه به یې پخول او په تاودو صندلیو کې به ترستوني پټ وو او د شپې ترنیمایي به یې کیسې کولې او هغه زنغوزي او توتان چیچل چې په صندلۍ باندې دلې پراته وو. موږ اطرافیان د خدای د دغو نعمتونو نه بې برخې او پخپل کابل کې جلا وطنه وو.

سهار چې پاڅیدم یو ډ لویشت واوره د کړکیو په درشایي پرته وه چې زما په اټکل، په مځکه به نو دوه لویشتې واوره وه. د پاڅیدو سره سم شبه خی د پیري په شان له بلې کوټې نه د پتنوس سره راووت. توره المونیم (ارمونیه یي) چاینکه، د بیګاپاتې سړه ډوډۍ، په پیاله کې یوه

کاچوغه بوره تیاره اچول شوې. خو زه تلوسې وړی کړی وم. ما چای خوړ او د خپلو څپلیو غم راسره و چې اوس به څنگه وځم؟ خو شبه خې، لکه پیری ورک او ذ سترگو په رپ کې د موزو د روسی یږې د پوستکې د خولۍ او کوټ سره راپیدا شو. بیا چې ما دالرو بر کول نو یې دریشې راوړه. یوه بتهوه یې چې پوهیدم پیسې پکې دي، د کالیو په سر کیښوده. چې د شاغاسی د کلانه وتلم نو بلا تشبیه، تیار روسی وم.

نهم څپرکی

روسان، لکه ښاپیرکان داسې دی. ښاپیرک چې ځینې ورته څکالی هم وایي او په عربی یې خفاش او په فارسی یې شب پره یا شپ پرک بولي، د نمجن او تیاره ځای، مارغان خو نشو ورته ویلی، ځناوران دي. روسان یوه ژوره ویره لري، له بنیادم نه، له طبیعی آفت نه، له خدای نه. پټ پټونی یې خوښ دی، تیاره او اسرار آمیزه ژوند یې خوښ دی. ژوره غولونه او خطا ایستل دروس خصلت دی. یوه لیکوال / الکسي تولستوی / د روسي خصلت نومې کتاب کې همدا خبره، البته په ژوولې لهجه کړې ده. دا چې د شطرنج نړیواله قهرماني اکثر د روسانو په لاس کې وي، د دې چینه هم همدا روسي خصلت دی چې په خطا ایستلو، ژورو توطئو، او د کاسې لاندې د نیم کاسې په پټولو بنا دی. په روسیه کې یوه نانځکه جوړیږي چې با بوشکا یې بولی، یوه نانځکه، پکې بله، پکې بله.

شبه خې زه په دې سهار له ډیرو کړلیچو لارو یو ځای ته بوتلم، موټر

يې ودراوه، په يوې تورې پټۍ يې زما سترګې وتړلې او يوې زير خانې ته يې ننه ايستلم. پټۍ يې رانه لرې کړه. چې سترګې مې سره وسرويلې، اول شی چې ما هلته وليد يو ښاپيرک وچې دننه په کوټه کې لر اوبر الوته. کوټه نيمه تياره وه. خدازده څو دقيقې په همدې کوټه کې روان وو چې يو ميزته ورسيدو. يو تت برق د چت نه ځړيده. د ميزتر شا په يوه کرسۍ يوه ښځه چې په اول کې مې صحيح کولی نه شوه ناسته وه. ويښتان يې دغوشايو د تپۍ په شان په کوپړۍ تبې کړي وو. د ميز بل سرته دوه کرسۍ تشې وې، شبه خي په يوې باندی کښيناست او ما ته يې په بلې د کښيناستو اشاره وکړه. اوږده شيبه چوپايی وه. ما د نجلۍ د کړو وړو جاج اخيسته، نه ښايسته وه او نه بدرنګه، خو د پيغلتوب په جوش کې ښکاريده. د چت د کوم ځای نه، د ديوالې ساعت په شان په منظمه وقفه څک څک او به څڅيدلې. په چت کې نلونه، لکه ماران هرې خواته غځيدلی وو. خاموشي تر حده زياته شوه. زما په خيال هغې هم زما جاج اخيسته. بيا يې په کرار غږ په رسا پښتو په کندهاري لهجه وويل، «ترينا غواړې؟» ما بې خوده وويل، «هو». بيا يې وويل، «زروړ غواړې؟» ما وويل «هو» بيا نو غلې وه او شبه خي ته يې کتل. شبه خي، لکه چه وارخطا و، خپله ږيره يې داسې ګروله، لکه چه اور وربانديې بل وي. خو بيا يې هم وويل، «زه هم خپل سرې غواړم.» خو هغې لکه د شبه خي خبرد يې چې نه وي اوريدلې، غلې وه او ورته کتل يې. شبه خي د ږيرې ګرولو ته زور ورکړ او بيا يې په نرې غږ وويل، «هو، ستا شرط هم

منم. » ایله د نجلی د مه راسته شود. ښا پیرک لا زموږ په سر دورې وهلې خو د اوبو څڅواکی ختم شوو. نجلی پاڅیده او د کوټې بل سرته چې تپه تیاره وه روانه شود. کوټه به البته ډیره اوږده وه چې ښایسته ډیر وخت یې د پښو ښکالو راتله. شبه خي بیا راباندې سترګې وتړلې او موټر یې چالان کړ نو ما خپله پټې لرې کړه، خو هیڅ ګټه یې ونه کړه، د بنی بشر غږ غوږ نه و، فقط د واورې څپولي وو چې په شرنګهار را پریوتل، داسې چې په سړک نه د پښو پل و او نه د ارابو.

د شه به خي والګا په جیپ بدله شوې وه او بیغمه بیرته مخ په ګذر ګاه، د شاغاسی په کلا ور روان شوو. د غرمې ناری بیا هماغه هګۍ او د سیلو توره ډوډۍ وه. شبه خی یو څه راضی معلومیده، کله به موسکی شو. ما د ځانه سره وویل، اوس به یو څه د زړه خواله راسره وکړي. ما د پوښتنې تابیا نیوله خو ده پرې نښودم او په جدی لهجه یې وویل، « درې ساعته آرام وکړه، نن شپه میلمانه یو. » ما وویل، « چیرته؟ » او هیله مې داوه چې داسې ځای وي چې ښاترینه یو ځلې ووینم. خو ده، لکه د حال په ژبه چې خبرې کوي، سر وښوراوه او بلې کوټې ته روان شو او زه په چرت کې ډوب پرمنبی یووړم.

یو وختې د شبه خي ښکالو راو یښ کړم چې لګیاو لالټین یې لګاوه. دو مرد زر تیاره شوې وه. وروسته نو بلې کوټې ته لاړ او د یو د تور بکس سره بیرته راغی. لکه جراح چې پخوا تر جراحي خپل سامانونه په دقت قطار ږدی. ، ده هم اول د بکس سر خلاص کړ، بیا یې پلاستیکي

دستکشې په لاس کړې، نور یې قسم قسم بوتلونه، پتې، بیاتي او نورې بلاوې. بیا یې په یوه سطل کې ترمې او به راوړې چې زه په کناراب کې ځان پریمینځم. که ما د خدای وسې وکړې چې ساړه دي، خو ده خپل کار کاوه. په ناکامۍ مې ځان پرېوله، غاښونه مې برس کړل. بیره مې لالټین ته وخرییله او د شبه خي جراحۍ ته کښیناستم. اول کار یې چې وکړ د سرو زرو درې څلور قالبونه یې زما د کوز او پاس غاښونو په سر کیښودل او بیا یې سرو نه دننه کاږه کړل چې د غاښ د پاسه ټینګ شي. بیا یې نو ښه ډبل ستیالینی بریتو نه په شونډو راسپارد کړل. یو قسم ترخه آبي قلمخونه یې په زحمت د ستر ګو په ګاټو راله کیښودل. ما ویل «نن سهار دې ولې نه سینګارولم؟» ده وویل، «سهار خوموږ یوازې وو، نن شپه مجلس دی.» بیا یې نو سپین کمیس، سور نکټای او نیلي رنګه ښه لیسه دریشی راکړه. د سپینو زرو سور بیرغ یې راله په ګریوان وټومبه، قوي بدبویه روسي کلونیا یې په مخ راومنبله او څه تیزبویه عطر یې په جامو راوشنل، مګر بوټان یې چې راوړل ددو سره نه جوړیدل، بلکه سره ساقدارد بوټان وو. ماویل په دې کې به یې هم حکمت وي، او په تره غونې ماښام د کلانه ووتلو.

اوږد روښانه سالون له افغانانو او روسانو ډک و. په تعجب مې ولیدل چې روسی ښځې خوږې چې وي، افغاني میرمنې هم په شمیر کې دومره کمې نه وې. شوخې سرې شنې جامې، د څټ ګریوانونه د V په شکل، پاس ارت او کوز نرې چاک، تر ملا رسیدل. زما په نظر دا جامې

ښکلې نه وې، سکسي وې خو يو ډول بې بندو باري او افغانيت ته يو ډول سپکاوی ترې ښکاريده، مگر بيا هم افغاني ميرمنو څه کول څه يې پريښودل او خپله طبيعي ښکلا يې بريښوله. روسی ښځې لکه پيلانې، د اوږو نه تر پښو پورې روغې استوانې وې او ما ته يې د پښتو دا متل راياد اوه چې «يې نرۍ، بې نرۍ، تنډه خيتيه پښې نرۍ»، سپينې، بې مالگې او د کاسير توب نمونې وې. بيځايه يې خندل او خپل طلايې غاښونه يې ځلول. زما خپلو غاښونو ته پام شو او شونډې مې نورې هم سره وروستې، خو موسکامې ورپورې سرېښ پريښوده. خادمانو په پتنوسونو کې د شربتو او شرابو گيلاسونه پاس نيولی، د مار په شان د پيندو ترمينځ کاږه واږه تيريدل، په هرې پيندې تم کيدل چې ميلمانه گيلاسونه ورنه واخلي. لږ او بر مې وکتل خو شبه خې لا درکه و. گيلاس زيږ ليمکونادمې واخيستل او د مصنوعي موسکا سرد مې په ترورتياهرد خواکتل. د مچيو د باڼ په شان زوږ و. گيلاسونه سرد کړه نگيدل او د (مير، دروژبه، ده وی) شعارونه تکراريدل. دلته هلته د خرد د نړيدا په شان يود کر کجنه خندا هم راتله نور نو بې مفهومه غومبرو چې هيڅ خلاصيدن يې نه و. د زياترو نارينه وو عسکری دريشۍ وې چې زما ترورتيا يې لا هم زياتوله.

يو ځلې مې پام شو چې يو روسی منصبدار ما ته ځير دی، خو چې سترگې په سترگو شوو، نو يې مخ واړ اود. زه پوهيدم چې د خوشالۍ فضا هسې برغولی و او د ديگې په مينځ کې د جاسوسی، توطئو،

دسیسو، وینو او قتلونو ننګولي پخیده. هر سړي بل څاره او هر سړي په خپلو خبرو، حرکاتو او حتی کاتو باندې سانسور لګولی و. لږ وروسته په همدې پتنوسونو کې په بشقابونو کې ساړه خواړه راغلل. د بادرنګو ترازې، ایشیدلي خوساړه کچالان، کلبسې (یو ډول د خوک د غوښې اوږده ساسیج) دا ټول په یوه پتیر پاستی کې تاوشوي وو. زما ترڅنګ یو افغان منصبدار دوه د پاستو لولې واخیستې، یوه یې یوې روسۍ ته ورکړه چې، زه فکر کوم میرمن به یې وه. دواړو په یوه لاس کې د شرابو ګیلاسونه نیولي وو. داسې ښکاریدل چې دوی هم دومره زیات بلدنه دي او زما په شان دیواله ته تکیه ولاړ وو.

پتنوس والا زما مخې ته هم تم شو. ما یوازې بادرنګ د پاستي نه واخیست او خپل افغان ګاونډي ته مې و موسل. هغه په غوږ کې راته وویل، «خدای دې د روسانو ډوډۍ ووهي. »، ما ورته و موسل او نور مې هیڅ ونه ویل. اوس نو مجلس زور اخیستی و او شرابو د خلکو خولې پرانتې وې او یا به ټولو ځانونه همداسې صمیمي او مخلص او ساده ګان ښکاره کول. په همدې وخت کې یوه ښکلې روسۍ ښځه چې آبی کمیس یې تر زنګنو رسیده او نظر نورو ته سنګینه بریښیده، ګیلاس په لاس زما خواته راغله. په رسا پښتو یې ځان معرفي کړ، «زه تاتیانا یم». بیا یې ماته ځیر ځیر وکتل او پوه شوم چې زما د ځواب منتظره ده. خو زه نه پوهیدم چې خپل نوم څه ورکړم. خو هغې په خوږې موسکا وویل، «که زه غلطه شوې نه یم، ته محب الله یې» ما په وار خطایی شا وخواته وکتل،

خو هغې مې په اوږه لاس کیښود او ویې ویل، «تاخو هر سړی پیژني!»

ما وویل، «تاسو خطا وتلي یئ، زه محب الله نه یم» خو هغې مې خبرغوڅه کړه، «ټول دې پیژني چې په شوروي کې دې تحصیل کړی او د سالنګ د تونل په جوړولو کې ستا کارنامې ما ته معلومې دي. اول جیپ د سالنګ په غاښي تا وخیژاوه، هغه وخت لا تونل جوړ شوی هم نه و او یوازې یوه نری لاریې د سامان چلولو د پاره پاس په سر تیره شوې وه، خو چا ورباندې موټر چلولو ته زړه نه ښه کاوه. ګویا ته د سالنګ قهرمان یې. » ما به چې خبرې ته خو له خلاصوله، دې به غلي کولم. آخر کې مې، وویل، «هو، هماغه یم، خو اصلي اتلواله د شوروي ملګرو وه. » تاتیانا کټ کټ وخندل، لاس یې راکړ او نورو پینځو ته د روانیدو په وخت یې په کرار غږ او همیشه ګي موسکا په عادي لهجه وویل، «د ریمه ورځ. »

دا هماغه تاتیانا، د قوماندان خرخر دین لور وه چې زموږ ډاکټر زرور یې په مرګ محکوم کړی و. دا په رښتیا هم پیمخې وه او یا به داسې وي چې خارجي پښتو وایي په پښتانه لا هم خوږ شي. په هر صورت، ملا شبه-خي پوه شه او دده حرامزاده ګي، زما تلوسه شاترینې ته وه، چې ګوندې دلته یې ووینم، خو نیمه خوا پاتې شوم. په همدې کې وم چامې په اوږه لاس کیښود. په اول کې خو مې د ډاره هیڅ شاته ونه کتل. لکه سړی په خوب کې، د مالوچو په ډیرۍ کې منډې وهي او هیڅ خپل هدف ته نه رسیږي، ما هم شاته د کتلو کړ او همداسې اوږد تیر کړ او پیړۍ راباندې تیرې شوې چې ایله مې مخ شاترینې ته واړاوه. هماغه د ژوند د مستیو

ډکه نجل وه چې څلور کاله پخوا مې د تاله برفک په دښته کې خوا پورې نیولې وه. هغې چې ولیدم ئو، لکه چې سم مې نه پیژني تندی تریو کړ. خو ما خوله دعاشقانو د راز ونیاز په علامه غوږ ته ورنژدې کړه. یو قسم د سنځلو د گل په شان خوږ عطر چې د سړي زړه هم ورانوي او مړیدن هم ترې نه وي، زړه راتازه کړ. ماورو وویل، «مه ویرېږه، زه پخپله یم، ډاکټر محب الله.» او هغې هم ځان راټول کړ، اننگي یې یو څه د شرمه وه که د بل احساس نه سره شول، لکه چې ټینگه مې په غېږ کې نیولې وي. بې ډیله د سالون نه بهر برنډې ته راوو تلو او په نیمه تیارې ډیودۍ کې مو غاړه سره ورکوله چې ناڅاپه زوی مړی، شبه خې غماز راپیدا شو. داځلې نه رېږه وه او نه بل څه، صفا سوټ بوټ و. ټکسي یې په سړ ک چالان ولاړو او د برقونو رڼایي په واورو ځلیده. بې له غږ او غوږه یې په موټر کې کښېنولو او داځلې یې خیرخانې ته روان کړو. هلته، دی مخکې موږ ورپسې په یوه کور ننه وتلو. یوه ښکلې په سرو قالینو فرش خونه وه چې یو لوی تلویزیون ورکې چالان و او نیمه برېنډې عربې نڅاگانې پکې روانې وې. په دې کې د روسانو او داځلي کمونستانو عجیبه چل و، عجیبه باریک بیني وه، حتماً د شبه خي په شان جاسوسانو داسلا ورکړې وه چې د خلکو د حیا پرده وشلوئ خو ددوی په خپل دود. عربي موسیقي، عربي ساز، هر عربي غږ خلک د اسلام او قرآن پورې تړي. خلک فکر کوي چې په عربي، د قرآن په ژبه کې، به هیڅکله د داسې ناکړدو د پاره ځای نه وي. پرېږده چې وگوري چې په

عربي او عربانو کې څه ناکرديدي چې نه کيږي. هدف دا و چې د خلکو په بې کچه انګيرنو کې د شک درز پيدا شي او پدې کې ډېرې ګټې وې. يو دا چې عربي ژبه به د سپيڅلتوب او ملکوتي حالت نه ووځي او د خلکو پام شي چې په دې ژبه او قوم کې هم داسې بې حيايي کيدلی شي. بله دا چې د عربو به هم نوم بد شي او دا څکه مهمه وه چې د مجاهدينو زياتره مالي مدرک همدغو عربو برابر اوده او خلکو ويل چې دا خو د ديني وروروګلوۍ په احساس کوي. اوس به خلکو ته معلومه شي چې عرب په اسلام چندانې اړنه دي، د دوی او امريکايانو (امپرياليستانو) ترمينځ تفاوت نشته.

شبه خې ورک شو او مور په دې لويه کوټه کې يوازې پاتې شوو، مور دواړو يو قسم د سترګو پټ پټونی کاوه. شا ترينې ځان ناګاره آچاوه او د تلويزيون ننداره يې کوله، خو بيا به يې په موسکا ما ته وکتل. ما د هغې بخارۍ شانې ولپې وه چې د خونې په مينځ کې ولاړه وه او نرۍ نرۍ تودوخه يې راپو کوله خو به چې دې ما ته وکتل مـ سه ليمه کوز کړل. زه لاړم او تلويزيون مې بند کړ. دا يوه شوخي وه چې د سـ ترينې نه د نه کتلو بانه واخلم، خو په همدې وخت کې شبه خې په يوه پتنوس کې د چای د دروپيالو سره راغی. مور ته يې په اشارت په کوچونو د کښيناستلو امر وکړ. بيا نو لاړ تلويزيون يې بيرته چالان او د هغې غږ يې تر پخوا لا لوړ کړ. يوه شيبه درې واړه کرار ناست وو. بيا نو شبه خې شروع شو.

«تاسو به دواړه سم نه پوهيږئ، چې تاسو دلته څه کوئ، زه دلته څه

کوم او پلان څه دی. نو ماته غوږ شئ ځکه چې دا وروستی ځل دی چې

تاسو په پلان خبر کړم. دا اوږده کیسه ده خو زه به یې په څو دقیقو کې

غنډ ټکي چې تاسو ته په کار دي ووایم چې بیا ورانی رانه شي.

فرانسویانو د تاتیانا سره بس دا تجارت کړی دی چې الن گیو به

ورسپاري او فرانسویانو ورسره منلې ده چې هغې ته به امریکا سیاسی

پناه ورکوي. دا معامله زموږ په گټه ده ځکه چې د تاتیانا سره د

ک. ج. ب ډیر اسرار دي، هغه به ټول غرب ته ورکړي. اوس به د هغوی د

وتلو بندو بست وکړو. » ما وویل، « دا خو بې شکه چې تاسو ښه گټه

کړې ده، خو زما یې پرې څه چې ستا سره مرسته وکړم. ؟ » شبه خي

وویل، « زه په خپله دې خبرې ته راتلم. په دې معامله کې بله گټه د ډاکټر

زړور خوشې کېدل هم دي چې تاتیانا راسره منلې دي. اوس به راشو د

وتلو پلان ته چې تا یې هم د یوې برخې ذمه وهلې ده. » شاترینه او چته

پاڅیده، ساعت ته یې وکتل او ویې ویل، « دا خو په رښتیا هم ښه معامله

ده، هم فرانسه خوشاله، هم تاتیانا او هم محب الله خان » او بیا یې

پسخند وکړ، « زما وجود ته ضرورت نشته. » شبه خي اریان اریان ما ته

وکتل. ما وویل، « په دې معامله کې ته هم شریکه یې. د سرخکان تر پله

به موته رسوې، په لار کې پاټکونه دي، خو که ته راسره یې نو ستا زور

خو په سالنگ کې ما ازمېیلی دی چې څنگه په امنیتی مقاماتو جادو

کوې. » شبه خي په خبرو کې راگډ شو، « ما ته دا ټول معلومات شته، زه

په خپله یو وخت د روس سړی وم. » ما په زړه کې ویل څو ک څه پوهیږي

چې اوس به هم یې، خو خه مې و نه ویل. شاترینې ما ته د ملامت ګوته ونیوله، «بس نو ته دومره په ځان غره یې چې زه به ستا د پاره خدایي خدمتګاري کوم او که د سالنګ د واورو نه د بچ کولو اجوره غواړې؟ ».

ما ته هم غوسه راغله او هم په دې وشرمیدم چې شتاترینه به په رښتیا همداسې فکر کوي. بې واره د ځایه پاڅیدم. د سرو مصنوعي غاښونه مې وایستل، شبه خې ته مې ګوزار کړل. بریتونه مې په داسې زور وشکول چې نژدې مې شونډه ورسره شلیدلې وه. د سترګونه مې هغه شنه ګاټې په داسې شواخون وایستل چې اوښکې مې په مخ ماتې شوې. د لینونتوب څپه رابانده راتله خو ناڅاپه د خپل تحصیل د وخت د سایکولوژي د استاد دا خبره رایاد شوه چې ویل یې، په هغه ساعت چې ډیر په غوسه یئ او د کومې ورانکارۍ او انفلاق ویره وي، نو شونډې سره وګنډئ او د ځانه سره په ورو ورو د یونه ترلس پورې حساب وکړئ، بیا بیرته د لس نه یو ته راشئ، و به ګورئ چې غوسه په مدار مدار کښیني. نو ما هم د شونډو لاندې خپله وظیفه شروع کړه او بیا بیا مې ګردانو له، ترڅو په رښتیا مې هم روح په کرار شو. شبه خې او شاترینه دواړه په یو قسم غیر طبیعي انداز راته څیروو او خاموشي د حدنه اوږده شوه. ما وویل، «ډاکټر زړور بیشکه چې زما ملګری دی او خدای شته چې زه دده د مرګ په غلط خبر تردې حده سرسامه شوی وم چې شفاخانې ته یې بوتلم. خو چې شاترینه نه ځي، زه هم نه ځم. د سرخکان د پله پورې به درسره لاړ شم، تاسو به خپل اطمیناني قوماندان دوست ته وروسپارم

چې په خير خيريت موان تر پېښوره ورسوي، خو زه بيا بيرته کابل ته راځم. که شاترينه نه وځې نو ما هم پاتې بويه.» شبه خې وارخطا شو، «ترسرخکانه به ځنګه ورسيږو؟» بيا يې ماته په قهر وويل، «تاخو لوز کړی و، د لارې نقشه خو تا جوړه کړې وه، زه خو يوازې د تاتيانا د موافقې او تصميم مسئوول وم، اوس به هغې ته څه ځواب وايم؟» زه غلی پاتې وم او نور د خبرو حاجت هم نه و. د پلان د ځنځير اصلي کړۍ همدا د کابل نه د سرخکان تر پله پورې رسيدل وو. شبه خې هم زما په شان حيران ناست و. شاترينې ته مې کتل، په هر کاته مې ددې د ښايست ځلا زياته ليده. په اننګويې نه پوهيږم د شرمه و که د قهره، د هغې مشهورې لنډۍ په وينا، د سرخې خاصه غوړيدلې وه. ورو ورو راغله او زما په سر يې لاس کيښود، «ظالمه، ته دا ځلور کاله چيرته وې؟» او بيا شبه خې ته موسکه شوه، «بس ډاکټر زما وکيل بالتوکيل دی. چې دی په ما دومره اتبار لري چې پش شا زما له خوا ذمه وهي نو توکل په خدای.» شبه خې چې هيڅکله مې دده تنده بې ګونځو نه وه ليدلې هم موسک شو. شاترينې خپله چوکۍ ما ته دومره رانږدې کړه چې بيا يې د سنځلو د عطر وږمه راخوريده. ترنيمې شپې مو د تيښتې پلان جوړ او څو ځلې ګردان کړ. شبه خې به په هر قدم او هر کږليچ کې نوی خنډ او نوې غوټه را اچوله، چې که داسې شي يا داسې شي، بيا به څه کوو؟. بيا به مونږ په ګډه وربانديې تر هغې بحث کاوه چې د خنډ د هوارولو لار به مو پيدا کړه. مګر په دې پوهيدو چې ډير داسې وارډ کږليچي هم شته چې مونږ يې

اتکل نه وي کړی. خو شبه خې ویل، «غوته هله پرانیستل کیږي، چې پرې واوړې، توکل په لوی خدای.» ما او شاترینې دواړو، زه فکر کوم چې یوې خبرې ته وخندل او هغه دا چې ملعون شبه خیه! ته خدازده د څو دولتونو جاسوس یې، ستا یې د خدایی توکل سره څه کار؟ البته دده ته مو هیڅ ونه ویل او دده هم سر پرې خلاص نه شو او یا به دومره هوښیار وچې موږ او زموږ انگیرنې به ورته د ماشومانو لوبې ښکاریدې. زما خندا ختمه شوه خو شاترینې لاخندل او ما ته یې گوته نیولې وه. زه حیران وم چې څه خبره ده، خو چې پام مې شو د مصنوعی گاتې د لرې کولو نه پس مې لاهم اوښکې په مخ روانې وې او چې خندا مې ورسره کوله نو عجب شی رانه جوړ شوی و.

د تیښتې نه پخوا ورځ مې د شاترینې سره د کابل آخری دیدن وکړ. واورو لاڅپولې څپولې وریده او د ښار جم و جوش نه و، نه یې گڼه گوڼه وه. شاترینې، لکه زما په زړه چې خبره وي وویل، «مرگ او واوره دواړه پرده پوښ دي، خو زما خوښیږي. د سالنگ شپې رایادوي،» او بیا یې خبره تیره کړه، «هغه شین تاغی چیرته دی؟». ما ویل، «په پیښور کې دی او ډیر دریسې خپه دی.» دې ویل، «زه هم ورپسې خپه یم.» بیا نو دواړه همداسې خاموشه دده افغانان په بازارونو و گرځیدو، د سپین زر هوتل نه په شهرنو ورشیوه شوو. ددې د پلار او ورور پوښتنه مې وکړه. معلومه شوه چې ورور یې د روسیې په لار جرمني ته تللی او پلار یې مړ شوی دی. ما نه غوښتل چې چکر ختم شي خو داد شهرنو په تم ځای کې

بس ته ودریده. زه په زړه کې خوشاله وم چې د کور د تګ ست به وکړي.
خو چې بس راغی دې په لاس خدای پامانی راسره وکړه او ورویې راته وویل، «سبا به سره ګورو.»

لسم څپرکی

خلک د قوماندان عبدالحق د کارنامو کیسې ډیرې کوي او دده نه یو افسانوي قهرمان جوړ شوی دی. رښتیا هم دی د روسانو د لکې لاندې لوی اغزی دی، مګر زما خپله دیوه ورک نومي مجاهد، تورن عبدالرحمن سره ډیره چوره ده. دیرش کلن عبدالرحمن نه په جوسه پهلوان دی او نه د خبرو پړانګ. نه د قاري بابا په شان پلن دی او نه د حقاني په شان ببر. یو عادي تورن دی چې د عسکري په طریقه جنګ کوي. ده په مصر کې د چریکي جنګونو درس لوستی دی. لاپې نه وهي د خپلې ماتې او تیښتې کیسې په لاډیر خوند کوي. ډیره یې تر هغې صفا خریيله چې دده د مجاهدینو ډلې په زاري، وربانديې پریښوده. خو اوس ورته په کور کې میرمن په غوسه وي او یو روایت دادی چې کله کله یې ډبوی هم.
تورن عبدالرحمن هم د عبدالحق او حاجي دین محمد په شان د جبار خیلو د خانانو د توکم دی خو چې ورته وګورې نو یو فقیر، خوارنجو کی انسان دی چې زړه به دې پرې وسوځي. تاري لونګۍ تړي او څپلۍ په پښو کوي. دی وايي چې افغانستان، په تیره د ننګرهار سیمه غرنۍ ده او دلته یوازې غرنۍ وسلې ښه کار کوي او دده خپل شق هاوان دی.

دلته ده چې دده شاهکاري معلومیږي. دی وایي هاوان یوازینی میرنی دی چې د غره له هغه بل لوري نښه ولي. دده سره تل یو ووړوکی شلخی د حساب ماشین وي او د ننگرهار مجاهدینو به دده پورې ویل چې د هاوان د یوه ډز د پاره یو ساعت قصیده پخوي. زاویه برابروي، د هاوان ځای بدلوي، آو ترازو ورسره وي او د هغې اړخ ته تیرې پړدي چې د توغولو په وخت کې شورونه خوري. دا کار په داسې تکرار کوي چې د مجاهدینو زړه خوږین شي. ترڅو دی خپل غږنی تیاروي، هدف بل ځای ته رسیدلی وی او دده خواري او بووړې وي. خو د ننگرهار مجاهدین وایی کله چې د تورن د هاوان ډزواوري نو تهول وایي «یو بل هم په کې کم شو.» پوهیږي چې د نښې خطا کیدن نشته. قضا داسې راوسته چې زه او دی سخت ملگري شوو. یوازینی افغان چې په ما خبرو چې ډاکتر یم او تل یې مشورې رانه اخیستې همدا تورن و. او یوازینی افغان چې ما ورسره د روسی د تیښتې خبره برسیره کړه، همدی و. دده په عادتي خوارنجو کې غږووېل، «په کابل مې زور نه رسیږي، خو ته یې د سرخکان تر پله پورې راورسوه، نور به خدای هر څه اسانه کړي.»

د تیښتې په شنبه سهار په تاکلي وخت چمن حضوری ته ورسیدم. یوه لویشت واورده ولاړه وه. یو مردار خور، کوږ کړوپ واگون د صدر بازار یوه ترلي دکان ته نژدې دریدلې و. شبه خی د ډرایور په سیټ کې ناست و، په وارخطایی یې کله ساعت ته او کله چارچاپیر کتل. زه چې ورورختلم د شاتني سیټ اشاره یې راته وکړه. درې قطاره سیټونه وو، تهول

شليدلي، گوړ گوړ او دلته هلته د پلاستيک نه د پروړي په شان واښه راوتلي وو. زه يې آخرى ته لاړم. هلته په گوټ کې يو هسې تش کالبوت په کمپلې کې تاو په سيټ باندې اوږ د غځيدلی و. سترگې کوږاغې راوتلې او شونډو يې تور پتري نيولي وو، داسې چې پاسنی په کوزنی تقريباً سرينښ وه. تيار د يهودانو هغو سکليټونو ته ورته و چې د نازي آلمان د مرگ له کمپونونه راوتلي وي. ما ويل دا به هماغه فرانسوی الان گيو وي چې لوږه او شکنجه پرې تيره شوې ده، خو نری او کمزوری موسکا يې آشنا لگيده. ما د زړور په پيژندو نژدې چيغې کړې وې چې شبه خي راباندې د ډرايور د سيټ نه غږ وکړ، «غږ به نه باسئ» زما سره سودا شوه چې دا مړ ژواندی شی به څرنگه د ځان پسې راکاږو ؟ شبه خي د ځانه تيار بريتور ظاهر هويدا جوړ کړی او د دوو سره تير راتيرو سرو بيرغونو نښان يې په روسي پکول وهلی و. په همدې وخت کې يوه کوچانی پيغله د پښو په ژغهار موټر ته راوختله. ټيک او پيزوان يې ځليدل. اوږد سور الوان کميس يې د گنډ د پاولو شرنگهار کاوه او د تور ټکري لاندې يې پيکی په تنډه راخوور و، د لونگو بوی يې ټول موټر په سر ونيو. سخته ښايسته وه. تورې برندې سترگې، چپه اوښتي تيره ښانه. ما فکر کاوه چې خواره کی غوليدلې او په واگون يې د کرايی سرويس گمان کړی دی. خو د شبه خي د التفات نه پوه شوم چې زموږ د ډلې ده، خو څوک ده ؟ که تاتيانا وای نو روسي سينگار خو داسې نه وي. بايد شونډې روې سرې رنگ کړې، په مخ د اندازې نه زياته سرخي

وهلې، د قره قلي پوستکي خولۍ او بالاپوښ او د سره ستوري نښان به
يې په خولۍ وهلى واى. خو هغې په هماغې کوچانۍ، رسا پښتو
راباندې غبږ وکړ، «لالا، ته دې مېنځوي سيټ ته شه چې زه مې د خپل
مريض سره کښېنم.» د تاتيانا سره يو ددوه تاره ږيرې سره يوهزاره گی
هم و چې په مېنځوي سيټ کې زما سره کښيناست. پوه شوم چې دا
هماغه فرانسوی الن گيو دی چې په کابل کې يې د عکاسۍ په وخت کې
نيولی و او تاتيانا ورنه اقرار اخيستی و او په تلويزيون کې هم خلکو
ليدلی و. شبه خي په ډېرې وراخطايۍ ساعت ته کتل. زړور نري زگيروي
کول او کوچانۍ هم رنگ الوتې ښکاريدله. شبه خي د وروستی ځل دپاره
ساعت ته وکتل او موټر يې چالان کړ. په همدې وخت کې وو چې شاترينه
د يوه بکس سره د جادهء ميوند له خولې راښکاره شوه. زه ورکوزيدم چې
د هغې بکس ورسره واخلم، خو شبه خي مې په لاس لاره بنده کړه.

ساه نيولې راوخته او په اول سيټ کې د ډرايور څنگ ته کښيناسته.
موټر د جلال آباد په لورې روان شو. يو قسم د بيم نه ډکه د خاموشۍ
فضا په ټولو خوره وه او غير د زړور د نري زگيروي نه، حتی د تنفس
ښکالو هم نه راتله. اوله تا نه په ماهيپر کې وه. د خاد سړی راوخوت،
يوه پښه يې په رکاب کيښوده او هره خوايې وکتل. د شبه خي په ستوري
يې شک راغی، خو بيايې چې دده نورو بې سلوکه جامو ته پام شو چې په
يوه پښه کې بوټ او بلې کې څپلۍ، او ږد ليلامي کوټ اغوستی او هغه
يې په وندنی په ملا پورې ټينگ کړی، موسک شو او که موټروان ورته

چندانې دلچسپ ښکاره نه شو، سترګې یې په شاترینې ولګیدې. د قدیمي پیژندګلو ځلایې په سترګو راغله، «کجا به خیر رفیق ترینا!» خادیست شبه خپې ته اشاره وکړه، «ای کیس.» ترینا وویل، «مه نمیدانم چطو ده بلای ای موتر غرازه ماندیم. بخیالم ادې زنک که ده پشت کت شوهر بویګینش شیشته، ایره اندریس کرایه کده و آلې از ما مردم کرایه جم میکنه. دریورم دیوانه س و چنان مې دوانه که عاقبت ماره خدا بخیر کنه.» بیا دواړو وخندل. خادیست موټر ته راوخوت زما د هویت پاڼه یې واخیسته د خولې نه یې دووړ کابوی راته. عکس یې زما سره مقایسه کړ او په پټه خوله یې بیرته راکړه. د هزاره ګي د هویت پاڼه یې هم وکتله، ډیره شیبه یې کله عکس ته او کله ده ته کتل او بیا یې وخندل «بخیالم آو کابل ګنده شده که جلال آباد میری؟».

زه ویریدم چې اوس به الن ګیو څه وایي، ځکه د هغه خوټکي پاړسي او پښتو نه وه زده خو یا به یې هسې په هزاره ګي مسخرې کولې او یا به د شاتنۍ سیټ نه د پاولو شرنګهار او کوچانۍ پیغله نظر هزاره ګي ته ورته ډیره دلچسپه ښکاره شوې وي، د هویت پاڼه یې بیرته ورکړه او ګویا دده پوښتنه ځواب غوښتونکې نه وه. چې تاو کړې کمپلې ته یې پام شونو د هغې پیڅه یې بیرته کړه، «او هو، ای پانقروفه کجا میبرین، ای خو بندی واری مالوم میشه.» تاتیانا ځان ناګاره واچاوه، مانازه خو په پاړسونه پوهیږم او په زګیروي زګیروي یې وویل، «هو، وروره، خدای دې په ځوانۍ برکت که، مریض مې راوستی و، په چارصد بستر کې یې د

خدای وسې وربانديې وکړي خو د خدای رضا به وه، اوس يې ميالی صايب ته بيايم چې که پيران راونه نګوم او خدا دی يې راته جوړ کړي ». خاديست د مريض نه کمپله يو څه لرې کړه. د لاسونو او ډډو پټري وهلي زخمونه يې چې وليدل نو په کړکيچو ښنتو يې وويل، « ادې، دا زخم کې د جنګ او چاقو دي دا څوک کيلی يې؟ » کوچانۍ ورته ويل، « ورور دا هيچا نه دي کړي دده خپل قسمت به کوته و، بس ځان وهي او په ځان چک لګوي، اوس يې ميالی صايب ته بيايم چې که خدای يې ليونتوب ښه کړي نو نذر مې ايښی چې يو ښه پسه به خيرات کړم. » بيا يې د جيب نه يو موټي وچ توتان راوايستل، « واخله، دا و خوره چې خوله دې لږه خوږه شي، ته هم د مور الواد يې او هغه خوارده کې به څومره درپسې خپه وي چې په دې يخ کې د خدای او اسلام خزمت کوې! » پرچمي په ناغيرۍ توتان په موټي کې واخيستل خو لاهم مريض ته ځير و. زموږ ترشاد موټرونو قطار ورو ورو اوږديده. پرچمي کله مريض ته او کله کوچانۍ ته کتل. زما په خيال د کوچانۍ ښکلايې زړه وړی و او تياره مړۍ ورته ښکاريده. يا به په يوه واګون کې د د دومره پنج پدره او ارجلو سپرليو موجوده ګي ورته اشتباهي ښکاره شوې وي. زموږ شاته د موټرونو هارنونه وو. خاديست د موټر نه د ښکته کيدو په وخت کې شاترينې ته وويل، « ترينا جان، مام کت تان جلال آبات ميرم، شما صبر کنين، که مه بکس خوده بګيرم. مه امرای ادې زنک يک دو ګپ دارم. » بيا نو ښکته شو او يوه شيبه پس، لکه چې بل سرې يې په ماهيپر کې د ځان په ځای

موظف کړی وي د یوه تور بکس سره بیرته راوخوت او ډرایور ته یې دروانولو امر وکړ.

اول خو زموږ په سیټ کې کښیناست او د ترینا سره یې چې په اول سیټ کې وه مرکه شروع کړه، «ترینا جان، اینالی فامیدم که مارکس تحلیل درست کده بود که انقلاب آسان خونگاه کدن او مشکل اس.» ترینا وویل، «راس گفتی. انقلاب که آمد باز دینا میزم خوده داره و بساکه راهی ره بگیره که گرداننده گان انقلاب نه اوره پیش بینی کده باشن و نه اوره کنترول کده بتانن. مگم رفیق رزم نیا، کار مل مغز مارکسه بلد اس و از عمق به سطح اوره دده کنترول داره، امین فاشیست واری نیس که هی سره میبرید.» خادیست د موافقې سر و خوځاوه او د هغې د تسلی د پاره یې زیاته کړه، «روح شوهر مبارزتو، شاد باد، مام نچک امین و امینیان را زنده نماندیم.»

په سروبي کې بله پوسته وه او بل خادیست د منصبدارۍ په یونیفورم کې راووخوت. د رزم نیا په لیدو یو څه حیران شو خو ځان یې راټول کړ، عسکری سلام یې ورکړ. رزم نیا هم په لاس سلام ورکړ او ویې ویل، «همو ادې زنک که دده پشت همرای یک مریض شیشته، هردوی شان به نظر مه اشتباهی استن.»

منصبدار وویل، «کاغذایشانه چیک کدین؟» رزم نیا وویل، «هر چیز چیک شده، مگم مه فکر میکنم که ای زن زیبای جوان همرای ای آدم که یک پایش ده لب قبر اس، هیچ جور نمیایه. تو یک وار برو، ببین.»

منصبدار شاتني سيټ ته لاړ، د کمپلې پيخه يې بيرته کړه او د مريض په ليدو يې تنده ترود کړه. بيا يې کوچانۍ او د هغې ځوانۍ او ښکلا ته وکتل، سر يې و ښوراوه او بيرته دويم سيټ ته ستون شو.

د موټر نه د کوزيدو په حال کې يې وويل، «رفيق رزم نيا، يارد بيشک که اتاک استی، برو نوش جانت.» او يو لاس يې د بري په علامه وچت کړ، «برادر رزم نيا، همه چيز در خدمت انقلاب!» بيا يې نو شاترينې ته لاس ورکړ، «پيروز باشيد.»

رزم نيا بيرته د کوچانۍ سيټ ته لاړ او د هغې په څنګ کې کښيناست او موټر د سروبي په درې ورخلاص شو. موړ ټول په ټپه خوله په ويره کې وو، خو چې شا ته مې کوچانۍ ته کتل هغې د رزم نيا سرد خوړه مرکه روانه کړې وه. خاد يست د خپل تور بکس نه د ووډکا بوتل ايستلی و او غوړپونه يې ورنه کول. هغې په خندا ورته وويل، «دا څشی دی چې دومره مردار بوی يې ځي؟» خاد يست، بوتل د هغې خوا ته نژدې کړ او ويې ويل، «دوا دي، د هفتادو دو مرض علاج دي.» کوچانۍ وويل، «زما خاوند ته به يو غوړپ ورنه کړې؟» خاد يست وويل، «هغې سې کوې، د بيمار په لحاف کې خپول ځان مه واچود. تو وخورد که عيش وکې.» کوچانۍ وويل، «زهر نه وي چې ايسته مې د دنيا نه تيرد کې.» خاد يست يو بل غوړپ ترې تير کړ، «کې زهر وی بيان که مامول وکي.» کوچانۍ لاس ورتير کړ، بوتل يې ترې واخيست، يو وړوکی غوړپ يې ترې تير کړ او په تريو تندي يې خپله مرۍ ونيوله، «دا خو بيدر که ترخه

دي! » خاديست کټ کټ وخندل او بل غوړپ يې وکړ. موټر د الکولو بوی په سر اخيستی و. شاترينې خپل سينګار کاوه، هينداره يې مخ ته نيولې وه او شونډې يې سرې کولې. په هينداره کې يې يو نظر خاديست هم څاره او کله به چې آئينه ما ته برابره شوه نو خپله خوږه موسکا يې رالوروله. يو وخت مې پام شو چې خاديست لاس د کوچانۍ نه تاو کړی دی او هغه شکايت کوي، « پام چې مريض رانه ژوبل نه کړې، لږ لرې شه! » په ځواب کې يې هغه بيا بوتل شونډو ته ورنژدې کړ. اوس نو سړی نشې خوروړی کړی و په زور يې وربانډې بل غوړپ وکړ. د کمپلې نه د زړور نری زګيروی راته او کوچانۍ يې په مخ لاس تير اوه. خاديست لګيا و په لاسونو يې د دې ټټر لټاوه. شبه خې شاته وکتل او د کوچانۍ بيباکه موسکا يې چې وليده نوښکاري چې يو څه مطمئن شو، بس اکسليټر ته يې لته ورکړه او دا بدله يې شروع کړه، «اې سر بازه ياره، خيژه په مور چل باندې + بيا به دې اوده کمه.... »، خو دا بله برخه به يې ورو د ځانه جوړه کړه، « ښه ښايسته کمپل لاندې. » د کوچانۍ له سيټه غير د زړور د زګيروي نور غږ نه راته. د کمپلې يوه برخه په خاديست او کوچانۍ ويړه وه او هغوی سره ښوريدل. داسې پوه شوم چې خاديست نشه دی، د کوچانۍ سره يې لوبې شروع کړې او هغه هم د دې حالت نه راضي ده. واګون کله د سيند يوې خواته او کله بلې خواته تيـــريـده. شبه خې د شاترينې سره مرکه کوله خو زه يې هم په غوږ وهلم، « په دې سيند کې ماهير د مزې ماهی ګيري کړې ده. دلته په ګردابونو کې ډير

لوړ ګمان پیدا کیږي. یو وختې مې یو ماهی په کنجک کې راګیر کړ خو د خدای وسې مې وکړې، پاس مې راخیژولی نه شو. ماهی دې هغه وخت نیولی دی چې سپینه خیته د اوبو سر ته راووځی تر څو د اوبو لاندې وي، ماهی ستانه دی. دا ماهی ډیر کفار و او هیڅ نه راخوت. زه د یوه شوروي انجنیر ډرایور وم. هغه هم لرې کنجک اچولی و. چې زه یې ولیدم چې د ماهي سره پهلواني کوم نو راغی او لاس یې زما په اوږه کیښود او ویې ویل، زور مه وهه، تار ورکړه. نو ماهم یو څه مزی سست کړ، خو ماهی دومره زورور و چې د مزی په تیریدو مې نژدې ګوتو او راخیستی و، څرخ همداسې خلاصیده او ما د ماهي سره لر او برمنډې وهلې. شوروي راباندې غږ کړ، اوس یې په مدار مدار درکاږه. نو ما مزی تر هغې راښکه چې شخ شو. شوروی وویل چې که نور نه راځی نو بیا تار ورکړه. چې دی یې کاږی ته تار ورکړه او چې دی ودریږی نو ته یې راکاږه، خو هیڅ وخت مزی درنه سست نه شي. لنډه دا چي ماهی مې راوایست، یره ددروغژن خبره پنځه منه به خوت، خو زما لاسونه یې هم زده زخمی کړل.»

ما فکر کاوه چې خادیست به نشه ویده وی خو تیروتی وم، ځکه د شبه خي د کیسې په آخر کې هغه غږ کړ، «زه هم همداسې یو ماهی ګیر کلی یوم، خو شوروی نیشته که چل ووایی چې سینګه وباسم.» زما زړه ډیر تخنیده چې ورته ووایم چې د ظالم بچیه شوروی دې غیږ کې پرته ده. شبه خي بې ربطه ځواب ورکړ، «د سرخکان پول نژدې دی، همدا دوه پیچومې پاتې دي بیانو له خیره هوارې ته کیږو. په سرخکان کې به د

غرمې دوړی وخورو. » خادیست غږ کړ، « دودي ماته پریده. زې د تاسو تول پیسې به ورکوم. » د کوچانی ځوابي غږ راغی، « خیر ویسې سړیه، د تادوا خو په ماتېک پتري ولګیده. ته خو دې په دې تورې بنی کې لړه نوره دوا راته وګوره! » خادیست د لافو په لهجه وویل، « دوا دیر دي. نور هوتل ته لال شی، زې او تا په واګون هم دوا وخورو، هم دودي. »

چې د سروبی له تنګو کږلیچو وو تلونو بیا ژمی نه و، د پسرلی پسته هواوه، د سړک دواړو غاړو ته د غزانو ونې مځکې ته راشلمې شوې وې او لرو بر، هواره مځکه او اوپړه خاوره وه. د کابل سیند غاړې تر غاړې او بې غوړمبهاره، آرام بهیده او نري لښتې ترې دلته هلته باغچو ته بیل شوې وو، پتې شنه وو. د سړک څنګ ته خال خال کوډلې وې، د ځینو مخې ته آخیړ شوې سفه وه، یو چیلم او یو، کنډول په سر، د اوبو ګړی یې هم ګوټ کې ایښی و. داسې ښکاریدل چې د دهقانانو دیره وه. زه چې تل په همدې وخت کې د کابل نه په دې لارې جلال آباد ته راغلی یم چې دې ځای ته رسیږم نو د زړه نه د کابل ساړه او کنګل وځي. په اول ځل چې زما کنګل مات نه شو، څلور کاله پخوا هغه ژمی وچې د شین تاغي سرد د کابل او ورسرد د شاترینې نه تښتیدم. دویم ځل یې همدا اوس و که څه هم چې شاترینه راسره وه او د تیښتې چانس هم و، مګر په زړه مې د ویرې کنګل ولاړ و. پخوا خو یوازې زه وم، اوس د نورو خو لاڅه کوې د شاترینې د ژوند مسئوول هم زه وم. د واګون هرې سپرلی د تاکلی پلان سره سم خپل مسئوولیتونه پوره کړل، یوازې زه او فرانسوی الن ګیو تر

اوسه د خیر په غونډۍ ناست وو. هغه خوبې هغې د خدای کالی و او دا ډمامه د همده د پاره جوړه شوې وه، مګر زه خو لوبغاړی وم، او اوس چې زما د کارنامې وخت رالنډیده زما غړي تښتیدل او په ټوپونو وارخطایی ته ورلنډیدم. په سلهاوو بې ځوابه اندېښنې: که خادیست د نشې په بهانه هر څه کشف کړي وي؟ که شبه خي مور ټولو ته یو زبردست پلان جوړ کړی وي چې په یو وار مو ک ج.ب ته وروسپاري. د شبه خي د کب د کیسې یوه معنی دا هم کیدای شي چې مور ته یې د شوروی د ک.ج.ب په سلا ان تر سرخکانه تار راکړ او دلته مو د سیند نه راباسي. د ژان ژوزې یوه خبره دا هم وه چې په خپله په ک.ج.ب کې دوه درې ډلې دي چې هره یوه بلې ته لومې ږدي، تاتیانا خرخر د ینوا د یوې داسې ډلې وه چې د ځیر ژنسکی د مکتب په اصولو روان وو، لوړ منصبونه همدوی لرل، ددوی اولاد په خاصو مکتبونو کې روزل کیدل او رخصتۍ یې په اروپا کې تیرولې، خاصې مغازې یې لرلې چې په هغې کې د هالینډ او فرانسې نه بهترین خروستال یا بلوري لوښي او کوچ چوکۍ او ان د افریقې نه د آبنوسو د لرګي د خوراک میزونه ورته راتلل. د پیر کاردان د کمپنۍ د کال د مود جامې، دا چې او د اوړي بنګلې یې لرلې. دا د تاتیانا ډله وه. بله د ځوانو تعلیمیافته تکنوکراتانو ډله وه چې د خپل پرمختګ لاره یې بنده لیده او لوی منصب او امتیاز یې په کوم خارجي سفارت کې د ټیټې رتبې کومه سکرتري وه. دوی ته په ک.ج.ب کې علی البدل مخبران ویل کیدل، مګر پخپله د ک.ج.ب په داخل کې او د

فرانسوي ژان ژوزې په وينا په سياسي بيرو کې دې ډلې هم خپل خلک لرل، چې د هغې سيالې ډلې يې پښې وهلې. په دوی کې يوه مشره پخپله د بريژنيف لور وه. دا گويا د منورو ناراضيانو ډله وه چې د شولژينتسين، پاسترناک اوبو کوفسکي آثارې لوستي وو او په دې عقيده وو چې د ک.ج.ب د وروستي مشر، لاورنتي بيريا، د اعدام سره نور نو د زړو ميرزايانو دوره ختمه ده. شک يې مه کړه چې شبه خې د همدغو سړی وي. په ده کې دومره جاسوسي او جاسوس گيري، هم په ميخ او هم په نال وهل اغېزل شوي وو چې پخپل پلار يې هم هيله نه کوله، نو په موږ به څه صرفه وکړي. په ځان خو ويريدم چې، ويريدم او په دې کې زه ښه تکړه يم، خو اوس ورسره د شاترينې د ژوند ويره هم وه. سم دم ژوند يې و او ما په دې بلا اخته کړه.

موټر په سرخکان کې په داسې ځای کې تم شو چې کيڼ لاس ته موټول و او ښي لاس ته څنگ په څنگ يو څو دکانونه. اول خاديست کوز شو. نه نشه و نه څه، رک روغ په سد خپله ستوماني يې وايسته، د گوتو نه يې تقونه وايستل، لکه خيشت سپي چې ځان څنډي، سريې و ښوراوه چې د نشې پاتې شونې له سر نه وشيندي. بې له دې چې شاته وگوري، ويې ويل، «تاسو شور نه خورين،» او مخ په رستوران ور روان شو. موږ په موټر کې پاتې شوو. عجيبه دا چې د حکومتي قواوو يو اوږد قطار هم لږ لږې ولاړو. شبه خې کوز شو او لږ بريې توس وواهه، چې بيرته راغی نو رنگ يې زيړ تښتيدلی و. په نيولی غږ يې وويل، «قطار جلال آباد ته

روان دی. یو سړیې دلته او بل سړیې نږدې درونتیې ته رسیدلی دی. »
تولو سترګې په ماخښې کړې وې. ما خپل پلان بیان کړ، « شبه خیه، چې ډوډۍ راغله نو ته به په کوم چل موټر د ښار نه کوم ګوښه ځای ته وباسې. زما نفربه د سرخکان د پله نه ها غاړه موږ سره یو ځای کیږي. »
کوچانۍ تاتیانا، بد بد راته وکتل، « تا د سرخکان پول ښودلی و، اوس مو د پله نه هم تیروې؟ » ما ویل، « هیڅ پلان واتړ پروف نه وي، موږ څه پوهیدو چې ستاسو پوځي قطار به د سرخکانو نه ان تر درونتیې پورې رسیدلی وي ... زما تورن خبرداری راکړی و او ما هم تا ته وویل چې د پله نه دې خوا د شوروی پاچایي ده. بله دا چې ستا د عاشق خاد یست نه ویریږم چې دستوري راغلی نه وي. » بیا مې نود دې د پاره چې د ملګرو تروږ تیا په کرار شي. په کراره وویل، « زړور خانه، څنګه یې؟ »، هغه سر د کمپلې نه وایسته. د پخوانۍ خوش طبعۍ موسکا به یې په شونډو تیره شوې وای خو ارمان چې شونډې نه وې، خو سترګې یې په رضایت چونګې کړې ما وویل، « رای مه وهه، ډیرې لاړې، لږ ولاړې » خو زه پخپله په خپلې خبرې باوري نه وم. شبه خي ته مې کړل، « موږ باید تر غونی ماښام دلته رسیدلي وای، تالکه چې بیړه وکړه. » او مخکې له دې چې د هغه عذر یا بهانې شروع شي زیاته مې کړه، « تاتیانا، ډوډۍ به په مزې خورې، که کوم بل بوتل هم ورسره تبی کړې، غوړې لاغوړ. شاترینې، ته دومره وکړه چې موږ له دې سینده تیر کړې. » شاترینې په حیرانتیا وویل، « څنګه؟ » ما وویل، « بس د رزم نیا سره څه بابو لاله

شروع کړ او همداسې په چکر چکر يې د پله نه تير کړه، موږ به د رېسې يو.»

خاديست راورسيد او ترشايې دوو نفرو پتنوسونه او شکرونه راوړل. شبه خي د خوشالۍ نه لاسونه ومروړل او د بوی د خوند نه يې پوزه راښکله. بيا يې په خوشالۍ وويل، «آمر صايب، تا چه داسې ډوډۍ راوړه نو زه به تاسو ټول هغه ځای ته بوزم چې ما خپل پنځه منې کب پکې نيولی و، چې ډوډۍ خوند درکړي.» او موټر يې چالان کړ. خاديست د دوو پيش خدمتانو سره راوخوت. شبه خي په رښتيا هم د سيند داسې يوې غاړې ته نژدې واگون ودراوه چې او به تر غاړې راتيريدې او په شنو وښو کې بهيدې. هاخوا گارې او لوښې پرښې وې، يوه يې داسې وه چې سر يې تياره سُفه وه. غير له زړورنه ټول کوز شوو، چا په مخ او به اچولې، چا ستومانی ايسته، د هوټلی شاگردانو پتنوسونه کينښودل، په څټ روان شول. خاديست پلتۍ ووهله او تاتيانا ته يې خپل څنگ کې د کښيناستوست وکړ، خو هغه داسې کښيناسته چې دواړه پښې يې يوې خواته وې. خاديست په حيرانتيا ورته وکتل، «چارزانو زده نه دي؟» زما زړه درزکړ. ک.ج.ب، لکه چې ټول افغانيات ورښودلي وو خو پلتۍ وهل يې نه وو ور زده کړي. عجيبه ده چې څنگه يو بې اهميته عمل، يوه وړوکې سهوه، د مرگ او ژوند د بيلتون کرښه شي. مگر تاتيانا بې غمه معلوميده، ويې ويل، «تاسو يې دلته وخورئ، زه به يوه مړۍ د ځانه سره واخلم، د خپل مريض سره به شخوند پرې ووهم. دا

دوه ورځې کيږي چې هغه خواره کي په ډوډۍ څکه نه ده کړې. »

خاد يست په تيمی قابگي کې څه وريژې او د چرګ قورمه واچوله او تاتيانا ته يې ونيوله، «بوزه مريض ته ورکه، بيا پس به راشه. وعده کوه. » کوچانۍ، پاڅيده، پتنوس يې واخيست او په زړه وړونکې موسکا يې کوز ده ته وکتل، «په دې شرط بير ته راځم چه يوه پياله دوا راکړې! » خاد يست وويل، «پياله نه، بوتل راکوم. » زما زړه په کرار شو چې له دې دړه کې خو په خير خلاص شوو. مګر خاد يست شاترينې ته چې هغې هم دده په شان پلتۍ وهلې وه وويل، «ای ادې زن خو اشتباهی مالوم ميشه، زن کوچی که چارزانو شيشتنه ياد نداشته باشه امّا کدام فسات دده کونش اس. » شاترينې وويل، «اصلش، ما و شماره نبايد واهمه بګيره، نبايد که زير هر سنګ فکر کنيم که ګژدم اس. زن کوچی، زن کوچيس، ما و تو چه ميدانيم که کوچی چه قسم ميشينه، پای دراز يا به پالو، يا سر به تالاق. رای نزن رفيق، انقلاب بخير همه اين چين هاره هوار ميکنه، وخت کار داره که تمام مردم پنج پدرۀ او غانستان کلش مثل انسان شوروی يک دست شوه. » په همدې وخت کې کوچانۍ تاتانيا بيرته راغله او بيرته د پخوا په شان، دوه پښې يوې خواته کښيناسته. پونډۍ يې تر زنګنو لوڅې کړې، «داشنه رګونه وينئ چې پړسيدلي دي، ميراث بريښونه مې ناستې ته نه پريږدي. » ګويا هم يې د پخوانۍ ناستې عذر کاوه او هم يې خاد يست په خپلو سپينو پونډيو ورسور کاوه. هغه د بکس نه بل بوتل راوښکه، سرې خلاص کړ، ښه مست غوړپ يې

ترې وکړ او دې ته یې وړاندې کړ. کوچانۍ هم نرۍ غوړپ وکړ او بیا یې سارا ښکله، «دا خو دوا نه ده سور اور دی، ژبه یې راوسوه.» شبه خې ځو شیبې ورک وخو په وار خطایی بیرته راغی، «ټایر بچ شوی دی او شتپنی هم نه لرم.» خادیست له تیرۍ نه کوز ټوپ کړ او شبه خې ته یې یوه ښه ځاپیړه ورکړه، «پدرنالت خوک، چرا شتپنی ناوردی؟،» بیا نو یو څه په فکر کې شو، «اگه ده یک سات پنچری ره نه گرفته بودی، همرایت خات دیدم.» د مازیگر او ماښام ترمینځ وخت و. خادیست په چرت کې لر او بر گرځیده. داسې سر بداله وچې که کوچانۍ هر څو مره شرنگ وپرنگ جوړاوه او څنې یې لر او برار تولې، دده ورته پام نه کیده. د حکومتی قطار موټرو هم چالانیدل شروع کړي وو او د لوگیو لوخړې د سرک په غاړه ترلیرو ځایو پورې ښکاریدې. شاترینه خادیست ته ورنژدې شو او د هغه سره یې قدم وهل شروع کړل. څه ویل یې سره پیل کړي وو. موږ نه شو اوریدلی خو ټول یې نتیجې ته منتظر وو. ورو ورو د چکر د تگ او راتگ فاصله زیاتیده. خدازده چې شاترینې په څه ورته ویلي وي چې خادیست ودرید او کوچانۍ ته یې غږ کړ. بیا نو دی په مینځ کې او پیغلې یې دواړو خواوو ته د پله په لور روان شول.

هغوی له پله تیر شوي وو او په لاروان وو چې زه او هزاره گی الن گیو پله ته ورسیدو. هلته مو ځانونه د سیند د اوبو سره یو څه نور هم بوخت کړل چې تره غونی ماښام شو او د خادیست او ملگرو درک یې معلوم نه شو نو موږ هم وروڅنبیدو د پله سرته وسله وال محافظ ولاړ و. دریږ یې

کړو. د شناخت پاڼې مو ورکړې. عکسونه يې زموږ سره مقايسه کړل او بيا يې پرېښودلو. د پله په بل سر کې محافظ بيا زموږ کاغذونه وکتل. د تيرېدو سره سم موهغې باغچې ته لار کړه کړه چېرې د سيند د غاړې نه شروع کېده او تقريباً دوه جريبه ديوالونو ايساره کړې وه. د باغچې په لرې گوټ کې د لو خود يوې کوډلې نه دوه خړ څادرى راووتل. ماويل چې لاړې محب گله، د اټول احتياطونه دې د کابل سيند يو ډول. يوه خړ څادري د ترخ نه خپله تمانچه راوښوده او بل ته يې ويل. پخپله همدا دى » د هغه بل په لاس کې يوه اوږده چاړه وه چې موږ يې پيشقبضه بولو او ځينې ورته سه ته وه وايي، هغه يې زما په ډوډې سيخه کړه او په اشاره يې کوډلې ته ننه ايستلو.

هلته د تمانچې والا وويل، « که ډاکټر محب الله يې نو زما د آمر نوم وښيه » ما ته غير د توکل نه نور څه نه وو پاتې، ومې ويل« تورن عبدالرحمن » نو دواړو و موسل او روغبړې راسره وکړ. د تمانچې والا وويل، « دا هزارد گى خو به فرانسوى نه وي؟ » ما ويل « پخپله دى. » بيا يې پوښتنه وکړه، « بس که خير وى هغه روسى کاسيره، هغه بله پرچمى او د هغوى انډيوال به اوس زموږ د خلکو سره وي. » ماوويل، « ډرايور او زموږ ناروغ ملگرى په موټر کې پاتې دى. » هغوى وويل « خداى به هر څه اسان کړى. » د وچې ډوډۍ ست يې راته وکړ خو ما ويل موږ په ماړه نس خوړلې ده. موږ يې هماغلته پرېښودو او دوى ورک شول. د تيارې د خوريدو سره سيند هم راژوندى شوى و او يا به زما غوږ څک و، خو اوس

یې په غوږ مېهار شروع کړې وه. یا به د قطار د حرکت غږ و چې خدا زده نن شپه به یې د جلال آباد د پاره څه بد زیری په نظر کې و. ډیر وخت په توره کوډله کې ناست وو چې د پښو ښکالو راغله او ورسره هماغه دوه مجاهدین راننوتل. او بې مقدمې یې د ځان سره په تیاره باغچه کې روان کړو. بیا نو د باغچې نه پټیو ته شوو، ښایسته ډیر ساعت مو په نریو پولو، خوړونو او لښتیو کې لا روهله. مجاهدین، لکه پیریان کله ورک کله پیدا، خو موږ وریسې وو او چې به رانه ورک شول، پخپله به موږ ته ولاړوو. په تیارې کې چاد چامخ نه لیده، بس تور سیوري وو چې په تور چاپیریال کې به کله پټ کله ښکاره شول. د مهتر لام او میندره ور په دوسرکه کې زموږ خلک راته ولاړوو. روسی ګاز موټر ته وختلو چې دواړو خوا وو ته یې اوږدې د لرګیو دوه دړې ګویا چوکۍ وې. چې کتل مې کوچانۍ او ښار ترینه ځنګ په ځنګ ناستې وې، دې بل لوري ته ډاکټر زړور په کمپله کې تاو غځیدلی و. زه یې پښو ته کښیناستلم او الن ګیو د تاتیانا څنګ ته کښیناست. موټر د قرغه یې خواته روان شو. د موټر په غولي درې توپک والا کښیناستل چې دوه یې هماغه زموږ محافظان وو. پس له میندره وړه د قرغه یې پول بیا قرغه یی او بیا نو چار باغ راغی. هلته یې موټر ودراوه، څوک راکوز شو او زما نوم یې واخیست. زه ورکوز شوم، که ګورم تورن عبدالرحمن دی. چسپه برګړندي یې راسره وکړه. ما وویل، «دوه نور هم راسره وو، هغه څه شول؟» تورن په خپل همیشه ګي عاجز ګنګی غږ وویل، «ستا ملګرو

ویل چې یو خادیست و. د هغه وظیفه همدلته ختمیږي، تاسو خپله لار کوئ. » ما وویل، « هغه بل ملګری، هغه ډرایور څه شو ؟ » تورن وویل، « چې زما مجاهدین د ستاسو د مریض پسې ورغلل، ډرایور ته یې ډیر انتظار وایست خو په آخر کې ستاسو مریض وویل، هغه پدر نالتی جاسوس دی او نور ډیل نه دی په کار، خدازده چې چیرته ورک شو ؟ ». ما پوښتنه وکړه چې: په دغه خادیست څه کوئ ؟ » هغه وویل، « زه نه پوهیږم، یو څه معلومات خو به ورسره وي، چې هغه ترې واخلو بیا به یې توري بوږې ته ولیږو چې څه حکم پرې کوي. بهتره ده چې بیړه وکړو چې د ګمبیري ډاګ په مخ کې دی او باید په ملا آذان د مزار دري سپین جومات ته ورسیږو چې له سینده مو پاکستان ته واړوم ». زه هم بې غږ او غوږه بیرته سپور شوم او موټر د ګمبیري په لوی ډاګ ورشیوه شو. رڼا او برقونه نه وو، یوه نیشتو کې میاشت وه چې کله به له وریځو راښکاره او کله پټه شوه او تورن ګویا په دلیل موټر چلاوه خو داسې ګړندي چې ته به وایې رڼا ورځ ده. تاتیانا د شاترینې پورې نښتې وه او غږ یې نه خوت ما فکر کاوه چې دا اول ځل و چې شیان ددې په کنترول کې نه وو او یو ې داسې آینده ورته کومې خلاص نیولی و چې دې یوازې په کتابونو کې د هغې جاج اخیستی و. په تیاره کې د ډاکټر زرور څنګ ته د چوکۍ په څنډه کښیناستم او په کرار کرار مې ورسره د زړه خوا له شروع کړل. هغه هیڅ نه ویل، کله به یې نری زګیروی وکړ او کله به وسونګیده چې پوهیدم د هماغې پخوانۍ مستې خندا سیوری یې و. لاس مې دده په ړنګیو

ویښتانو تیرکړ او یو گوروټ مې په گوتو کې وختل. سړی ډیر زهیر
وخوهیله خدای ته، اوس دوښ او واې وخت نه و. د گمبیرې د ډاگ په
تورو تیارو کې، هرې خواته د سور لنډیو او خدازده کومو نورو ځناورو
سترگې رڼې ځلیدې او کله به یې د ساندو لړۍ روانه کړې وه چې له هرې
خوا به نورو ورسره غبرگوله. دا اول ځل و چې نه پوهیدم چې د غم احساس
وکړم، که د ښادۍ، که د ویرې او که د امید. د بانې چق په شان به کله د
یوه او کله د بل پله درنده شوه او ماهم دا جرئت نه کاوه چې دا ندیښنې
ملونې یوه ټکی ته واړوم. همداسې ښه و، د ټولو احساساتو معجون.

ما په عمر کې دوه داسې سیندو نه لیدلي چې په حقه ورته خونړي
وایي. یو په بدخشان کې د کوکچې سیند چې پیغلې کله د میندو او
پلرونو د ناخوالو د لاسه گواښ کوي، «خیدمه روی آو میکینم» او که
بیا یې هم همداسې سړي ته ورکوله چې ددې دخوښې نه و، نو په رښتیا
به یې ایسته ځان په کوکچې کې لاهو کړ او بیا به یې ایله مړی هغه ځای
پیدا شو چې کوکچه به د تورې په شان د مېړ ژواندي آمو، یا
دریای پنج په گیډه ورننوتله. داسې خونړی سیند چې ښځې چې منگی
ترې ډکوي او ل لکه د آس په شان لاس په شاور تیروی. او ورته زاری
کوي، «کوکچه نرد شیر است» ما نا د زمریانو په شان غیرتي یې،
یومنگی اوبه درنه په سوال غواړم او مه مې وژنه. بل د کونړ سیند دی
چې حیراني ده چې د هغې په غاړه ودریږې او ورته گورې نو سیند د ژی
نه اوچت بهیږی، لکه افسانوی ښامار ټول موړې موړې دی او حیرانی ده

چې ولې په غاړه نه ورخیژي. د مزار درې نه بره د سپین جومات د کلي نه یوه لاره همدې سیند ته ورکوزه شوې ده. موټر هم ورځي. پورې غاړه د سرکانو منطقه ده.

یوولسم څپرکی

عبدالرحمن غورونه څک کړل او ما هم لرې یو غررهار واورید. ما ته یې وویل، «بېړه وکړئ، لکه چې څه ورانی پېښ شوی دی. بس کښتی ته خیژئ.» په همدې وخت کې یوه دوره په سړک را روانه وه او د هغې نه یو ډاټسن راپیدا شو، سیده په مونږ راغی او د عبدالرحمن د ورانده یې فلمي بریک وواهه. یو مجاهد ترې ټوپ کړ او په ټولو یې غږ کړ، «قوه را روانه ده، زمونږ مرکزېی درې ورې کړ او دې خوا را روانه ده، لکه چې چا خبر ورکړی.» عبدالرحمن ما ته کړل، «بس نو تاسو بېړه وکړئ، زه مخې ته ورځم، د پورې غره نه به یې ورسره وډزوم چې تاسو ته د تیریدو موقع درشي.» بیا یې د ډاټسن مجاهد ته وویل، «مرکزیې په توپونو ویشتی دی که څنګه؟» هغه وویل، «هم په توپونو او هم یې بمباري کړې ده. مونږ شل تنه زخمیان شفاخانې ته بوتلل خو ډاکټر ملاریا هم لګیدلی دی خدازده چې څو مړه نور پراته دي.» عبدالرحمن وویل، «همدغه بیګاني قطار حمله وکړه؟» هغه وویل، «نه د جلال آباد فرقې.» عبدالرحمن خپلو مجاهدینو ته چې ټول شپېږتنه کیدل وویل، «درځئ ډاټسن کې کښینئ، زه چې دا میلمانه په کښتی کې سپاره کړم درسره ځم.» په بېړه مو اول ډاکټر زرور ور وخیژاوه، بیا تاتیانا، شاترینه او بیا فرانسوی.

عبدالرحمن د خدای پامانۍ لاس راکړ. ما ته سودا ولویده، «ستاسو شفاخانه چیرې ده؟» هغه وویل، «د تور غرد په یوې سمڅې کې، د مرکز نه یو څه لرې.» ما وویل، «ستاسو ډاکټر چې نه وي نو د مریضانو کار به څوک کوی؟» عبدالرحمن پس له یو څه ډیله وویل، «هغه ډاکټر نه دی، د ملاریا ستنې یې وهلې، اوس په ډاکټر ملاریا مشهور شوی، خو ښه و، غنیمت و. خدای راپیښنه کړې ده، زه به یې کوم. ما ته خو دې یو څه راښودلی وو» ما ویل، «دارو درمل، پټۍ متۍ لرئ؟» ده وویل، «هر څه شته، د جراحۍ سامان هم شته او زه پکې تکړه یم. خدای پامان.» ما وویل، «ته یو څه تم شه چې زه خدای پاماني واخلم، زه هم درسره ځم.» عبدالرحمن په حیرانتیا راته وکتل. زه بیړۍ ته کوز شوم او حال مې تیر کړ. دوی ته مې هدایت ورکړ چې څنګه او په کومه لار لاړ شي او چیرته به څوک ورته منتظر وي. د ځان سره مې فکر کاوه، ژان ژوزې به خدازده د څو هیوادونو د جاسوسانو سره په سرکانو کې تیار ورته ناست وي. شاترینې ته مې وویل، «دوی به دې تر محمد ګټ پورې ورسوي. هلته دې خپل شین ټاغی تیار درته ولاړ دی، زرور درسره واخله او د باجوړ په سالارزو کې د ډانډوکی د ملک خیر دین کره زما انتظار وباسئ.» چې له کښتۍ کوزیدم، شاترینې هم راسره ټوپ کړ، «چې ته نه ځې، زه هم نه ځم.» ما ویل، «زه یو ځلې ځم د تورن مریضان ګورم، تاسو به لا حرکت نه وي کړی چې زه به در ورسیږم.» خو هغه راپورې نښتې وه «ایله مې ټینګ کړی یې، نور دې نه پریږدم. ته یې

جراحي کوه، زه به يې زخمونه ګنډم، يا يې ته ګنډه، زه به پرې پټۍ ږدم، يا يې تول ته کوه، زه به دې سيل کوم، خو جان جان، ما يوازې مه پرېږده!» زه حيران وم. عبدالرحمن را ته کتل او ډاټسن چالان و. نو مې شا ترينه ځانته کړه او په غوږ کې مې ورته وويل، «ته پخپله ګورې چې څه حال دی. اوس نو ستا خوښه چې که بيا يې مې نو درسره ځم او که پرېږدې مې نو د تورن سره ځم او که د خدای رضا وه، سبا شپه په شين تاغي کې سره وينو» عبدالرحمن راغبږ کړ، «ډاکټر صاحب نجلۍ يوازې مه پرېږده، د مجاهدينو خو که اول وي که آخر انجام مرګ دی. زه د جنګي مريضانو په ډاکټرۍ د تا نه ښه يوهېږم. ورځه په مخه مو ښه.» او موټر يې روان کړ. ما شا ترينې ته کتل او هغه لګه چې د عبدالرحمن په بېوزلۍ پوه شوه يا به يې فکر کړی وي چې که زه د دې سره لاړ شم بيا به نو د عمر تر آخره ځان ته شرمنده يم. نو راغله او په بې شرمۍ يې د تولو په مخ کې په شونډو ښکل کړم او بې له خدای پامانۍ بېرۍ ته وختله.»

ما په منډه ځان د ډاټسن پسې ورساوه.

د ولسم څپرکی

چې په سمڅې ننوتلو مجاهدينو يو مړی بهر ته راښکه. موږ لار ورکړه. موږ هم ستړي وو او د سهارد مو څه په ډاټسن کې او بيا پياده او په کرايي موټرو کې، ځان ايله مازيګر د تور غر سمڅې ته رسولی و. په سمڅې کې دوه قوي لالټينونه لګيدلي وو او هره خوا زخميان پراته وو. د وينو آشنا تروش بوی کوټه په سر نيولې، دلته زګيروی، هلته کريغې او

الله. یو قسم ته ګډوډي وه. زه په مریضانو و ګرځیدم، یوازې هغه مې شمیرل چې وینې ترې بهیدې. تورن ته مې وویل، «ملګرو ته دې ووایه چې او به وویشوي.» یوه مجاهد وویل، «مورږ نرسان لرو، اوبه، هر څه تیار دي. د ځینو وینه مو د تړلو په زور بنده کړې ده.» په رښتیا چې په دې سمڅې او دې حالت کې بده شفاخانه نه وه. اول مې هغو ویشتلو ته چې د درد نه ډیر بیتابه وو، مورفین پیچکاري کړل، چې یو څه غوغا کمه شي. تورن ته مې په نوبت د زخمونو د مینځلو وظیفه ورکړه. بیا نو پرې لګیا شوم. اول مې د هډوکو ټوټې ترې راوا یستې. په پښو او لاسونو کې دا کار اسان وخو ځینې د سر په کودي لګیدلي وو. هغه مې همداسې پریښودل او د اسانونه مې شروع وکړه. بیا مې د هډوکو تیره او مات شوي سرونه غوځ کړل، که بیا به هم دومره لنډو او نه به کو شیریډل داسې مې وتړل چې یو بل ته نژدې وي خو سره ونه لګیږي. د لرګو قالب مې ورواچاوه او بل مریض ته لاړم. زمورږ د جراحۍ د ډاکټر نصیحت چې هغه وخت موورږ پورې، خندل او س را ته معقول ښکاره شو چې په داسې حالاتو کې که څوک ستاسو په قضاوت د مرګ په درشل ولاړو، نو د هغه نه تیر شئ، هغه راتښنګ کړئ چې د ژوند تمه یې شته. یو داسې مریض د مجاهدینو ډاکټر ملاریا و. دی په اصل کې د ملاریا دواپاش و چې بیا په خلکو کې د ملاریا او کله هم د ډاکټر په نامه مشهور شو. دده نیمایي مخ د کوپړۍ سره توږل شوی و او کرار پروت و، ما ته یې کتل. ما ورته وموسل خو ترې تیر شوم. چې بل وار مې پرې ګذر وشو، سترګې یې پټې

وې او چاپې زنې تړلې. ورمېږ د سر د کوپړۍ نه هم مهم او سخت دی. د
هغې په مینځ کې داسې ماغزه دي چې د لاس ور وړل د برق د لوڅ مزي
سره لوبې دي. تورن ته مې ویل چې داسې یې مضبوط پانسمان کړي،
لکه چا چې په او سپنیز قالب کې اچولي وي. د سر د کوپړۍ پارچې
بیرته پخپل ځای نه ورځي. دلته لوی خطر دادی چې ګولۍ د ماغزو په
حساس ځای ورخښه شوې وي چې که مریض جوړ هم شي فلج شي. د
هغې ایستل ضرور دي خو اسان نه دي که پنس د ماغزو یوه ریښکۍ، یوه
ګونځه وشلوي څه چې حتی بیځایه کړي د مرګ ویره شته. مګر د یوه
اجنبي شي، لکه سرب یا وینبتانو موجودیت ماغزو ته د منلو وړ نه دی او
حتی د ګولۍ وزن هم د ماغزو توازن خرابوي. څه مې چې کولی شول هغه
مې وکړل. د یوه مجاهد ګولۍ مې په توکل راوایستله. خو د یوه بل په
ماتې کوپړۍ مې پټۍ وتړله. د ماتو پښو او لاسونو که څه هم درد زیات
وي خو دفع الوخت چاره یې اسانه ده. تورن ډیر تکړه و. بس د هغو
بکسونو نه یې لرګي پخوا تر پخوا جوړ کړي وو چې پسکې دوی ته وسله
راتله. زخم په یې پاک پریوه. لرګي به یې په مات ځای داسې ورپورې
کړل چې زیاتې به نه سره بنوریدل، مضبوط پانسمان به یې ورکړ. چا به
چې ډیره وینه ضایع کړې وه هغه ته به یې سیروم ولګاوه، انتی بایوتیک
ستنه به یې ورولګوله. د یوه ویشتلي د لینګی وینه نه دریده. دده یې
ورون سخت وتاړه چې وینه ودریده. ما ورته ویل چې پام چې یو ساعت
پس یې بیرته خلاصه کړې او که نه کوز لینګی چې وینه ورونه رسیږي

مري. هغه راته و موسل، «بس ساعت ته گوره.» چې ساعت ته مې کتل، د شپې یوه بجه وه. ورو ورو یو څه نظم انتظام پیدا کیده. چیغې هم کمې شوې وې. تورن، زخمونه ولل، تړل او مجاهدینو ته یې چې څه وتل څه راننوتل، هدایتو نه ورکول. بیا نو واړه سفری کتونه یو یو راننه ووت او د یو مریض سره بیرته ووت. آخری مریض یې چې ایستنو زما یاد شو او د هغه ورون مې خوشې کړ، وینه دریدلې ښکاریده. تورن مجاهدینو ته هدایتونه ور کړل. موږ دواړه ستومانه او بې خوبه وو، دیوه لوی آودان شیردان مو راخوشې کړ او لاسونه مو یو ځای پریوللل. تورن ما ته کړه، «که په لار کې سپې نه وي نو نشالا چې ټول په جاله کې زموږ لویې شفاخانې ته رسیږي. زما په خیال بهتره ده چې ته هم لاړشې، ته شکر جره یې، په بله لنډه لار به دې د سیند نه تیر کړو.» ما څه نه او نو وکړه خو ده وویل، «موږ ته خو راپیښه ده. نن چربانگ په دو سره که باندې عملیات لرو چې دا نوې قوه یو څه ترورره کړو. زموږ به څه عملیات وي، یو ډزدلته، یو بم هلته، بس د خرپ نه موترپ ډیر دی، مقصد چې دښمن پوه شي چې موږ شته یو. دوی چې یو ډز واوري نو هیڅ بې هیڅه یې وانې وتښتي. بس ته ځه، زه دلته پلان خو ورته نشم ویلی، هسې یو څه کرواړې کوم. یو مجاهد به درسره حاضر باش وي، بیغمه ځه.» دواړه د سمڅې نه بهر راووتلو. زما حاضر باش ملا تړلی، د کلاشنیکوف سره ولاړو. څه گرنډو نه یې هم له ملا ځنگیدل او د دغو نانځکو سره ځانته ډیر په ځان غره ښکاریده. سپوږمۍ یو څه غتیه شوې وه چې نه پوهیدم ښه

زيري و که بد. تورن عبدالرحمن لاس راکړ، څه ويل يې غوښتل خو ما په شو نډو لاس کيښود او د مجاهد پسې روان شوم او دواړه د سپوږمۍ رڼا ته د تور غرد په پړښود درونتې خواته څه رارغښتلو څه راښوييدلو. د سرد رود نه برد خوا د سلطان پور د کلو په سر تيارد ود. هغه وختونه راياد شول چې په ژمي به پسلونه تيول شوی وو او د گوړې د گانيو نه به د کلو د پاسه لوگي په هوا کې، لکه ماران پرله اوښتل. د خلکو گڼه گوڼه به د لالتينونو سرد له ليرې ښکاريدله چې ودو نو ته به روان وو. هلته به چا په تغر، چا په پوله او ځينو ماشومانو به پاس په ونې تکيه وهلې ود، د حضرت باز ياسپين بادام سندرو ته به غوږ غوږ وو. د افضل شير زاد دافرد راياد شو چې: «خدايه څومرد تيارد ښکاري، د وطن کلي ښارونه». لرو بر حتی د سپود غپا غږ هم نه و. په ټپنگ، لالاکلا، او د درونتې نه کوز د پوهنتون څنگ څنگ ته د کامې سيند ته ورکوز شوو. هلته مو دمه وکړد او بيا مخ په کونړ روان شوو. د کوم ځای نه يو ډاټسن، راپيدا شو، لکه چې تورن عبدالرحمن زموږ سر شته نيولې ود. د سيند نه پورې غاړد، د کونړ د سرکانو نه ناوه پاس او د چمر کنډونو له لارې محمد گټ ته ورکوز شوم او بيا په کرايي واگون کې د باجوړ (ښار) او ماښام مهال د ملک خير دين کور ته ورسيدم. خو د شين تاغي درک نه و. زړد مې درز وکړ. پخپله ملک صاحب کوم واده ته تللی و خو زوی يې راته وويل، «ستاگاډی، د پنځه شپږو داخلي او خارجي سپرليو سرد نن غرمه سوات ته روان شو. ويل يې، « وشو » ته ځو. » زما چرت خراب

شو چې په دې تیر آخر هر څه ګډوډ شول. پلان خو داو چې شاترینه او شین تهاغی به وی او بس، خو دا نورې بلاوې څنګه دلته ورسره راغلې او بیا څنګه بې زما د سلانه وشو ته روان شول. خدازده څه نور چلونه دي. په همدې سودا کې وم چې پخپله ملک خیر دین په یوه جیپ کې چې مشر زوی یې ډرایوري کوله د واده نه راستون شو. تر غاړې وتو. په خپل کشر زوی په غوسه شو چې ولې دې میلمه بهر درولی دی خو ما وویل، «ملک صاحب، زه پاتې کیدونی نه یم، څم کوز که کوم موټر مې په سرای کې پیدا کړ، نو روان یم وشو ته.» ملک خیر دین وویل، «راځه دوډۍ وخورو خدای به هر څه اسانه کړي.»

دیارلسم څپرکی

د سوات دره د نورو نه یو دافرق لري چې هرڅومره چې بره خوائې دره پراخیږي، په آخر سر کې د وشو په نامه هواره ورشو ده چې زیاتې نو سوات ختم بویه. هلته کوم روغ لیونی په دې ثمه یو هوټل هم جوړ کړی چې ګوندې ملیونر شي. مګر هر سیلانی چې ورغلی دی، په توبو توبه ګاره ترې راستون شوی. یو دلیل یې ساړه دي چې په اوړي او ژمي د قوي باد سره بیدو په همدې هوټل کې تر غاړې وځی. په تورد شپه د ملک خیر دین په جیپ کې د سوات په درې ورسیده شوم. سهار مهال شو ته وروختم. د هوټل مخې ته مې جیپ ودراوه خو د شین تهاغي درک نه و. په هوټل کې هم تیاره وه. کوز شوم. د شانه مې د توخي غږ واورید. څوک د لالټین سره راغی او په جګ آشنا غږ یې وویل، «ډاکټر صیب

دې په خير راشي! » چې کتل مې، هماغه زوړ سواتی آشنا و چې ښځې يې په شين تاغي کې بچی زيږولی و. غير يې رانه تاوه کړه. ما ورنه د شين تاغي پوښتنه وکړه. ده په خندا وويل، « کوم شين تاغی ښيې، خپل موټر او که زما زوی. » زه خبر نه وم چې ده په خپل زوی هم د شين تاغي نوم ايښی و. « زما زوی خو شکر اوس د دروغجن خبرد ژبې دی او پاتې شو ستا شين تاغی، هغې ستا خارجی دوستان پيښور ته بوتلل او سبا ته بيرته راځي. » ما چې خو له پوښتنې ته خلاصوله هغه وويل، « غم مه کوه، ستا مال امانت دی، راځه. » شاترينه د بل لالټين سرد د هوټل د دالان په برسر کې، په يوه دروازه کې ولاړه وه.

خوارلسم څپرکی

زما د سرګردانۍ ورځې وې. ملک خير دين د خپل زوی سره په لارۍ کې راغی، لارۍ د وريژو، غوړو، وچوسابو او لاندي شوو وچو غوښو ډکه وه. چې هغوی رخصت شول نو بله جو په زما د سواتی آشنا د سوغاتونو نوبت شو. ده لادو ختنه وريژې، غوړي، د سويۍ ګيس بيلرونه، تودې جامې او کمپلې پټوان د هوټل په يوه خونه کې ځای په ځای کړي وو، ما ته يې راوښودل. يو توپک او يوه ګردنۍ يې هم ورسره ايښې وه. ما ويل، « په دې دومره سامان څه کوو ؟ » خو هغه وخندل، « د اوريدو د قرارد ستاسو ټول ژمی همدا کور دی، نو وايي چې که دښمن دې ګيدړ وي تابيا ورته د زمري نيسه. » ما ورسره د خدای پامانی تابيا نيوله، خو سرې موسک کيده. چې ما وپوښته نو ويې ويل،

«ستا نجل راته د نکاح ویل. زه خو ملا هم نه یم خو د هیڅ نه بیا هم ښه یم.» ایله مې پام شو چې دا غوښتنه باید ما پخپله کړې وای. نو دواړه زموږ کوټې ته لاړو. د کوټې په مینځ کې د یو میز د پاسه په یوه گل گلي دسمال باندې پریمانه پتاسې دلې وې. د قرآن شریف یوه نسخه هم ورسره ایښې وه. سواتی آشنا راته د اودس وفرمایل، د لالټین سره بهر سیند ته کوز شوم. د سیند د غاړې اوبه کنگل وې. په شواخون مې اودس تازه کړ او بیرته راغلم. سواتي آشنا لگیاو قرآن یې لوسته. ما ته قبله معلومه نه وه د هغه نه مې پوښتنه وکړه او بیا مې دوه رکعته د شکرانې نفل وکړل. چې سلام مې وگرځاوه، شاترینه چې تر دې دمه لادرکه وه د بلې خونې نه راغله. د سر نه تر پښو پورې په پښتنی جامه کې پټه. شین بخمل کمیس، سور پرتوگ، سترگې په رنجو تورې، ټیک په تندي، د وریښمو تور ټکری چې څنډې یې په رنگینو ځوندیو جړ او شوې وې، د پایزیب او د گونگروگانو لاندې ټوله شرنگیده. ناڅاپه یوه بدل چې په وړکتوب کې مې اوریدلې وه رانه ووته: جلاتې چې په کجلو سترگو تورې کړې* سرې لمبې یې د مومند په زړگی پورې کړې. سواتی آشنا کټ کټ وخندل او د شاترینې د مخ په سپین کې د شرمه وینه وڅغلیده. زه پوهیدم چې دا جامې او گانه ټول د سواتي کار و. سواتي آشنا هغه خپل یوه اړخ او زه بل ته کښینولو. بیا یې نو وویل، «زه د ملا په الابلا نه پوهیږم. ته ډاکټر محب الله دا بی بی شاترینه په اسلامی نکاح منې؟» ما ویل، «هو» بیا یې د هغې نه پوښتنه وکړه. هغې وویل، «دکار نه مې

بد ایسي خو ستا د پاره به یې ومنم. » سواتی وخندل او بیا یې د یاده الحمد او قل هوالله ویله او دعایې وکړه «الله مومسخد پوره کړه او خدای دې تاسو ته هم نرکولنګی شین تاغی درپیروز کړي. » بیا نو هغه د هوټل بلې خونې ته لاړ. زه پاتې شوم او شهی.

په سبا یې مازیګر مهال شین تاغی راورسید. چې وروختلم نو بیدو هماغه موټر وچې ما د جرمنی نه راوستی و. د منانی په وینا، ژان ژوزې زما د کابل د سفر په وخت کې خپله دا ټول شیان د یزاین کړي وو. د منانی نه مې د نورو پوښتنه وکړه. هغه وویل، «نور نه پوهیږم خو هغه مریض، لکه چې د هغې کچنی روسی سره څه تار لری. » ماویل چیرته دي؟ دده وویل، «نور پرې پوه نه یم خو دد ې ځای نه ان تر پیښوره یې سر د روسی په غیږ کې و، او میده میده سره لګیا وو. » شاترینې په مرموزې موسکا را ته کتل. او په بې پروایی یې وویل، «د هغوی واده به په فرانسه کې کیږي. » زه د قسمت دې لوبې ته اریان پاتې شوم. ماسره غیر له موسکا بل ځواب پاتې نه و خو منانی د ځواب له غمه خلاص کړم. لویه پرېږده او بهانې یې شروع کړې چې راسره پاتې شي. لیوان، واوره او نورې بلاوې یې یادولې چې خپل پاتې کیدل ضروري وښیي. ماورته ویل، «او دلمنانه، سر ژمی د دریم ګړي د پاره ځای نشته » او د سواتی آشنا سره مې بیرته واستاوه. وروستی خبره یې داوه، «ښه سپری یې خو ارمان چې لیونی نه وای. »

پنځلسم څپرکی

دوشو ظالمه یخنی شروع وه. واوره خو پخوا هم په مځکه پرته وه خو اوس یې د هغه نری سرک پل هم پټاوه چې هوټل ته راختلی و. هوټلي خو په سهار خدای پامانی اخیستې وه او چپ له موږ دواړو بنی بشر پاتې نه و. زموږ د خونې په دیوال کې د اور نغری و او ترڅنګ مو بله خو نه د څیرې د مات شوو لرګو ډکه وه. د کوټې نه بهر چې څه لوړې ژورې وې، هغه اوس ټولې سپینې وې. یوازې دوه غرونه چې راتلل یو د هغه ساړه باد و چې مازیګر به شروع شو او تر تیر ماسختن پورې به یې دره په سر اخیستې وه. د هوټل د دالان لویه دروازه او د ځینو کوټو کړکۍ یې ګړبولې. بل د نیمې شپې نه تر خړ سهاره د لیوانو نول و چې کله به زموږ د کړکۍ لاندې ودریدل، خولې به یې آسمان ته ونیولې او د لرې او نژدې نه به یې نورو غبرګون کاوه. شاترینې ویل، «ایله په ایله چې زموږ د شاتو میاشت شروع شوه.» ما ویل، میاشت نه ده میاشتې دي، تر څو دا واورې ویلې‌ږي یاریکې، خدایکې. اوله شپه مو د سالنګ په یاد په شین ټاغي کې تیره کړه.

PROPERTY OF ACKU 7894

PROPERTY OF ARIC Established 1980